

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики

**АФЕКТОНИМИ В МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ
УКРАЇНЦІВ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня «магістр»
студента II року навчання
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.01 «Українська мова
та література», ОНП «Українська
філологія та західноєвропейська мова»

Зоряни Борисівни ГРИЦИНИ

Науковий керівник:

д.філол.н., професор кафедри української
мови та прикладної лінгвістики

Лідія ГНАТЮК

«Допущено до захисту»
протокол засідання кафедри
української мови та прикладної лінгвістики
№ 14 від «08» травня 2024 року
завідувач кафедри _____
к.філол.н., доц. **Сергій РІЗНИК**

АНОТАЦІЯ

Дослідження афектонімів у текстах сучасних українських пісень і щоденній комунікації є важливим кроком для розуміння ролі й місця цих лінгвальних одиниць у мовній картині світу українців XXI століття. Афектоніми, які виражені апелятивами з позитивно-оцінним забарвленням, відіграють значну роль у комунікації й вираженні емоцій. Дослідження мало на меті вивчити семантико-словотвірні й інтенційні особливості вживання афектонімів у текстах пісень і їхню роль у щоденній комунікації українців XXI століття.

Для досягнення цієї мети було використано описовий метод, функціональний, компонентний і контекстуальний аналіз. Комбінація цих методів дозволила отримати глибоке та всебічне розуміння семантики, функцій і особливостей уживання афектонімів у текстах українських пісень і щоденній комунікації, що відкрило нові перспективи для подальших досліджень у різних галузях лінгвістики, культурології й соціології.

Результати дослідження підтвердили, що афектоніми розширюють можливості розуміння емоційного й культурного змісту мови через сприйняття музики й текстів. Аналіз понад 1000 пісень сучасних українських гуртів і виконавців дав змогу виявити різноманітність і специфіку вживання афектонімів у музичному контексті. Проведене анкетування 240 українців різних вікових груп є важливим етапом вивчення афектонімів, оскільки воно дає можливість зібрати емпіричні дані про використання цих лексичних одиниць у реальному мовленні й сприяє глибшому розумінню їхньої ролі в мовній практиці сучасних українців.

Ключові слова: афектонім, емоційно-оцінна лексика, емоційність, експресивність, лексико-семантичні групи афектонімів, мовна картина світу.

SUMMARY

The study of affectonyms in the lyrics of contemporary Ukrainian songs and in everyday communication is an essential step towards understanding the role and place of these linguistic units in the linguistic picture of the world of Ukrainians in the twenty-first century. Affectonyms, which are expressed by positive-evaluative appeals, play a significant role in communication and expression of emotions. The study aimed to investigate the semantic, word-formation, and intentional features of the use of affectonyms in song lyrics and their role in the daily communication of Ukrainians of the twenty-first century.

To achieve this goal, the descriptive method, functional, component and contextual analysis were used. The combination of these methods allowed us to gain a deep comprehension of the semantics, functions, and peculiarities of the use of affectonyms in Ukrainian song lyrics and everyday communication, which opened up new perspectives for further research in various fields of linguistics, cultural studies, and sociology.

The results of the study confirmed that affectonyms expand the possibilities of understanding the emotional and cultural content of language through the perception of music and lyrics. The analysis of more than 1000 songs by contemporary Ukrainian bands and performers revealed the diversity and specificity of using affectonyms in the musical context. The survey of 240 Ukrainians of different age groups is an important stage in the study of affectonyms, as it makes it possible to collect empirical data on the use of these lexical units in natural speech and contributes to a deeper understanding of their function in the language practice of modern Ukrainians. This study opens up new perspectives for further research in the fields of linguistics, sociology, and cultural studies.

Key words: affectonym, emotional and evaluative vocabulary, emotionality, expressiveness, lexical and semantic groups of affectonyms, linguistic picture of the world.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ АФЕКТОНІМІВ.....	9
1.1. Змістове наповнення терміна афектонім	9
1.2. Афектоніми в європейських мовознавчих студіях.....	15
1.3. Спроби типологізації українських афектонімів.....	20
1.4. Усна народна творчість як джерело афектонімів	25
Висновки до розділу I	30
РОЗДІЛ II. АФЕКТОНІМ ЯК ВИРАЗНИК ЕМОТИВНО- ЕКСПРЕСИВНОЇ ФУНКЦІЇ МОВИ	33
2.1. Експресивна функція мови та способи її вираження. Експресивність й емоційність	33
2.2. Афектонім як експлікант експресивності в тексті.....	35
2.3. Експресивно забарвлені афектоніми з позитивною конотацією	39
2.4. Негативна конотація як фактор експресивності афектонімів	44
Висновки до розділу II.....	48
РОЗДІЛ III. СЕМАНТИКО-СЛОВОТВІРНІ ОСОБЛИВОСТІ АФЕКТОНІМІВ.....	51
3.1. Частиномовна належність афектонімів у текстах сучасних українських пісень	51
3.2. Способи творення афектонімів.....	55
3.3. Лексико-семантичні групи афектонімів у піснях молодих українських гуртів і виконавців	59
Висновки до розділу III	64
РОЗДІЛ IV. АФЕКТОНІМИ В ЩОДЕННІЙ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНЦІВ XXI СТОЛІТТЯ.....	66

4.1. Вплив афектонімів на адресата.....	66
4.2. Динаміка використання афектонімів	67
4.3. Гендерний вимір уживання афектонімів	74
Висновки до розділу IV	79
ВИСНОВКИ	80
ЛІТЕРАТУРА.....	83
ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	90
ДОДАТКИ.....	95
СЛОВНИК АФЕКТОНІМІВ.....	112

ВСТУП

Афектоніми – це багатий за природою й характеристиками мовний пласт, репрезентований апелятивами з іманентним позитивно-оцінним забарвленням. Такі лексеми мають широкий емоційний діапазон, представлений на різних мовних рівнях. Дослідження апелятивів такого типу на базі сучасних українських пісень і опитувань респондентів різних вікових категорій ще не проводилися, що й зумовлює **актуальність** пропонованої магістерської роботи.

Мета дослідження: з'ясувати роль і місце афектонімів у мовній картині світу українців ХХІ століття, виявити семантико-словотвірну специфіку цих одиниць у піснях сучасних українських гуртів та виконавців, установити підстави й окреслити перспективи використання афектонімів у щоденній комунікації українців.

Поставлена мета передбачає **виконання таких завдань:**

- систематизувати сучасні наукові погляди на лінгвістичну природу афектонімів;
- проаналізувати спроби типологізації афектонімів у європейському й українському мовознавстві;
- з'ясувати роль апелятивів у текстах сучасних українських пісень, визначити засади їхньої експресивності;
- виявити морфологічні й семантико-словотвірні особливості афектонімів, визначити домінантні способи творення й семантичні групи апелятивів такого типу в ліриці молодих гуртів і виконавців;
- шляхом анкетування провести опитування 240 українців різних вікових груп щодо частотності використання ними афектонімів і специфіки їх сприйняття;
- укласти словник афектонімів за текстами сучасних українських гуртів і виконавців;
- окреслити потенційні напрями майбутніх наукових досліджень.

Об'єктом дослідження стала вибірка афектонімів із текстів сучасних українських гуртів і виконавців, а також зібрані методом анкетування матеріали.

Предметом дослідження є семантико-словотвірні та інтенційні особливості живання афектонімів у текстах пісень і в щоденній комунікації сучасних українців.

Методи вирішення поставлених завдань: описовий метод (опис груп афектонімів за частиномовною належністю і семантикою), функціональний аналіз (виявлення функцій афектонімів на конкретних прикладах), контекстуальний аналіз (розбір пісенного тексту як форми вираження авторського суб'єктивного трактування об'єктивного світу; реконструкція авторського задуму, мотивів і цілей, загального змісту, рецептивної спрямованості композицій), компонентний аналіз (виявлення в значеннях афектонімів сем, із яких складається їхній зміст).

Джерельною базою дослідження стали понад 1000 текстів 62 сучасних українських гуртів і виконавців, які працюють у різних жанрах (поп, рок, фолк, аренбі, соул, регі, реп, хіп-хоп, метал, ектро-поп, бароко-поп, альтернативний поп і рок, фонк, гранж, нью-рейв, інді, хаус, інді-рок, інді-поп, кантрі, альт-поп, нойз, панкрок), а **фактичним матеріалом** – зібрані понад 100 різних за семантикою, конотаціями, морфологічними й словотвірними особливостями афектонімів, а також результати анкетування 240 українців трьох вікових категорій (20-30, 31-50, 51-70 років).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше в українському мовознавстві здійснено аналіз і типологізацію афектонімів у текстах сучасних українських пісень, що відкриває нові підходи до розуміння емоційної й культурної семантики мови, а комплексний підхід до проблеми допоміг виявити нюанси, які раніше залишалися непоміченими.

Результати роботи були апробовані на VIII Всеукраїнських наукових читаннях за участю молодих учених “Філологія XXI століття: нові дослідження і перспективи” 11 квітня 2024 року.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання його матеріалів для вивчення афектонімів у програмі з української мови для закладів середньої та вищої освіти, застосування результатів у роботах із гендерної лінгвістики, психології, соціології, а також для популяризації сучасної української музики.

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів (одного теоретичного і трьох практичних), висновків, списку використаної літератури (71 позиція), списку джерел ілюстративного матеріалу (62 позиції), додатків (18 діаграм і 1 таблиця) і словника афектонімів (15 сторінок).

Загальний обсяг роботи – 125 сторінок.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ АФЕКТОНІМІВ

1.1. Змістове наповнення терміна *афектонім*

В останні десятиліття мовознавство не вивчає мову як формальну статичну систему, а намагається розкрити механізми її функціонування, які нерозривно пов'язані з особливостями відображення навколишнього світу в людській свідомості й процесами концептуалізації знань. Однак еволюція наукового пізнання, що веде до становлення нової парадигми, не лише розкриває перед дослідником нові горизонти, але й виникає з новими викликами і проблемами (Бутенко 1979, с. 7). У другій половині ХХ століття формування нової лінгвістичної парадигми спричинило виникнення наукових течій, що акцентували увагу на мові як інструменті соціальної дії та взаємодії. Ці напрямки дослідження спрямовані на аналіз дискурсів та мовленнєвих актів з метою розуміння їх соціокультурного контексту та впливу на суспільство. У цьому руслі вивчення афектонімів є дуже доречним, актуальним і цікавим (Мокляк 2015, с. 12).

Афектоніми – це багатий за природою й характеристиками мовний пласт, репрезентований апелятивами з іманентним позитивно-оцінним забарвленням (*сонечко, рідненький, голубка, котик, муза, ангел, кохана*), яким властива виразно заманіфестована спрямованість на реципієнта. Афектоніми відіграють ключову роль у процесі спілкування, допомагаючи виразніше висловлювати емоції й почуття, спрямовані на адресата мовлення. Формування афектонімів відбувається за допомогою перенесення значень, що виражене метафорами й метоніміями (Мокляк 2015, с. 2).

Термін *афектонім* широкоживаний українськими й польськими мовознавцями (Григораш 2013, Дашко 2013, Махній 2011, Мокляк 2015, Перлін 1997, Мілевська 2000, Банько 2010, Зигмунт 2010). Він був упроваджений наприкінці ХХ століття в Польщі, оскільки в лінгвістів виникла необхідність фахово позначити категорії слів, які раніше описовим способом

називали *czule słówka* (“чуттєві словечка”) або *intymne przyzwiska* (“інтимні прізвиська”).

В англійському мовознавстві на позначення лексем такого типу вживають *term of endearment*, що визначають як лексичну одиницю або фразу, яку застосовують для звернення або характеристики особи, тварини чи предмета, до яких мовець відчуває любов або прихильність. Такі вислови ніжності вживають з різних мотивів, включаючи звернення батьків до дітей або прояви взаємної пристрасті між закоханими. Кожен вислів афективного спілкування характеризується власними конотаціями, що значно варіюються залежно від контексту, інтонації, жестів і соціокультурного сприйняття (Harrod 1909, с. 23).

У французькій лінгвістиці вживають *termes d'affection* (ймовірно, як переклад з англійської) на позначення різноманітних цікавих термінів ласкавості, які французи використовують до партнерів/партнерок, близьких друзів, дітей. М. Трепс такі лексеми називає *mots-caresses* (“слова-пестоці”). Проте це позначення дещо виходить за рамки звичайної лінгвістичної термінології, тому й не набуло популярності в науковому вжитку (Treps 1997, с. 12).

Німецькі мовознавці використовують термін *kosenamen*, ним вони називають осіб, які перебувають у близьких взаєминах одне з одним (наприклад, кохані, сімейні пари, батьки, друзі, діти). Зазвичай такі слова мають позитивний відтінок. Як синонім для таких прізвиськ також вживають термін *hypocorism* (від давньогрецького *ὑποκοριστικόν* “*hypokoristikón*”, що означає “слово прихильності” у німецькій мові). Цими двома термінами позначають і демінутивізовані або короткі форми власних імен людей, і будь-які інші назви, що вербалізують виявлення прихильності й любові (Kunze 1998, с. 31).

Трактують термін *афектонім* дещо неоднаково, акцентуючи на інших особливостях і характерних рисах, оскільки афектоніми вживають у різних комунікативних ситуаціях і можуть утворювати низкою лексичних засобів. На

мовленнєвому рівні будь-які антропонімні конотації відтворюють ставлення мовця до адресата через оцінні, емоційні, експресивно-образні й стилістичні властивості (Лукаш 2011, с. 71). Афектоніми також є об'єктом дослідження не лише лінгвістів, а й представників різних міждисциплінарних напрямів, зокрема прагмалінгвістики, психолінгвістики, соціолінгвістики, теорії мовної комунікації. Це спричинила яскраво виражена комунікативна спрямованість афектонімів, їхня орієнтація на співрозмовника і високий градус експресивності.

С. Григораш у своїй статті визначає афектоніми як апелятиви, які є синонімічними, вторинними назвами об'єкта-суб'єкта кохання у випадках особливої приязні, інтимної й емоційної близькості в стосунках між індивідами, які перебувають у романтичних стосунках, незалежно від їхньої статі або гендерної належності. За таким трактуванням, афектоніми – це альтернативні назви людей за почуттями, які вони в нас викликають (Григораш 2013, с. 262). А в дисертації “Лексика і фраземіка інтимної лірики (на матеріалі українського фольклору)” дослідниця ще раз стверджує цю думку і підкреслює, що афектоніми конденсують у собі імпліцитну семантику, не просто називаючи адресата, а й виражаючи почуття й емоції до нього (Григораш 2007, с. 45).

Л. Дашко вважає, що афектоніми є цілим лексичним пластом, у якому є як полісемічні емоційно марковані деривати, так і інтимізовані словосполучення. Таким чином, мовознавиця пояснює природу афектонімів ширше, ніж С. Григораш, й акцентує на низці мовних можливостей апелятивів такого типу для різноманітності тональності висловлення й метафорично-образних можливостей мови. У межах афектонімічного ресурсу можна ідентифікувати лексичні одиниці, що проявляють полісемію, тобто наявність кількох значень, пов'язаних із різними емоційними станами. Наприклад, слово *щастячко* може вказувати на загальне почуття радості від присутності людини в житті іншої, а також його можна використати для опису конкретних емоцій в окремій ситуації, де ця людина спричиняє в когось особливе емоційне

піднесення. Деякі афектоніми формують інтимні словосполучення або фрази, які виражають особливу близькість і тепло в стосунках. Наприклад, *моє сонечко* або *любий мій* можуть бути вжиті як інтимні терміни, що вказують на особливість емоційного зв'язку між співрозмовниками (Дашко 2012, с. 251).

О. Мокляк досліджує афектоніми в різних комунікативних ситуаціях, що дає змогу розглянути ці одиниці не лише в ситуаціях інтимної близькості. Це дуже важливо, адже афектоніми можна використовувати в різних контекстах і комунікативних ситуаціях, як-от: робоче спілкування, загальні бесіди, формальні та неформальні ситуації. Дослідження використання афектонімів у різних сферах дозволяє зрозуміти, як мовці виражають свої емоції й аспекти взаємин залежно від зовнішніх факторів і комунікативної ситуації. Більше того, дослідження афектонімів у різних ситуаціях мовлення допомагає розкрити культурні та соціальні відмінності в їх використанні, оскільки лексеми такого типу абсолютно не притаманні мовам південно-східної Азії через їхню несумісність із культурами і традиціями азійських народів. Розуміння того, як емоційно забарвлені слова сприймають у різних соціокультурних групах, важливе для більш глибокого з'ясування культурної динаміки мови, а знання про те, як використовувати афектоніми в різних ситуаціях, може поліпшити якість виразного спілкування та взаєморозуміння. Тому розгляд афектонімів у різних лінгвістичних варіантах і культурних спільнотах важливий для розуміння лексичних і культурних відмінностей у вираженні емоцій (Мокляк 2015, с. 16).

Польські дослідники М. Банько та А. Зигмунт в анотації до словника афектонімів називають їх інтимними прізвиськами, які вживаються між закоханими, подружжям та людьми в близьких стосунках. Як синоніми до терміна *афектоніми* лінгвісти використовують словосполучення *ласкаві слова* (*intymne przyzwiska*), *інтимні фрази* (*intymne zwroty*). Такий підхід дозволяє дослідникам розглядати інтимні прізвиська як складник ширшого класу афектонімів, що використовують для вираження інтимних емоцій у

специфічних ситуаціях між особами, які мають близькі стосунки (Ва́нко, Zygmunt 2010, с. 2).

Інші польські мовознавці Я. Перлін і М. Мілевська характерною особливістю афектонімів називають те, що, на відміну від звичайних псевдонімів, вони функціонують здебільшого лише в стосунках двох осіб, а не всередині більшої групи, мають сильніший емоційний характер (зазвичай позитивний) і часто є не дуже стабільними, а часом випадковими й одноразовими (Perlin, Milewska 2000, с. 166).

Проте не всі польські мовознавці використовують термін *афектоніми*. А. Вежбицька називає їх специфічним мовним шаром, представленим зменшувально-пестливими і скороченими словами, наявними у звертаннях до дітей, коханих ітд, але вищезгаданим однослівним терміном не послуговується (Wierzbicka Anna 2007, с. 18).

Словник української мови 2012 року за редакцією В. Жайворонка терміна *афектонім* не подає, проте в ньому пояснено спільнокореневі з наведеним терміном слова: *афект* – це стан короткочасного сильного нервового збудження; *афектація* – неприродність, штучність у поведінці, манерах, мовленні, перебільшене, підкреслене вираження якого-небудь почуття або настрою; *афектований* – пройнятий афектацією; *афективний* – пов'язаний з почуттями, настроями, переживаннями (Словник 2012, с. 35). Термін *афектонім* є вузькоспеціалізованим, тому широкому загалу він може здаватися загрозливим, зважаючи на знання слова *афект* із засобів масової інформації, наприклад: “Поки ж чоловік продовжує наголошувати, що зробив все у стані афекту, готовий кооперувати зі слідством і точно вказав локації, де копав і ховав рештки” (“Суспільне новини” 2024) чи зі статті 16 Кримінального кодексу України у словосполученні *вбивство в стані афекту*: “Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства, систематичного знуцання або тяжкої образи з боку потерпілого, – карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк”

(Кримінальний кодекс України). Проте це слово походить від латинського *affectus*, що в перекладі означає “почуття”. Ми сприймаємо слово *почуття* як нейтральне або ж позитивне, тоді як *афектоніми* звучать негативно, зважаючи на згаданий вище термін *афект* або ж *афективний* і *афектація*. Польські вчені теж звернули на це увагу. М. Банько й А. Зигмунт, готуючи до друку свій словник афектонімів, у його назву додали підзаголовок “*czule słówka*”, що в перекладі означає “солодкі словечка”, щоб уникнути негативного сприйняття заголовка, а також апелювати до відомого американського фільму “Terms of Endearment”, який на польську переклали саме як “*Czule słówka*” (Bańko, Zygmunt 2010, с. 1).

Альтернативний словник польської мови, орфографії, іноземних слів та ігровий словник в одному, який відкритий для редагування всім користувачам, уже містить термін *афектонім* і трактує його як “пестливе прізвисько, що вживається в ситуаціях особливої близькості між супутниками життя, членами сім’ї, близькими друзями тощо” (Słownik SJP.PL).

Словенські вчені теж активно вводять термін *афектонім* у мовознавчий дискурс. З.-К. Кобос і П. Юрич акцентують увагу на тому, що приватні розмови людей мають одну спільну рису, а саме вживання пестливих форм власних імен та інших інтимних прізвиськ, які називають афектонімами, апелюючи до досліджень вищезгаданих польських колег (Kobos, Jurič, с. 2).

Отже, у подальшій роботі ми вживатимемо термін *афектоніми* на позначення звертань із відтінками пестливості, ніжності, ласки, а також кваліфікативних, компліментарних звертань, звертань-характеризацій, емоційних, емоційно-оцінних апелятивів і філонімів. Саме цей термін набуває статусу фахового номінування позитивно-оцінних звертань у вітчизняному й зарубіжному мовознавстві і є найменш суперечливим, оскільки він максимально однозначний, точний, концентрований і зрозумілий для користувачів різних мов.

1.2. Афектоніми в європейських мовознавчих студіях

Акт приязного звернення до партнера часто асоціюють із концепцією “магії імен”, що відображає старовинне уявлення про слова як важливі символи, кожне з яких має потенційно визначальний вплив на індивідуальну ідентичність. Значну кількість емоційно забарвлених слів, які використовують як апелятиви, перейняли з образного сприйняття світу, тому вони є результатом особистої інтерпретації їхніх творців і мають символічне значення (Leisi 1978, с. 27). Європейські лінгвісти усвідомлюють важливість систематичного аналізу цих слів на основі метафоричного та метонімічного перенесення значень, а також із семантичної, словотвірної та синтаксичної точок зору.

У європейських мовознавчих студіях афектоніми розглядають здебільшого із семантичного й синтаксичного погляду, а також як засіб впливу на аудиторію в мовленні й літературі. Дослідження в цій галузі спрямовані на вивчення того, як емоційність інтегрується в мовні структури, як використовують афектоніми в різних жанрах мовлення і як їх сприймають та інтерпретують читачі або слухачі. Також учені звертають увагу на використання афектонімів у різних культурних і лінгвістичних контекстах, включаючи їх переклад й адаптацію в міжкультурному комунікативному просторі. Небагато робіт зосереджено на словотвірних і фонетичних особливостях афектонімів.

Як ми вже зазначали вище, саме терміном *афектоніми* на позначення апелятивів з іманентним позитивно-оцінним забарвленням послуговуються польські вчені, як-от Я. Перлін та М. Мілевська. При вивченні питання вживання афектонімів у європейських мовах вони встановили, що в ролі назв об’єктів-суб’єктів інтимних стосунків у європейських мовах найчастіше використовують назви тварин і частин їхнього тіла, назви дорогоцінностей, прикрас, лексеми з астрономічно-метеорологічної сфери, назви рослин, страв, міфічних істот, частин людського тіла, високих титулів і посад, назви, які стосуються статі, різноманітні власні імена, а також назви, етимологію яких

не завжди можна встановити. Я. Перлін та М. Мілевській належить одна з перших спроб класифікації афектонімів. Дослідники виокремлюють такі групи афектонімів: 1) назви тварин; 2) лексеми зі значенням “сердечний, коханий”; 3) лексеми зі значенням “чогось цінного”; 4) лексеми з астрономічно-метеорологічним значенням; 5) назви рослин; 6) назви страв; 7) назви міфічних істот, героїв творів, коміксів; 8) назви частин тіла; 9) назви титулів, санів; 10) назви психофізіологічних ознак; 11) назви з непрозорою семантикою; 12) пестливі імена для маленьких дітей; 13) назви за функціями в сім’ї; 15) назви, що стосуються статі (Perlin, Milewska 2000, с. 167). Лінгвісти також детально пояснили способи творення польських афектонімів та їхні типові структурні особливості, які включають: демінутивізацію (часто з багатоступеневими формами), перевагу використання кличних форм, а також уживання присвійних займенників й інших прикметників.

У роботі “*Afektonimy w polskim, francuskim, hiszpańskim i niderlandzkim. Analiza morfologiczna i semantyczna*” Я. Перлін та М. Мілевська провели порівняльний аналіз афектонімів у чотирьох європейських мовах (польській, французькій, іспанській і нідерландській) із морфологічної та семантичної точок зору. Автори шляхом дослідження виявили спільні риси та відмінності у вживанні та значенні афектонімів у цих мовах. Наприклад, вони з’ясували, що, окрім таких способів творення афектонімів, як суфіксація, словоскладання, римування, творення okazionalizmів, аббревіація, є ще й редуплікація (Perlin, Milewska 2000, с. 169).

Ця типологія швидко стала популярною в науковому світі, і нею почали користуватися й інші польські вчені (Банько 2010, Жуковська 2012), а також словенські дослідники (З.-К. Кобос, П. Юрич). Серед українських мовознавців на вищезгадану типологію, досліджуючи структурно-семантичні особливості афектонімів, опирався М. П. Лесюк (Лесюк 2008).

Класифікації, наведені вище, показують, що в основі розподілу лежить переважно тематична спрямованість вихідних лексичних одиниць. Це зумовлено їхньою специфікою, оскільки в таких висловах складно виділити

ознаки мотивованості, бо зазвичай у номінації закладено не мотив, а інтенцію, яка виражає почуття, емоції.

Словник польських афектонімів “Czułe Słówka. Słownik afektonimów” (“Ніжні словечка. Словник афектонімів”) М. Банька та А. Зигмунта, у якому зібрано 500 одиниць, уже відомий широкому загалу. Він подає афектоніми структуровано, що допомагає дослідникам аналізувати їх у різних контекстах і з'ясувати загальні тенденції у вживанні слів, пов'язаних з емоціями. Основою словника стало опитування, яке на прохання Wydawnictwo Naukowe PWN у травні 2009 року провели серед інтернет-користувачів портали Onet.pl і Sympatia.pl, запитуючи, як поляки звертаються одне до одного, коли хочуть висловити прихильність. Укладачі переконані, що афектоніми, зібрані в словнику, можна використовувати для веселоців, любовних жартів, а також для роздумів про те, чому ми так звертаємося до своїх закоханих. “Czułe Słówka” дозволяє досліджувати значення та конотації афектонімів, а також їхню семантичну структуру, що дає змогу розуміти, як саме слова виражають різні емоційні стани та їхні відтінки. Це також спроба популяризації афектонімів, оскільки автори називають свій словник одним із найкращих подарунків на День святого Валентина. Цим укладачі намагалися показати, що навіть такі, здавалося б, тривіальні фрази, як “моє сонечко”, можуть мати серйозний словниковий опис, який ґрунтується на великій кількості вихідних даних про польські афектоніми. Цей словник дозволяє мовознавцям і дослідникам з інших галузей (психології зокрема) не лише отримати доступ до широкого спектру слів, що виражають емоційні стани, але й вивчити їхню семантику, вживання та контекстуальне значення (Bańko, Zygmunt 2010, с. 3).

Вивчаючи словотвірні особливості афектонімів, М. Банько дійшов висновку, що характерною рисою польських афектонімів є численна наявність м'яких приголосних і характерних суфіксів. За їхньою допомогою вимова афектонімів натякає на пестливість номінації або ж перегукується з назвами маленьких тварин чи дітей. Також слова з м'якими приголосними можуть звучати менш стримано або офіційно, що додає емоційної забарвленості. Ці

аспекти фонетики й морфології польської мови створюють сприятливе середовище для формування афектонімів, що відтворюють різні емоційні стани та їхні відтінки (Ваńко, Zygmunt 2010, с. 133).

Розглядаючи словенські афектоніми з цієї ж точки зору, З. Кобос і П. Юрич стверджують, що вимова афектонімів дещо інша, оскільки у словенській мові немає таких м'яких звуків, як у польській, але є приголосні переднього ряду, яких багато в демінутивних суфіксах. Дослідники теж акцентують на тому, що в македонській мові також є м'які приголосні, але вони не є релевантними для утворення афектонімів. Подібно до словенської, македонська мова використовує модифікаційні суфікси, які мають більше значення (Kobos, Jurič 2010, с. 182).

Учені переконані, що афективність певної мови залежить від емоційності, характеру чи темпераменту спільноти, наголошуючи тим самим на необхідності вивчення афектонімів із точки зору когнітивістики, психології і культурології. Дослідження показали, що загальною характеристикою афектонімів, або їх найхарактернішим елементом, є зв'язок із термінами на позначення тварин, їжі, солодких продуктів, частин тіла, а також цінностей або коштовностей (Kobos, Jurič 2010, с. 180).

З. Кобос і П. Юрич також звернули увагу на спільнослов'янську рису “підсолоджувати словами наші гіркі будні”. Вони порівняли вживання афектонімів у польській, словенській і македонській мовах і дійшли до висновку, що зазвичай, опираючись на базові знання цих трьох мов, ми легко можемо знайти еквіваленти до більшості афектонімів, проте не завжди можна буквально перенести лексему такого типу в іншу мовну систему, не сплутавши відтінків значень чи, наприклад, демінутивних суфіксів. Оскільки може трапитися так, що словоформа, яка є зменшувальною в одній мові, не існує як така в іншій мові. Добре, якщо результат такої плутанини викликає лише сміх, але інколи це може стати причиною непорозуміння або навіть ненавмисної образи (Kobos, Jurič 2010, с. 182).

А. Вежбицька з'ясувала, що афектоніми найчастіше творять за допомогою демінутивних суфіксів і що превалюють серед таких лексем іменники. Вони чітко поділяються на дві основні групи: власні й загальні назви. Пестливі назви, як називає їх дослідниця, використовують як найменування протягом певного періоду часу (який залежить від багатьох факторів), а якщо вони вичерпуються, їхня емоційна цінність застаріває, вони зникають і замінюються іншими, які краще відповідають певній емоційній ситуації. Центральним тезисом цієї дослідниці з етнолінгвістичної точки зору є припущення про відображення культури кожного народу в його мові. Аргументує вона це тим, що, аналізуючи ключові лексичні одиниці в мові кожної культури, ми можемо отримати уявлення про її особливості (Wierzbicka 2007, с. 20).

Сучасний етап дослідження цих одиниць в європейському мовознавстві важко назвати вичерпним, проте є достатньо аспектів, які українські вчені могли б теж для себе почерпнути. Що стосується аналогічних українських лексем, то лише невелика кількість їх зафіксована в тлумачних лексикографічних джерелах, що свідчить про актуальність лексикографічних досліджень у цьому напрямі. Цікавим, на нашу думку, було б вивчення афектонімів за гендером, проте в дослідженнях М. Банька, Є. Вольниць-Павловської та Л. Т. Дашко про це сказано лише поверхово, без належного аналізу. Вони виділяють три групи: назви, пов'язані з жінкою; назви, які стосуються чоловіка, та назви, що не мають статевого відзначення. Питання гендерних особливостей українських афектонімів наразі також не знайшло належного висвітлення в наукових дослідженнях.

Робимо висновок, що різнобічне дослідження афектонімів допомагає розширити розуміння мов, культур, соціальних взаємин і психології, що має значення для різноманітних галузей, включаючи лінгвістику, культурологію, соціологію та психологію.

1.3. Спроби типологізації українських афектонімів

Із погляду стилістичного забарвлення, розмовна лексика виявляє різноманітність і може включати як позитивно, так і негативно забарвлену. Афектоніми належать до експресивно забарвлених лексем із позитивною семантикою, проте вони, як і згубіла лексика, є периферійними і вживаються лише в конкретних мовленнєвих ситуаціях особливої приязні або любові (Богдан 1998, с. 34).

Вивчення лексики, пов'язаної з інтимною сферою життя людини, в сучасному українському мовознавстві вже має певну традицію і здебільшого обмежується семантичними та функціональними особливостями таких слів і фразеологізмів в усній народній творчості (наприклад, див. роботу про лексику і фраземику інтимної лірики на прикладі фольклору (Григораш 2007, с. 9); аналізом окремих концептів, як-от: “Кохання”, “Сонце”, “Квітка”, “Горобчик” (наприклад, дослідження про реалізацію концепту “Кохання” у творчості Олександра Олеся (Таран 2003, с. 121); розглядом словотвірної здатності дієслів на позначення емоцій. Тож загалом дослідження такого плану виходять за рамки загальнолінгвістичних (Григораш 2013, с. 261).

А. Бурячок дослідив специфіку використання оцінної лексики в українському усному літературному мовленні. Як відомо, оцінна лексика включає слова з позитивною і негативною оцінкою, що виражається у формі слова, афіксах або переносному значенні. За словами мовознавця, до емоційно-оцінної лексики належать вигуки, інтимні вислови, слова з демінутивними й аугментативними суфіксами та інші. Тому очевидно, що афектоніми є ще й оцінними лексемами (Бурячок 1967, с. 77). Щодо важливості оцінного аспекту, який включає в себе позитивну або негативну оцінку, що міститься у значенні слова, існують різні підходи в контексті інших семантичних елементів. Перший підхід розглядає оцінний аспект як частину конотації. Другий підхід вивчає оцінність у межах денотативного складника значення. Третій підхід передбачає, що оцінний компонент наявний як у денотативному, так і в конотативному значенні (Нагель 2008, 40).

Термін *оцінна лексика* використовують для позначення лексичних одиниць, що виражають тільки оцінку. Термін *емоційна лексика* стосується лексики, яка, окрім оцінки, містить також емоційний заряд. А. Бурячок справедливо стверджує, що лексику не можна розглядати як емоційну, якщо вона не містить оцінки (Бурячок 1967, с. 17). Проте експресивізація в мовленні виражається через індивідуальне сприйняття реальності суб'єктом мовлення, що може включати як емоційний, так і оцінний аспекти. Зараз наявна тенденція уникати стандартних висловів й акцентувати увагу на урізноманітненні й увиразненні мовлення з метою зацікавити аудиторію і вплинути на неї. Цю мету можна досягнути за допомогою мовних засобів, які включають яскраву оцінність і якісне мовне оформлення висловлювання (Крисанова 2014, с. 12). Грунтовних досліджень українських афектонімів із точки зору їхньої оцінності й експресивності практично немає, тому ця сфера має перспективи для розвитку.

С. Григораш першою в українському мовознавстві провела аналіз структурно-семантичних характеристик лексики, що використовують у сфері особистого життя людини, зосереджуючись на номінації осіб. Особливу увагу вона приділила вивченню співвідношення між похідними й непохідними лексемами, а також аналізу типології методів і засобів словотворення цих лексем. Додатково вона дослідила словотвірні типи та семантику, а також встановила взаємозв'язок між морфемною структурою слів і їхніми функціональними й семантичними особливостями. Тут варто зазначити, що в багатьох аспектах роботи вона опиралася на дослідження польських вчених, про яких ми згадували раніше (Я. Перлін та М. Мілевської), і прокоментувала їхню класифікацію як таку, що є прийнятною для європейських мов, зокрема й української (Григораш 2013, с. 261).

Зі структурної точки зору мовознавиця виокремила як найбільшу групу афектоніми-іменники і субстантивовані прикметники із коренями *-кох-* і *-люб-*. У результаті дослідження вона виявила 36 лексем чоловічого роду і 24 жіночого. Аналізуючи походження афектонімів, С. Григораш встановила, що

найчастіше такі слова є найменуваннями реалій, пов'язаних із флорою і фауною. За її спостереженнями, афектоніми з цієї сфери реальності людини можуть вживатися в початковій формі або ж містити демінутивні суфікси, наприклад, *береза і беріз-к-а, сокіл і сокол-ик*. Серед українських афектонімів важливе місце посідають лексеми, які вказують на професійну чи соціальну належність коханої або бажаної особи, наприклад, *музика, музич-еньк-о*. Часто для опису людини в ситуаціях особливої приязні чи любові формуються оніми, які відображають як зовнішні, так і внутрішні характеристики цієї особи, наприклад, *чорнобривий, білявочка*. Лексеми, що виражають емоційне забарвлення, окрім використання демінутивних суфіксів, відрізняються також широким застосуванням лінгвістичних явищ, таких як редуплікація, словоскладання і конверсія (Григораш 2013, с. 262).

Повторення того самого афектоніма в рамках одного висловлення має сильний емоційний вплив на адресата й підкреслює авторську інтенцію. Використання декількох різних повторень у надфразній конструкції сприяє створенню виразності та підсилює значення переданого повідомлення (Шабат-Савка 2014, с. 271). По-перше, це збільшує емоційну насиченість висловлення, оскільки повтори можуть підкреслити інтенсивність відчуттів чи емоцій, що виражає мовець. По-друге, такий прийом може слугувати засобом акцентуації або підкреслення ключових ідей або фрагментів тексту, надаючи їм більшої вагомості в усьому контексті. Таким чином, повторення афектонімів сприяють збагаченню текстуальної структури та його емоційній і смисловій наповненості, що підсилює ефективність сприйняття повідомлення читачем або слухачем.

На матеріалі українських пісень і коломийок С. Григораш з'ясувала, що афектонімами можуть бути і слова з негативною семантикою. Здебільшого вони вказують на чоловіків, які зрадили своїх коханих, або позначають незграбних чи осоружних коханців, наприклад, *перелюбець, карпуз, баламут*. Проте на позначення жінок в усній народній творчості теж є афектоніми типу *зрадниця, розлучниця, замащена*, які висміюють невірність і нечесність жінки.

Окрім них, є ще лексеми на позначення жінок легкої поведінки, наприклад, *безпутниця, паплюга, шльондра* (Григораш 2013, с. 263). У результаті дослідження С. Григораш визначила два види творення афектонімів: ті, що виникли морфологічним шляхом словотворення, переважно за допомогою суфіксації, і ті, що постали за допомогою лексико-семантичного словотворення, особливо через перенесення найменувань із тваринного та рослинного світів, а також через розширення семантики в назвах осіб за їхньою професією, зовнішнім виглядом тощо. Згідно з представленим у роботі матеріалом, мовознавиця підсумовує, що афектоніми є різноманітним за своєю структурою шаром лексики, спроможним до розширення (Григораш 2013, с. 265).

Трохи згодом, у 2015 році, детальний аналіз афектонімів як засобів, що впливають на емоційну сферу адресата, зробила О. Мокляк. Вона, перш за все, довела наукову обґрунтованість використання терміна *афектонім*, а також розкрила мовну специфіку цих одиниць і комунікативно-прагматичні особливості у їх використанні. У цьому дослідженні вперше в українському мовознавстві систематично розглянуто широкий фактичний матеріал (понад 6000 фрагментів текстів із творчості письменників XIX–XXI століть, текстів усної народної творчості, епістолярію визначних українців), що стосується лексико-семантичного розмаїття метафоричних і метонімічних афектонімів (Мокляк 2015, с. 3).

Окрім комунікативно-прагматичних особливостей, мовознавиця звернула увагу на синтаксичну роль афектонімів і з'ясувала, що важливою в реченні є їхня роль звертання, оскільки вони завжди вказують на адресата, а апелятивна функція виступає основним засобом їх вираження. Щодо емоційності й оцінності афектонімів, яку досліджували С. Григораш і А. Бурячок, О. Мокляк підтверджує думку, що ці форми звертання ілюструють не лише експресивність, але й виражають емоційний заряд та оцінність, завдяки яким ми можемо впливати на сприйняття адресатом фрагмента дійсності. Вони розкривають внутрішні стани мовця та концентрують у собі

оцінні судження, роблячи комунікацію більш насиченою й інтенсивною (Мокляк 2015, с. 62).

О. Мокляк виділила шість комунікативно-мовленнєвих чинників уживання афектонімів, серед яких визначила ті, що характеризують кількість співрозмовників, їхню близькість у стосунках, їхні наміри щодо спілкування, а також сферу, спосіб використання і перлокутивний ефект. На підставі зазначених критеріїв дослідниця виявила основні характеристики функціонування афектонімів, як-от: спрямованість на взаємодію двох комунікантів, що відбувається у міжособистісному контексті, зазвичай між близькими особами; реалізація кооперативної стратегії комунікації; використання непрямо та безпосередньо у мовленні; характерність для приватних розмов; спричинення позитивного ефекту на співрозмовника. Мовознавиця відзначила теж додаткові аспекти використання досліджуваних апелятивів і серед них назвала: застосування цих апелятивів у груповій, масовій комунікації як між знайомими, так і між незнайомими співрозмовниками; реалізація апелятивів відбувається за кооперативно-конфронтативною або конфронтативною стратегією комунікації; вживання опосередковано, але із вибором конкретного афектоніма для адресата, що може бути затверджений з певним ступенем варіативності; функціонування цих апелятивів має публічний і показовий характер; пробудження негативної реакції у співрозмовника (Мокляк 2015, с. 81).

Згадані вище роботи засвідчують, що афектоніми в українському мовознавстві досліджують не один рік, більше того, для їх вивчення застосовували різні підходи й розглядали ці одиниці з різних точок зору. Проте немає жодного ґрунтового аналізу використання афектонімів у комунікативних стратегіях і тактиках, а також дослідження в аспекті відмінностей у використанні звертань залежно від статі з точки зору гендерної лінгвістики. Крім того, українські лінгвісти досі не здійснили порівняльного аналізу українських й іншомовних афектонімів. Дослідження українських афектонімів має культурологічний аспект, оскільки ці одиниці відображають

національні особливості й менталітет, допомагаючи краще розуміти культурні та соціальні аспекти українського суспільства. Також вивчення афектонімів допомагає розкрити особливості функціонування мови, її емоційний й експресивний потенціал. Наявність, наприклад, докладної типології афектонімів може сприяти поліпшенню комунікативних навичок і взаєморозуміння в мовленні. А створення спеціалізованих лінгвістичних ресурсів, таких як словники або бази даних, допоможуть як мовознавцям, так і людям, які вивчають українську мову винятково з комунікативною метою, краще зрозуміти її лексичний арсенал й емоційний спектр.

1.4. Усна народна творчість як джерело афектонімів

Українська культура характеризується високим ступенем емоційності та експресивності мовлення, що відображений у розвиненій системі афектонімів (Чабаненко 1993, с. 74). Використання таких лінгвістичних елементів є одним зі способів вираження почуттів, і вони виступають важливим засобом творення атмосфери тепла, ніжності й інтимності. Народнопісенні традиції характеризуються значною емоційною і соціальною насиченістю, відображеною у вираженні цінностей сімейної гармонії, взаємодопомоги та значення близьких міжособистісних зв'язків. Використання пестливих лексичних одиниць у музичних творах може слугувати реалізацією цих цінностей, створюючи атмосферу тепла та родинної злагоди у мовному вираженні й апелювати до ввічливих взаємин (Романенко 2022, с. 41).

Категорія ввічливості, як складник національної культури, виявляє свою національну специфіку і становить відображення національного менталітету. За справедливим твердженням Н. Журавльової, ввічливість, яка є важливим елементом мовної культури, відтворює духовний світ її носіїв. Мовознавиця переконана, що ефективність взаємодії між співрозмовниками залежить не лише від граматичної точності конструкції висловлення з використанням формул мовленнєвого етикету, а також від розуміння національно-культурного контексту вербальної та невербальної поведінки,

соціокультурних норм, відповідних стратегій і тактик комунікації (Журавльова 2012, с. 7). Таким чином, успішна комунікація вимагає більш широкого розуміння контекстуальних і культурних аспектів, ніж просто граматична правильність мовлення.

У багатьох народів існує різноманіття лексичних одиниць, які використовують для позначення об'єктів/суб'єктів близьких стосунків. Ці слова не лише є виразниками національної культури, але й мають давнє коріння. Це можна пояснити тим, що кохання властиве людям усіх епох і культур, хоча виражають вони його різними способами. Такі лексеми є унікальними і за своєю природою адресовані тільки одній особі, проте у фольклорі й літературних творах можуть мати загальний характер (Сологуб 1992, с. 18).

У кожній історичній епосі й серед представників різних літературних і мовностилістичних напрямів можна виявити певні патерни в улюблених звертаннях і використанні стилістичних засобів, що відображають їхній індивідуальний підхід до мовної експресії (Полюга 1984, с. 71). Варто теж зазначити, що звертання в народних піснях мають різний ступінь стилістичної значущості і проявляють різний рівень інтимності, який часто визначається контекстом і загальним настроєм твору: веселим, сповненим легкості або глибоко трагічним (Полюга 1984, с. 71).

Лексичний і семантичний склад афектонімів проявляє надзвичайну різноманітність і динамічність, не піддаючись практично жодним обмеженням конвенційних правил протягом століть. Комуніканти, використовуючи свою творчість, постійно розширюють арсенал таких номінацій. Тривале зацікавлення як старшого, так і молодшого покоління однаковими образами свідчить про існування стандартизованого номінативного простору серед українських афектонімів (Мокляк 2015, с. 98).

Характеристикою афектонімів є їхня спрямованість на адресата й намір досягнути перлокутивного ефекту, який передбачає реакцію співрозмовника. Очевидно, що українці з давніх-давен мали цей намір і розуміли таку

спрямованість, тому тексти усної народної творчості містять чимало афектонімів на позначення об'єктів/суб'єктів взаємин (Мокляк 2015, с. 201).

Афектоніми в українському фольклорі вживалися регулярно й зазвичай повторювалися. Таким чином, з'явилися й так звані народнопоетичні фразеологізми на позначення об'єктів/суб'єктів близьких стосунків. Фразеологізми народнопоетичного характеру, що проявляють емоційну насиченість і належать до сфери народної поезії за своїм походженням і використанням, є особливим видом лексичних одиниць. Серед них до афектонімів належать поетичні фразеологізми, які вживаються як звертання в піснях, наприклад: *зіронька ясна, дівчина кохана, моє серденько, орел сизий* (Попович 2017, с. 52). Особливу виразність та образність виявляють звертання, виражені субстантивованими прикметниками, такими як *сивий, вороний, мила, безталанна, коханий, чорнобрива*. У цих звертаннях виражається назва властивостей або ознак конкретних об'єктів, а також їм дається оцінка й емоційна характеристика (Попович 2017, с. 120).

Ласкаві звертання виявляють виразну національно-культурну специфіку, яку описує у своїй роботі І. Голубовська. Вона розглянула проблему мовних еталонних стереотипів, які відображають специфіку сприйняття та емотивного осмислення реальності й формуються під впливом природного середовища етносу. На основі лексичного та фразеологічного матеріалу мовознавиця дослідила метафоричні та символічні аспекти назв тварин і з'ясувала, що українській мові притаманні універсальні характеристики асоціативного емотивного сприйняття, проте в ній також є й унікальні. Оскільки наші давні предки любили природу й поважали її, очевидним є факт наявності фразем-зоосемізмів і флоризмів, які відображають тісний зв'язок людини зі світом флори й фауни (Голубовська 2003, с. 61). Тому афектоніми, запозичені з назв рослин і тварин на позначення об'єктів чи суб'єктів близьких стосунків, були наявними і в усній народній творчості, і вживаються сьогодні.

При дослідженні зооморфізмів, які стосуються характеристики людини, Н. Лобур виокремила кілька аспектів цієї метафоричної області: зовнішній вигляд (портретна характеристика), особистість, розумові здібності, активність, манера поведінки, життєвий стиль і соціальний статус. Зооморфні метафори мають стійкі та чіткі оцінні конотації. Мета цих метафор полягає в тому, щоб наділити людину характеристиками, які завжди або майже завжди мають емоційний або оцінний відтінок. У мовній свідомості українців зафіксовано значну кількість образних понять, запозичених із фауни. Наприклад, собака – це вірність, лисиця – хитрість, орел – воля, заєць – боягузтво. Саме за цими характеристиками наші предки добирали афектоніми для текстів пісень. Наприклад, звертання *зайчику* українці використовують як ласкаву назву дитини. Асоціативне поле цієї назви включає семи “невеликий”, “пухнастий”, “ніжний”, “ласкавий”. Зрозуміло, що у вербальному вираженні цієї номінації відображено чуттєве сприйняття тварини. А мужнього, сильного хлопця в піснях часто величали *соколом*, оскільки цього птаха вважали символом перемоги, захисту й свободи. Таке сприйняття різних тварин формує культурно-національну самобутність асоціацій українців. Ці асоціації закріплюються в конотативному компоненті значень. Це відбувається в процесі взаємодії теоретичного, практичного й культурного досвідів нації. Розгляд афектонімів з цієї точки зору є дуже цікавим у порівняльному аспекті, оскільки те саме найменування може бути афектонімом для носіїв однієї мови і водночас – образливим для носіїв іншої мови (Лобур 1999, с. 103).

Якщо зооморфізм, ужитий у мовленні, спрямований лише на вираження позитивних почуттів та емоцій, то назва дитинчати якоїсь тварини передасть значно вищий ступінь ніжності (Мусієнко 1992, с. 22). Саме тому в народних колискових на позначення малюка часто використовували, наприклад, афектонім *кіт* у різних словотвірних формах: *котик*, *коточок*, *муркотик*, *кошеня*, *кошенятко*. Використання пестливих назв тварин у колискових має декілька науково обґрунтованих причин. Перш за все, це психологічний ефект, оскільки демінутивні суфікси можуть сприяти психологічній релаксації та

заспокоєнню малюка. Пестливі слова створюють атмосферу тепла та ніжності, що сприяє відчуттю безпеки та комфорту у дитини. Педагогічна цінність уживання лексем такого типу полягає в залученні уваги дитини, роблячи в такий спосіб процес вивчення мови більш захопливим і цікавим. Використання пестливих назв тварин у значенні афектонімів у колискових є важливим елементом культурної спадщини, до якої дитина звикає ще з колиски, таким чином їй прищеплюється етнокод (Черевченко 2015, с. 73).

Усна народна творчість багата на демінутиви, які часто використовують як афектоніми. Більше того, активне вживання суфіксів зі зменшувально-пестливим значенням є одним із найяскравіших елементів народнопоетичного слова. У фольклорі трапляються зменшувальні форми, що відображають більшу різноманітність емоційно-оцінних суфіксів. Переважно такі суфікси використовують для конкретизації номінацій людей, частин їхнього тіла, тварин, рослин, елементів одягу й предметів побуту, страв, назв за професією чи родом діяльності, а також абстрактних понять (Данилюк 2010, с. 136).

Н. Данилюк у монографії “Поетичне слово в українській народній пісні” з’ясувала, що в порівняльних аналізах між словами-поняттями “дівчина”, “хлопець” і назвами рослин, птахів та небесних тіл також виявлено тропи з динамічними ознаками. Слова, що включають у традиційні порівняння, можуть виступати як лексеми-поняття. Таким чином, ласкаві звертання до дівчини, такі як: *рибка, голубка, перепеличка, серце*, а також до хлопця, наприклад: *голуб, сокіл, серденько, барвінок* мають загальний позитивний смисл, що об’єднує значення “привабливий”, “милосердний”, “коханий”. У Словнику української мови такі вислови віднесено до категорій переносного значення й поетичного стилю (Данилюк 2010, с. 339).

У фольклорному мовленні існує різноманіття імен з оцінковими характеристиками, які отримали загальновідоме значення і виражають емоційно-оцінні відтінки (Лукаш 2011, с. 249). Проте лексеми такого типу зазвичай містять негативну конотацію, наприклад, невдаха нерідко у народній свідомості отримує ім’я типу *Химко*, а некультурні, недосконалі особи можуть

називатися *Ганкою* або *Феською*. Дурнями можуть бути визнані особи під іменами *Стецько* або *Солоха* (Жайворонок 2007, с. 226). Досліджень імен з оцінними характеристиками, що вживають із позитивною конотацією, в українському мовознавстві немає. Очевидно, такі лексеми не чітко зафіксовані у фольклорному мовленні, оскільки, наприклад, *Марусею* могла називатися як вірна дівчина, так і розлучниця.

Очевидно, із плином часу, зміною реалій і цінностей багато афектонімів, які активно вживали в народних піснях, зараз забули зовсім або вони просто вийшли з активного вжитку. Так само, наприклад, етикетні формули на зразок “*З неділею будьте здорові!*”, “*Добри-досвіток!*”, “*Щоб легко почалося та вдало скінчилося!*” зараз багатьом українцям навіть не відомі, а колись побутували й були серед активної лексики (Ветрова 2004, с. 15). Здебільшого афектоніми в українській поетичній мові віддзеркалюють народнопісенну естетику. Незважаючи на те, що часом вони набувають більш книжного тону, розширюючи свій виразний арсенал за допомогою додаткових лінгвістичних засобів та набуваючи нових лексичних відтінків, їхня структура та загальний інтимний зміст засвідчують зв’язок з народнопоетичною спадщиною (Полюга 1984, с. 71). Таким чином, афектоніми не лише передають почуття й емоції, а й сприяють збереженню й розвитку української поетичної традиції, переносючи в сучасну лірику відтінки народнопісенного колориту.

Висновки до розділу I

У сучасному мовознавстві відбувається перехід від вивчення мови як формальної статичної системи до розкриття її функціонування, пов’язаного з особливостями відображення навколишнього світу в людській свідомості й концептуалізації знань. Вивчення афектонімів у контексті сучасних мовознавчих досліджень розширює розуміння комунікативної природи мови та сприяє кращому розумінню взаємодії між мовцями.

Термін *афектонім* був упроваджений у лінгвістику наприкінці ХХ століття і став широкоживаним українськими й польськими мовознавцями.

Афектоніми відрізняються від звичайних слів своєю емоційно-виразною спрямованістю й орієнтацією на реципієнта. Вони виконують функцію передачі емоцій, почуттів та ставлення мовця до адресата. Афектоніми є об'єктом дослідження не лише мовознавців, а й представників різних міждисциплінарних напрямів, таких як психолінгвістика, соціолінгвістика та прагмалінгвістика.

Мовознавці також визначають афектоніми як альтернативні назви об'єктів кохання, які використовуються у ситуаціях інтимної близькості й утворюють цілий лексичний пласт, який включає полісемічні деривати, інтимізовані словосполучення і фрази. Це свідчить про різноманітність та багатогранність афектонімів у вираженні емоційно забарвлених стосунків.

Дослідження афектонімів у європейських мовах зосереджене на використанні їх у мовленні й літературі, а також на способах творення й семантичних особливостях. Вивчення цих елементів мови допомагає зрозуміти, як емоційність інтегрується в мовні структури і як афектоніми сприймаються аудиторією. Типологія афектонімів стала важливим інструментом для вивчення емоційного виразу в мові та сприяє розумінню культурних і мовних відмінностей у вираженні почуттів. Використовуються такі апелятиви в різних жанрах і стилях. Дослідження українських афектонімів з точки зору їхньої комунікативної ролі і впливу на адресата дуже важливе, особливо в контексті розвитку сучасного мовознавства й культурології. З огляду на різноманітність та емоційний потенціал афектонімів їх вивчення допомагає краще розуміти як саму мову, так і соціокультурний контекст, у якому вона функціонує.

Зміна реалій і цінностей впливає на активне вживання афектонімів. Частина з них може вийти з активного вжитку або забутися з часом, а частина продовжує народнописенну традицію і функціонує досі. Таким чином, відбувається підкреслення емоційного й культурного вимірів таких лексем, що дає змогу краще зрозуміти специфіку мовленнєвого й культурного спадку.

Отже, дослідження афектонімів є важливим аспектом сучасного мовознавства, що сприяє кращому розумінню природи мови та її впливу на комунікативні процеси.

РОЗДІЛ II. АФЕКТОНИМ ЯК ВИРАЗНИК ЕМОТИВНО-ЕКСПРЕСИВНОЇ ФУНКЦІЇ МО ВИ

2.1. Експресивна функція мови та способи її вираження.

Експресивність й емоційність

Німецький мовознавець К. Фосслер понад сто років тому зробив висновок, що мова – це перелік унікальних висловів, які формуються за допомогою мовних функцій, і розглядати їх варто як акти творчості. Кожна розвинена мова має власні механізми формування слів, що сприяє розширенню її лексичного складу, оскільки мова – це “соціально-психологічне явище”, яке неможливо уявити без акту спілкування між індивідами і передачею їхніх емоцій та інтенцій (Vobler 1905, с. 97).

Сучасне мовознавство визнає лексичну експресивність необхідним складником системи образних засобів (Бойко 2016, с. 39). Проте варто відрізнити поняття *експресії* від *експресивності*. Згідно з визначенням В. Чабаненка, *експресію* можна розглядати, перш за все, як процес підвищення виразності, а *експресивність* дослідник трактує як результат цього процесу і специфічну характеристику мовного знака, що приводить до деавтоматизації його сприйняття, підтримує високу увагу, активізує когнітивні процеси та викликає почуттєву напругу в читача (Чабаненко 1984, с. 7). Дослідник також вказує на те, що *експресію* можна спостерігати лише на рівні мовлення, тоді як *експресивність* може мати як мовленнєвий, так і мовний характер. Мовленнєва експресивність переважає і постійно збагачує мовну (Чабаненко 1993, с. 18).

Це цілком закономірно, адже *експресія* – це динамічний процес, який відбувається під час використання мовних засобів або мовленнєвих актів з метою акцентування або підкреслення певного значення, емоційного стану або інтенції в мовленні. *Експресивність*, у свою чергу, втілюється у властивостях мовних засобів або мовленнєвих актів. Таким чином, експресивність є свого роду фінальним результатом експресії, відображаючи ступінь її успішності й

ефективності в передачі емоційного змісту або вираження авторського ставлення.

Шарль Баллі, якого вважають основоположником сучасної концепції методів дослідження емоційно-експресивного компонента, основними критеріями визначення експресивності вважає емоційність, образність й інтенсивність через їхню важливу роль у передачі індивідуального вираження та впливу на реципієнта. Емоційність відображає ступінь вираження емоцій через мову; образність відображається у використанні епітетів, метафор, порівнянь й інших лінгвістичних засобів, що збагачують мовлення візуальними та асоціативними елементами; інтенсивність відображає ступінь насиченості мовлення висловами, що підсилюють його емоційну та образну виразність, передає відчуття сили, підсилює емоційний вплив на реципієнта й залучає його увагу. У сукупності ці компоненти сприяють створенню експресивного мовлення, яке ефективно виражає почуття, думки й ідеї автора, активно взаємодіє з реципієнтом і створює яскраві комунікативні враження (Bally 1947, с. 27).

Функціональне значення експресивних лексем полягає, перш за все, в експресивній функції мови, що проявляється в усіх мовленнєвих актах нарівні з найважливішою функцією мови – комунікативною. Мовознавці традиційно розглядають експресивну функцію як базову для системи мови, а також у взаємозв'язку з естетичною й поетичною функціями. Таким чином, експресивна функція належить не лише мовній системі (подібно до комунікативної), а й окремій лексичній одиниці. Експресивна функція будь-якого мовного знака є законною спільно з іншими, створюючи самостійне структурне утворення (Бойко 2016, с. 42).

Експресивну лексику можна розглядати як прямий засіб вираження експресивної функції мови. Номінативна функція у випадку експресивів менш типова. Якщо нейтральні номінанти служать для ідентифікації й класифікації певних об'єктів, властивостей, дій, станів тощо, то експресивні лексеми виражають і передають особливості конкретного об'єкта, його унікальні риси,

неординарність, виразність, непередбачуваність, специфічність або навіть аномальність у порівнянні з іншими подібними. Тому слова з системною експресивністю, крім номінативної функції, виконують також свою власну, унікальну – експресивну функцію. Експресиви призначені фіксувати певні явища або виражати спектр почуттєвих станів мовця і його ставлення до описаної реалії (Бойко 2016, с. 45).

Афектоніми є експресивними засобами мовлення через їхню здатність виражати емоційний стан або ставлення мовця до предмета, явища чи ситуації. Вони передають різні емоції (як позитивні, так і негативні) і не лише описують стан, але й засвідчують його інтенсивність і глибину, роблячи мовлення більш виразним та емоційно насиченим. Варто зважати й на те, що афектоніми набувають особливого значення в певних контекстах, відображаючи конкретні емоційні реакції або ставлення до подій чи осіб. Саме ці характеристики роблять афектоніми потужними засобами для вираження й сприйняття емоційно-експресивного вмісту мовлення.

2.2. Афектонім як експлікант експресивності в тексті

Афектоніми є експлікантами експресивності тексту, оскільки відображають ставлення мовця до адресата, його почуття й емоції. У текстах сучасних пісень, які, окрім афектонімів, здебільшого містять й інші експресивні елементи, апелятиви такого типу є виразниками внутрішнього світу ліричних героїв і їхніх почуттів у конкретний період життя. Наприклад, як в уривку: *“Джигунство для тебе занадто // Навіть не знаю як тебе звати // О панночка серце палає // Обіймів твоїх я жадаю”* (Chico & Qatoshi. “Панночка”). Автор описує своє ставлення до жінки, вживаючи одразу декілька експресивно забарвлених лексем: *джигунство, палати, жадати*. *Джигунство* (СУМ-11, т. 2 с. 263) – це розмовна лексема на позначення легковажно виражених залицянь, гри з емоціями закоханих. Дієслова *палати* й *жадати* теж містять позитивні конотації охоплення сильними почуттями, пристрастю. Афектонім *панночка* в цьому уривку виконує не тільки

номінативну функцію, а й експресивну, естетичну й поетичну. Зі словотвірної точки зору, експлікантом експресивності цієї лексеми є демінутивний суфікс *-очк-*, притаманний подібним афектонімам в усній народній творчості, звідси й поетичність словоформи. Лексема *панночка* має експресивне забарвлення через свою історичну й соціокультурну конотацію з огляду на традицію української мови використовувати це слово, щоб надати певного колориту й емоційного забарвлення поняттям “дівчина” або “молода жінка”. Зазвичай використання афектоніма *панночка* надає слову відтінків ніжності або пристрасності. Таким чином, воно стає експресивним через свої асоціації й відтінки значень, які воно несе в собі, додаючи до звучання мовлення додаткові емоційні нюанси.

Експресивні засоби в українській мові часто мають фольклорне походження, оскільки фіксуємо їх ще в пісенній традиції, де демінутивні суфікси відігравали важливу роль в образно-асоціативній системі. В усній народній творчості засвідчено велику кількість афектонімів зі зменшувально-пестливою семантикою, такі ж апелятиви використовують сучасні українські гурти й виконавці, наприклад: “*Хто ти, дівчинко? Ким обернулась? // Збирай нагороди – бійка минулась // Змивай кров з молодого лиця // Бинтуй кулаки, діставай кулі з плеча*” (Lely45, “Хто ти?”); “*Вмить хтось взяв за руку, // Повів безкраїм полем, // Зцілив твоє серденько // Й сказав: Іди, рідненька!..*” (Olivan. “Дорога”); “*Не бійся, маленький, на ручки до неньки // Я чую, як б’ється швиденько серденько // Вже стерті кордони, і вітер легенький // Із Харкова дме, й ідуть козаченьки*” (Sasha Chemerov. “Білгород”). Афектоніми з демінутивними суфіксами в текстах сучасних пісень додають виразності й емоційності, асоціюються з теплотою й ніжністю, створюють відчуття близькості зі слухачем і підкреслюють національну ідентичність через зв’язок із фольклорними традиціями.

Народнопісенне походження мають й експресивні лексеми-назви з тваринного й рослинного світів. У текстах українських народних пісень коханих часто номінували на честь птахів, тварин, дерев, квітів за зовнішніми

чи образними ознаками. Сучасні українські виконавці продовжують цю традицію, наприклад: *“Ластівко моя // Не питатиму // Що хоче твоя душа // Забажтиму // Будеш ти одна // І робитимеш // Що скажу тобі я (а-а-а-а)”* (DREVO. “Ластівка”); *“Ти наче я, я наче ти // Пташко моя, якщо можеш – пробачиш // Твої думки як льодовики, ти відлітаєш // Лебідонько, не плач // Над морем сивий шторм // Він викликає страх // Зігрій мене теплом”* (Brykulets. “Лебідонька”). Автор другого уривка звертається до своєї обраниці, називаючи її *пташкою* і *лебідонькою*. Ці словоформи теж утворені за допомогою демінутивних суфіксів, які є носіями експресивності. Звертання до коханої особи за допомогою образних слів додає виразності й поетичності тексту пісні, підкреслюючи романтичний характер стосунків. Такі образи асоціюються з красою, ніжністю і вразливістю. Це висвітлює почуття прив’язаності й любові автора до своєї обраниці, його бажання захистити її і завжди бути поруч. Використання таких афектонімів додає унікальності й автентичності творчості молодих виконавців і продовжує народнопісенну традицію вживати апелювати-назви предметів флори й фауни.

Експресивна лексика сприяє формуванню суб’єктивно-модального плану тексту через створення експресивних контекстів (висловлювань), які є основою для структурно-семантичної організації художніх творів (Гуйванюк 2011, с. 92). Тексти молодих українських гуртів і виконавців є репрезентантами сучасної пісенної лірики, яка перейняла народнопісенні традиції й зазнала впливу іноземної музичної індустрії. Афектоніми, які вживають у таких текстах, сприяють створенню експресивних контекстів, оскільки містять в собі оцінні й емоційні конотації. В уривку *“Що ж ти чорнобрива серце розбила? // Що ж ти чорнобрива гулять не ходила? // Чи то мати не пустила?”* (100лиця. “Чорнобрива”) автор апелює до народнопісенної естетики, використовуючи афектонім *чорнобрива*, який часто вживали у фольклорі для створення образу особливої краси, загадковості чи навіть таємничості дівчини. Така лексема не лише описує зовнішність, але й може викликати асоціації, емоційну реакцію читача чи слухача. У тексті

сучасної пісні використання цього афектоніма сприяє не лише передачі зовнішньої характеристики, а й додає відтінок емоційної насиченості й індивідуальної оцінки ліричного героя. Наведемо ще один приклад, де автор апелює до народних вірувань й естетики давніх українців: *“Гой лечу, знизу дивлюся // Русь, моя Земля // Попереду буря // Десь там Мавка моя”* (Authentix. “Мавка”). Афектонім *мавка* запозичено з міфології. Наші давні предки вірили, що душі утоплениць і нехрещених дівчат перетворювалися на мавок. За повір'ями, мавки були дуже красивими, але й дуже небезпечними. Своєю красою і магічними силами вони заманювали хлопців і лоскотали їх до смерті. Використовуючи такий афектонім, автор створює загадковий і містичний образ, додає пісні фольклорного колориту і номінує свою обраницю нетривіально й етнічно.

Часто в текстах пісень сучасних українських гуртів і виконавців афектоніми є художніми засобами (епітетами, метафорами, гіперболами та ін.), експресивними за своєю природою. Наприклад: *“І кілометри не розділять нас // Хоч намагалися вони не раз // Твої очі, бракне слів // Ти зі мною, ти мій світ”* (Olivan. “Ти мій світ”). У цьому уривку ліричний герой гіперболізовано називає свою обраницю *мій світ*. Таке словосполучення є експресивним через його виразність й особистісне забарвлення. Використання слова *світ* у контексті звертання підсилює почуття індивідуальності, особистої важливості й прив'язаності. Це звертання виражає глибоке особисте сприйняття, де *світ* не просто відображає навколишню реальність, а й функціонує як сфера власної ідентичності, цінностей, суб'єктивного світосприйняття. Такий афектонім має сильне емоційне звучання і використаний в тексті пісні для підкреслення глибокого зв'язку, пристрасної прив'язаності або особистої значущості коханої ліричного героя.

Цікаво, що однаковий афектонім у текстах різних виконавців може приєднувати різні епітети, які більш притаманні стилю авторів і тематиці їхньої лірики. Так, наприклад, поширений апелятив *мрія* один виконавець підсилює епітетом *заповітна*, а інший – епітетом *карамельна*: *“Сонце сходить*

треба зачиняти штори // змінить постіль та лягати знову й знову // люди добрі що ж вона така чудова // карамельна мрія в мене вдома гола” (Brykulets. “Носки”); *“Ніби ти вода, ніби ти повітря // І про тебе нагадав мені в полі свіжий вітер // Промені побачив і до тебе очі підняв // Ніби моє сонце – моя мрія заповітна*” (Білий Бо. “Ти і я”). В обох уривках ці вислови є експресивними, проте варто зазначити, що в першому випадку – це авторський епітет, а в другому – сталий, який часто вживають у текстах різних стилів. За структурою і семантикою афектонім *карамельна мрія* є більш оригінальним, оскільки він викликає несподівану асоціацію, створює ефект сюрпризу, стимулює сенсорні відчуття; а *мрія заповітна* є досить стандартним висловом фразеологічного типу і не містить жодного новаторства й оригінального підходу до творення. Таким чином, тексти цих двох пісень сприймаються по-різному і мають різний вплив на слухачів.

Отже, афектоніми в проаналізованих уривках підсилюють виразність мовлення, роблять його більш живим і жвавим, мають ліричний характер і здатність створювати поетичний образ, передають виразність та інтенсивність емоційних станів, які вони відображають і допомагають авторові досягти більшої ефективності у комунікації з аудиторією.

2.3. Експресивно забарвлені афектоніми з позитивною конотацією

Лексеми з позитивною конотацією здебільшого є експресивними, оскільки вони викликають емоційний відгук у реципієнта і є засобом вираження внутрішніх станів і переживань.

У текстах сучасних українських пісень таких слів є дуже багато, зокрема й серед афектонімів: наприклад: *“Знаєш кохана // Що би не сталося // Є почуття що в мені не мінялось // Глибше моря, вище неба // Це почуття любити тебе*” (ADAM. “Зорепад”); *“Де б ти не ходила – я ходив по п’ятах // Де б, де б ти не ходила – всі стежки пам’ятав // Мрія моя, ти – маяк посеред моря*” (Santorin, “Де б ти не ходила”); *“Без тебе хто я? // Ти сонце моє // Давай зі мною // Літати в небесах*” (Без обмежень. “Хто я”); *“Моя весна, розбуди*

мене // Сон би лиш не став, а решта усе мене й мене // **Моя весна**, розбуди мене // Поїдемо по містам, розбавимо світ тенет, тенет” (Білий Бо. “Ти і я”). Лексеми *кохання*, *мрія*, *весна* і похідні від них є експресивними, оскільки вони створюють яскраві образи, які здатні впливати на реципієнта, викликати позитивні емоції й піднімати настрій. Уживання таких слів у текстах сучасних пісень є цілком виправданим, бо вони допомагають створити необхідну атмосферу й естетику, через що треки легко запам’ятовуються і стають комерційно успішними.

Лексеми з конфесійною семантикою також є експресивними, оскільки містять денотативний макрокомпонент. Конфесійні діячі, об’єкти, явища, процеси та дії викликають високу емоційну напругу в спілкуванні. Це такі слова, як *Біблія*, *ангел*, *благодать*, *храм*, *вівтар*, *молитися*, *благовістити* (Бойко 2016, с. 47).

У текстах сучасних українських пісень такі лексеми теж уживають, зокрема й у ролі афектонімів, наприклад: “*Ти одна лиш в мені // В цьому світі самій // І нікого нам більше не треба // Чуєш? Нікого не треба // Тільки ти, мій ангел із неба*” (Білий Бо. “Ти і я”). Лексика, пов’язана зі Святим Письмом, часто має глибоке історичне коріння і може викликати асоціації, що надають тексту глибокого сенсу або відтінку, передавати складні ідеї й концепції, творити стилістичну вишуканість і пробуджувати уяву слухачів. Афектонім *ангел* у поданому вище уривку є експресивним через своє потужне емоційне навантаження й символічне значення. У багатьох культурах це слово асоціюється з ніжністю, миром, захистом і добром. Воно може викликати позитивні емоції, такі як надія, любов, турбота тощо. Більше того, уявлення про ангелів часто пов’язані з надприродними силами або вищими істотами, що може створювати враження магічності або містицизму в тексті. Важливо, що автор пісні додає уточнення, що його кохана – *ангел* саме *із неба*, оскільки, згідно з християнською доктриною, є ангели, яких спокусив Сатана, і вони відмовилися від служіння Богу, відповідно, на небі вони не живуть. Тому

такий афектонім створює унікальну атмосферу в пісні, надаючи їй особливого духовного настрою й естетичної вишуканості.

Наведемо ще один приклад уживання лексеми з конфесійною тематикою в тексті сучасної пісні: *“Танцюй, мій бог, ніби камер нема, // Бо всі ігри – на двох, а я – сама, // сама, // Сама, сама”* (KAZKA. “Сама”). Лірична героїня свого коханого називає богом, таким чином возвеличуючи його найвищою надприродною сутністю, і цим виражає величезне захоплення, піднесення й повагу до адресата. Використання такого афектоніма може також мати символічне значення. За “Енциклопедією сучасної України” бог є абсолют, який наділений властивостями найвищого розуму і всебачення. Вживання такого апелятива в піснях додає емоційної глибини й містичної аури до відображення почуттів і стосунків між героями. З іншого боку, таке номінування коханого деякі люди можуть назвати богохульством, яке в християнстві й інших релігіях є гріхом. Називаючи людину богом, лірична героїня нешанобливо використовує його ім’я і цим самим може образити релігійні почуття вірян. Зважаючи на всі ці фактори, цей афектонім, безперечно, є експресивним.

На лексичному рівні експресивність також може бути виражена авторськими новотворами. Вони поповнюють стилістичні ресурси мови, а також можуть зазнавати узуалізації і входити в загальномовну норму (Мацько 2003, с. 170).

Сучасні гурти й виконавці часто творять нові слова для текстів своїх пісень, щоб виразити думки, почуття й ідеї у більш оригінальній і емоційно насичений спосіб. Такі лексеми можуть створювати атмосферу новизни, яка привертає увагу слухачів. Використання авторських неологізмів допомагає авторам пісень відзначитися в музичній сфері, створити власний унікальний стиль і підпис, а також досягти необхідної ритмомелодики. Афектоніми такого типу в текстах сучасних пісень трапляються рідко, але вони все ж наявні, наприклад: *“Та лишити все це не примусити // Як же так? // Як же так, моя муза-бестія?”* (Білий Бо. “Бестія”). У цьому уривку автор поєднав два поняття

– “муза” і “бестія”. У давньогрецькій міфології муза – це богиня поезії, наук і мистецтва, яка надихала діячів на нові звершення. Використання такого афектоніма в сучасному контексті може підкреслювати значення коханої як джерела натхнення для творчості. Таким чином, жінка асоціюється з вищою красою й ідеалом, що підкреслює особливий естетичний аспект стосунків, а також відображає почуття захоплення й додає тексту вишуканості й елегантності. Бестія – це дикий звір або лайливе номінування лихої, хитрої людини (СУМ, т. 1, с. 163.). У літературі слово *бестія* часто використовують як метафору або символ, що відображає теми зла, відлюдності або внутрішньої боротьби людини зі своїми темними сторонами. Тому цей авторський неологізм побудований на основі оксюмору, оскільки в цьому афектонімі автор поєднав непокдані ознаки й образи.

Унаслідок розширення суспільних сфер уживання української мови її лексичний склад постійно поповнюється не тільки новотворами, а й запозиченнями з інших мов, які теж залежно від контексту можуть бути експресивними (Мацько 2003, с. 4).

У текстах сучасних українських пісень таких лексем дуже багато, що зумовлено низкою факторів. Перш за все, запозичення слів з інших мов відображає глобальний характер культурних впливів. По-друге, деякі слова чи вислови з інших мов можуть стати модними або популярними в певний період часу, і включення їх у текст пісні може бути спробою автора дотримуватися трендів і привернути увагу аудиторії. По-третє, запозичення слів може додати виразності тексту пісні, оскільки іншомовна лексема в певному контексті може мати більш виразне звучання або відтінок, який автор хоче передати у своєму творі. Афектоніми такого типу є експресивними, оскільки їх використовують для вираження емоційності, наприклад: *“Ми з тобою любили пироги вишневі // І висіли разом ми як вишні в небі // Чом ти так на мене схожа моя бейбі // Думав вишні стиглі, а вони зелені”* (Wellboy. “Вишні”). Такий афектонім ужитий в уривку пісні для передачі прихильності ліричного героя

до обраниці, а також тому, що цей афелятив є популярним у мовленні й ліриці іноземних музикантів.

Наведемо ще один приклад використання запозиченого з англійської мови афектоніма: “я твоя лялька монстер хай // тільки красивіша // ти мій **кен** // тільки сміливіше” (vioria. “Школа любові”). У цій пісні лірична героїня називає свого коханого *кеном*. Кен – це іграшка у вигляді привабливого молодого чоловіка, яку виготовляє компанія Mattel. Цей персонаж є хлопцем найвідомішої ляльки у світі – Барбі. Використання імені цього героя в тесті сучасної української виконавиці можна пояснити двома факторами. По-перше, Кен – це ідеалізований образ сильного й мужнього чоловіка, його краси і стилю. Ймовірно, авторка вважає свого коханого найкращим і виражає це, номінуючи його найбільш упізнаваним ім’ям вигаданого персонажа. По-друге, у період виходу цього треку вже почалася масштабна рекламна кампанія американського фентезійного комедійного фільму “Барбі” Грети Гервіг. Цю стрічку обговорювали в усіх соцмережах, тому вживання афектоніма *Кен* у тесті пісні, швидше за все, було спричинене модною хвилею і цим самим було спрямоване на привернення уваги слухачів через трендовий образ. Проаналізувавши подані уривки, бачимо, що афектоніми іншомовного походження мають різні підстави для вживання, але однаково є експресивними.

Окремо серед запозичених з інших мов афектонімів можна виділити слова на позначення титулів. Молоді українські гурти і виконавці часто вживають їх у своїй ліриці, наприклад: “Раптом буду рабою твоїх очей // Непотрібним відчується “світ речей” // Розлюби мене, маленький **принц** // Розлюби мене, розлюби мене” (Lely45, “Маленький принц”); “А може, може й так, ніколи ти не любила, // Але розділа серце навпіл, // Моя **принцеса** на троні із болю... // А я - твій, був голий, дурний // Брехала ти” (АСАФАТОВ. “Рани”); “**Королева** драми // Стервозна моя дама // Серце розірвала // Розвела в душі вогні” (ZLOTNYTSKYI. “Королева драми”). Такі афектоніми асоціюються з вишуканим і розкішним стилем життя, який часто пов’язаний з

королівською або дворянською культурою. Принци і принцеси, королі і королеви часто наділені в літературі особливою красою, вони є символами естетичної привабливості і відчуття стилю. Інколи такі апелятиви мають міфічні або казкові конотації. Таким чином, афектоніми на позначення титулів є експресивними і додають сучасним пісням насиченості й образності.

В проаналізованих уривках уживання експресивно забарвлених афектонімів з позитивною конотацією сприяє створенню приємної атмосфери та викликає в слухачів позитивні емоції. Ці афектоніми додають ліричності, ніжності й емоційного заряду тексту пісні, що робить її привабливішою для аудиторії. Вони створюють асоціації з радістю, коханням, теплом і комфортом, підсилюючи позитивний настрій та емоційну зв'язаність із музикою.

2.4. Негативна конотація як фактор експресивності афектонімів

На думку деяких мовознавців, конотації часто використовують із метою маніпулювати співрозмовниками чи аудиторією і впливати на ефективність мовлення й сприйняття інформації (Іщенко 2005, с. 5). Афектоніми з негативною конотацією у текстах сучасних українських пісень створюють необхідну атмосферу пісні, проте вони можуть викликати різні почуття у слухачів: від цікавості до напруги чи захоплення, а інколи й до створення конфлікту, драми або творчого експерименту в тексті пісні.

Згадані в попередньому підпункті афектоніми мали позитивну конотацію, проте лексеми з негативним забарвленням теж є експресивними. Їх рідше вживають на позначення об'єктів/суб'єктів кохання, але в текстах сучасних пісень також наявні й такі одиниці, наприклад: *“Ти моя казка, певно це знак, // Від тебе рве мені дах! // Знаю я точно, що то є екстаз! // Ти є залежність ту, що досі не мав! // Я!”* (EPOLETS, “Казка”). Лексема *залежність* здебільшо сприймається негативно, оскільки в мовній свідомості українців закарбувалися вислови *алкогольна, наркотична, тютюнова, ігрова залежність*. Ми часто бачимо їх у рекламі в інтернеті, на банерах у місті, у заголовках в соцмережах, наприклад: *“Казино, букмекери, азартні ігри: як*

позбутися залежності” (Media “У фокусі”, 2024), – і позитивних емоцій це не викликає. СУМ-11 трактує *залежність* як перебування під впливом/владою когось або чогось, підкорення комусь або чомусь (СУМ, т. 3, с. 182). У літературі цю лексему часто вживають у контекстах кріпацької, родинної, службової, урядової нерівності. Бачимо, що лексема *залежність* часто має негативну конотацію й асоціюється із втратою контролю і шкідливими наслідками, які призводять до серйозних проблем зі здоров’ям, до соціально-економічних і побутових проблем. Проте автор згаданої вище пісні намагається використати цей афектонім у позитивному контексті, ставлячи поряд лексеми *екстаз* і *казка*. Із точки зору психології, залежності бувають різні, інколи навіть від позитивних стосунків з іншими людьми. Такі взаємини номінують терміном *любовна адикція*, яка за своєю природою є паразитичним явищем, викликаним відсутністю свободи і вільного вибору (Камінська 2016, с. 20). У поданому вище уривку автор теж стверджує, що в нього *рве дах*. Фразеологічні словники не дають визначення цього вислову, проте сучасна молодь вживає його на позначення ситуацій, коли людина втрачає самоконтроль через велику кількість емоцій (позитивних чи негативних), із якими вона не може впоратися в певній ситуації. Саме в такому значенні використав цей фразеологізм й автор тексту. Зі всього вищесказаного можна зробити висновок, що афектонім *залежність* є експресивним і має негативне емоційне забарвлення.

До експресивної лексики теж належать аугментативи, жаргонізми й арготизми, а також слова суржикового походження. Вони є функціональним підвидом просторіччя, який перебуває поза загальномовною нормою і не є доступним для основного масиву мовців (Мацько 2003, с. 438).

У текстах сучасних пісень наявні й такі лексеми, наприклад: “*І знову скрип-скрип-скрипочка, // Цип-цип-ципочка! // Скрип-скрип-скрипочка – // Ципочка моя!*” (Корупція. “Скрипочка”). У цьому уривку автор на позначення жінки використовує фамільярне звертання *ципочка*. СУМ-11 такої словоформи не подає, натомість у ньому наявний варіант *ципочка* як

зменшувально-пестливе до *ціпка, курча* (пташка курки) (СУМ, т. 11, с. 240). Примітно, що слово *ціпочка* у словнику не має значення розмовного звертання до жінки, а *курча* в переносному значенні словник подає як “наївне дівча”. А от російське слово *цыпочка* зазвичай вживають як фамільярне звертання до жінки/дівчини. Використання такого афектоніма українським співаком зумовлене двома факторами: впливом російської мови і традиціями пісенного жанру (критики трактують творчість цього виконавця як неошансон). Шансон, як музичний жанр, має власні конвенції та традиції. Багато шансоньє використовують жаргонізми, які включають у себе фамільярні вислови і звертання, у тому числі до жінки. Це може створювати атмосферу спілкування, яка близька до реальних розмовних ситуацій, де відчуття інтимності та близькості відображається через мову. Афектоніми такого типу можуть викликати різні емоції аудиторії залежно від контексту й виконавця.

Негативну конотацію також мають лексеми церковного й міфологічного походження на позначення злих сил: *демон, чорт, чаклун, вампір, упир* та ін. Сучасні гурти й виконавці теж звертаються до таких тем і навіть використовують слова названої лексико-семантичної групи для звертань до об’єктів свого кохання, наприклад: “*Бо ти є **відьма!** // Ти зламала мені крила // Ти мене приворожила // Ти взяла й не відпустила, // **Відьма!**”* (KOLABA & VSIVDOMA. “Відьма”). Прообразами відьом у давньогрецькій міфології є Цирцея і її племінниця Медея, які були чаклунками і мали надприродну силу перетворювати своїх ворогів на свиней. В українському фольклорі відьмами називали жінок з особливими здібностями, а інколи – з особливою красою. Зараз через вплив масової культури слово *відьма* здебільшого вживається в негативному контексті й асоціюється зі злою, сварливою, неприємною жінкою, яка варить зілля й літає на мітлі. Використання афектоніма *відьма* може бути дуже недоречним і неприємно вразити співрозмовницю, тож в партнерських стосунках такий апелятив може бути виявом неповаги. У тексті пісні такий вибір лексеми є цілком виправданий контекстом і наміром автора

викликати емоції, тож він є експресивним і яскравим, що в поєднанні з цікавою мелодією і звучанням є хорошим комерційним рішенням.

Деякі молоді українські виконавці, зважаючи на тематику своїх пісень, серед експресивно забарвлених лексем із негативною конотацією вживають обценну лексику. Її використовують здебільшого для вираження сильних емоцій, таких як гнів, розчарування або сексуальна пристрасть. Для деяких артистів вона може стати способом передачі своїх внутрішніх переживань або бути способом самовираження. Такі приклади є й серед афектонімів: *“Сучка хоче тачку // Її манять бакси // Її хлопець мажор // На картинці playboy”* (EDWARD. “Sex”). У цьому уривку афектонім обценного походження може бути способом провокації аудиторії. Артисти такого жанру часто намагаються шокувати слухачів чи привернути увагу до своїх пісень, використовуючи лексеми, які вважають нестандартними або контroversійними. Важливо зауважити, що вживання обценної лексики може бути суперечливим і викликати різні реакції у слухачів. Апелятив, використаний в уривку вище, СУМ-11 подає з приміткою “вульгарне” і трактує як лайливе слово, що вживають до жінок (СУМ, т. 9, с. 873). Така лексема не є гендерно нейтральною і стигматизує образ жінки. Більше того, текст усієї пісні є сексистським і зневажливим, автор оперує обмеженою кількістю лексем, його рядки короткі, а рима банальна. Обценна лексика може бути доречною лише в тому випадку, коли вона є лише одним зі способів користуватися мовою різних регістрів. У тексті цієї пісні використання афектоніма такого типу є лише проявом неосвіченості й малого словникового запасу автора.

Більш вишуканим, але не менш гендерно стереотипним образом є фатальна жінка, або ж жінка-вамп. Він базується на уявленні про жінку тільки з погляду її сексуальності і вмінні маніпулювати чоловіками. У тексті сучасної пісні автор теж апелює до цього образу: *“Очі мигдаль, червона помада // Але не моя на жаль // В тебе все є, в тебе вся влада // Ти просто ля фам фаталь”* (Корупція. “Фам фаталь”). Ліричний герой змальовує жінку владною, привабливою і недоступною. Афектонім *фам фаталь* є експресивним і

містить негативну конотацію, оскільки поведінка такої жінки зазвичай є авантюрою й містить деструктивний вплив на чоловіків, які потім залишаються розчарованими й обдуреними. У літературі й мистецтві термін *фам фаталь* часто асоціюється з жінкою, яка привертає та зачаровує чоловіків своєю красою й загадковістю (Муранець 2013, с. 82). Проте вживання такого апелятива українським виконавцем підкреслює експресивність й інтенсивність почуттів автора до своєї обраниці. Це образне звертання може виражати почуття захоплення або навіть підкорення і додавати ноти містики, загадковості й інтриги тексту пісні.

У проаналізованих пісенних текстах уживання афектонімів із негативною конотацією є важливим фактором експресивності, оскільки такі лексеми сприяють передачі інтенсивних емоцій і створюють напруженість, динамізм і драматичність композицій. Ці афектоніми викликають у слухачів переважно негативні емоції, що може бути одним із намірів автора. Використання афектонімів з негативною конотацією може допомагати передати складні або трагічні життєві ситуації, викликати емпатію та співчуття слухачів або ж просто маніпулювати їхніми емоціями.

Висновки до розділу II

Мова є складною системою, що виконує не лише комунікативні, але й експресивні функції, що дозволяють передати емоційний стан та інтенції мовця. Експресивність мови відображається у властивостях мовних засобів або мовленнєвих актів, які активізують когнітивні процеси і викликають почуттєву напругу в читача. Експресивна лексика виконує важливу роль у виразності мовлення, передаючи особливості об'єктів, емоційні стани та ставлення мовця до них. Афектоніми, як експресивні засоби мовлення, відображають емоційний стан та інтенсивність вираження, що робить мовлення більш виразним та емоційно насиченим.

Афектоніми, засвідчені в сучасних піснях, відображають ставлення мовця до адресата, його почуття й емоції, що робить їх важливими елементами

експресивності тексту. Багато експресивних засобів мови мають фольклорне походження й коріння в українській народній творчості, що підтверджує їхню важливу роль у формуванні культурної ідентичності. Експресивна лексика, зокрема афектоніми, сприяє формуванню суб'єктивно-модального плану тексту, роблячи його більш емоційно насиченим і виразним. У текстах пісень сучасних українських гуртів і виконавців афектоніми часто функціонують як художні засоби, такі як епітети, метафори та гіперболи, що підсилює їхню експресивність.

Лексеми з позитивною конотацією є експресивними і викликають емоційний відгук у реципієнта, виражаючи внутрішні стани й переживання. У текстах сучасних українських пісень часто трапляються експресивні лексеми, які створюють яскраві образи й піднімають настрій слухачів. Лексика з конфесійною семантикою також є експресивною і викликає високу емоційну напругу в спілкуванні, що робить її популярною в текстах пісень. Використання авторських новотворів і запозичень з інших мов додає виразності текстам пісень і допомагає створити унікальний стиль виконавця. Афектоніми, які позначають титули, асоціюються з розкішним і вишуканим стилем, додаючи насиченості й образності сучасним пісням.

Афектоніми з негативною конотацією в сучасних українських піснях викликають різні емоції у слухачів і можуть бути використані для створення конфлікту, драми або творчого експерименту в тексті. Деякі мовознавці вважають, що конотації використовують з метою маніпулювання аудиторією та впливу на ефективність мовлення і сприйняття інформації. Афектоніми з негативною конотацією можуть створювати напруження та викликати різні почуття, включаючи цікавість, напругу чи захоплення. У текстах сучасних пісень використовують аугментативи, жаргонізми, арготизми та слова суржикового походження, які є формою просторіччя. Така лексика додає текстам виразності й оригінальності. Лексеми з конфесійною та міфологічною семантикою також можуть мати негативну конотацію, як і обценна лексика.

Їх уживають для вираження сильних емоцій, проте вони можуть мати суперечливий ефект на аудиторію.

Отже, афектоніми й інші експресивні елементи сучасних українських пісень відображають не лише почуття й емоції мовця, а й сприяють формуванню емоційного зв'язку з аудиторією і збереженню культурних традицій.

РОЗДІЛ III. СЕМАНТИКО-СЛОВОТВІРНІ ОСОБЛИВОСТІ АФЕКТОНІМІВ

3.1. Частиномовна належність афектонімів у текстах сучасних українських пісень

Мовознавці, які досліджують афектоніми, здебільшого звертають увагу лише на апелятиви іменникового й прикметникового походження. Це цілком закономірно, адже вони є найуживанішими як у щоденній комунікації, так і в літературних творах. Проте афектоніми можуть експлікуватися також займенниками, вигуками, а інколи навіть цілими словосполученнями.

Апелятиви в ліриці – це риторичні звертання, оскільки вони не розраховані на безпосередню увагу адресата, а лише допомагають підсилити емоційний та естетичний потенціал поетичного тексту, створюють виразні образи, символи й ефект присутності двох комунікантів, але формально від власне звертань вони нічим не відрізняються. Функції апелятивів у поетичному мовленні залежать від змістового наповнення творів, а також інтенцій автора. Лірика сучасних гуртів і виконавців багата на афектоніми різних типів, що зумовлено згаданими вище факторами.

У текстах сучасних українських пісень переважна більшість афектонімів іменникового походження: *ангел, бейба, бейбі, бестія, бог, братанчик, бро, весна, відьма, герої, дама, диво, діва, дівчинка, залежність, захід, золотко, золото, зірка, казка, квітка, квіточка, Кен, киця, книга, зірка, королева, краля, ластівка, лебідонька, леді, любов, леді, ліхтарик, мавка, магія, мадам, малишка, мамасіта, маммі, Маріам, маяк, метелик, мрія, муза, небо, ніченька, океан, Офелія, панночка, планета, повітря, Попелюшка, принц, принцеса, пташка, підтримка, світ, світанок, світло, скарб, сонечко, сонце, сучка, україночка, фам фаталь, хімія, ципочка*. Апелятиви іменникового типу мають широкий спектр варіацій у різних контекстах, дозволяючи виразити багато відтінків й ідей. Вони передбачають пряму і здебільшого експресивну вказівку на об'єкт. Їхня універсальність і спроможність виражати глибокі емоції

роблять їх привабливими для використання в мовленні й ліриці сучасних пісень.

Природною для української мови формою апелятивів є кличний відмінок, який виражає звертання за допомогою флексії. Нормативний вибір цієї флексії свідчить про високу повагу до адресата, турботу про його комфорт у сприйнятті інформації й мовну грамотність мовця.

У текстах сучасних пісень спостерігаємо різні підходи до вибору форм афектонімів. Деякі автори оперують кличним відмінком, а інші ігнорують цю форму, натомість вживаючи називний відмінок. Трапляється, що однаковий афектонім різні виконавці вживають у різних відмінкових формах, наприклад: *“Я пройду скрізь стін, сотні Крістін з ким // Одіяло я ділив, кричать стій // Знаю сотні пацанів тебе хвалять // Але **моя ляля**, я не віддам”* (KALUSH. “Файна”). *“Я сьогодні в тирі був, // Там нас стріляли, // Я про тебе згадував, // **Моя ляле**”* (Без обмежень. “Най би вже весна”). У тексті першого гурту афектонім ужили в називному відмінку, а другий гурт віддав перевагу кличному. Використання різних відмінкових форм для звертання в піснях може залежати від багатьох чинників, таких як мета пісні, стиль виконання, аудиторія, до якої вона адресована й інші мовні або культурні аспекти. Форму називного відмінка використовують, наприклад, для створення загальної, універсальної атмосфери або для підкреслення об'єктивності звертання, без конкретного підкреслення особистого зв'язку. З іншого боку, форму кличного відмінка можуть використовувати для наближення до слухача, створення тісного особистого зв'язку або підкреслення емоційного звернення. Вибір відмінкової форми в піснях може бути своєрідною художньою стратегією, спрямованою на досягнення певного ефекту або виразності в мовленні.

Часто різні виконавці обирають схожий афектонім іменникового походження, але відповідно до тематики й особистого стилю використовують різні словотвірні варіанти, наприклад: *“Ти – моє повітря!.. // Ти – **моє золото**, // **Найдорожчий мій скарб** // На світі!.. // Якби ж я міг, // Не віддав би нікому би!..”* (АСАФАТОВ. “Золото”); *“Я називаю тебе **золотко** // Коли сам як*

недопалок // Коли мені хуїво так // Я заховаюся під комір” (рома майк. “Золотко”); *“Закотилось колесо бігцем // Шо у тебе, золотце, з лицем? // Кажеш, шо не вірила у сні, // То чого ж ти плакала, поясни?”* (Один в каное. “Веснянка”). Ці приклади ілюструють багатство української мови, яка дає змогу авторам виражати їхні індивідуальні вподобання щодо звучання й емоційної сили слів. Виявлення таких відмінностей у будові афектонімів відображає стиль кожного виконавця. Також це пов'язано з контекстом пісень і їхнім смисловим навантаженням. Таким чином, *золото* може асоціюватися зі статусом, шанобливим ставленням або багатством, *золотко* й *золотце* виражають пестливе ставлення і наголошують на ніжному ставленні до адресата. Варто звернути увагу й на те, що деякі слова можуть краще підходити під музичну композицію або мелодію. У кожного виконавця може бути своя причина вибору конкретного слова, і це може бути результатом індивідуальних творчих рішень або стилістичних вподобань.

Значно менше ми виявили афектонімів прикметникового походження: *божевільний, єдиний, коханий, любий, любимий, маленький, малий, милий, неземний, невгамовний, нестримний, нетерплячий, рідненький, рідний, солоденький, сонячний, хороший, чорнобривий*. Такі афектоніми рідше використовують у текстах пісень, оскільки вони описують характеристики чи властивості об'єкта, а не прямого апелюють до нього. Крім того, прикметники можуть бути менш експресивними, оскільки вони не завжди виражають таку саму інтенсивність чи емоційність, яку можуть передавати іменники. Хоча прикметники рідше використовують безпосередньо як афектоніми, вони можуть бути включені до поширеного звертання разом з іншими частинами мови для створення складніших виявів емоційного зв'язку. Такі апелятиви за своєю природою не можуть мати форм кличного відмінка, тому вживаються тільки в називному.

Цікаво, що сучасні виконавці використовують різні форми прикметників: у жіночому роді ми виявили як стягнену, так і нестягнену форми, наприклад: *“Невгамовна ти моя, // Наче річки течія, // Невгамовна*

ти моя, // Нестримная!” (ДІТИ ФРІСТАЙЛА. “Невгамовна”). Стягнені форми прикметників жіночого роду є широкоживаними в щоденній комунікації, а нестягнені притаманні поетичному мовленню, їх часто використовували в народних піснях, тому таке вживання нестягнених форм у сучасній ліриці є продовженням фольклорних традицій і засобом експресивізації мовлення.

Цікавими для дослідження є афектоніми, виражені словосполученнями: *ангел мій, ангел із неба, моя бейбі, моя весна, герой мій, моя дама, безмежне ніжне диво, моя ти дівка, моя Джульєтта, дівчинка моя, мій захід, моє золото, ніжна зірка моя, моя казка, моя квітка, моя квіточка, мій Кен, королева драми, моя королева, ця краля, ластівка моя, моя леді, перша леді, любий мій, моя люба, любов моя, моя ляля, Мавка моя, моя мадам, моя мала, моя мамасіта, метелик ти мій, моя мила, моя мрія, карамельна мрія, мрія заповітна, моя муза, моя неземна, ніченька моя, моє повітря, моя Попелюшка, маленький принц, моя принцеса, пташка дика, пташка моя, мій світ, світло мого дня, найдорожчий мій скарб, киця солоденька, моє сонце, україночка моя, моя хімія, мій хороший, ципочка моя.* Бачимо, що найчастіше такі одиниці є двокомпонентними і включають афектонім іменникового або прикметникового типу і займенник. Ускладнення звертальної номінації допомагає авторам краще передати стан ліричного героя і його ставлення до адресата. Деякі з таких словосполучень є сталими висловами, наприклад: *королева драми, перша леді, маленький принц, міцний горішок, мрія заповітна.* Вони вкоренилися у мовній свідомості українців через часте використання в літературі, інших видах мистецтва й засобах масової інформації. Чотирикомпонентних афектонімів ми не виявили.

Використання займенників поряд із афектонімами іменникового й прикметникового типів спрямоване на створення емоційно збагаченого й інтимного звукового образу в музиці. Вони вказують на особисте ставлення виконавця до адресата лірики, а інколи додають необхідні для ритмомелодики елементи. Примітно, що в текстах сучасних українських гуртів і виконавців

вживання двокомпонентних афектонімів, у складі яких є прикметник і займенник, частотніше, ніж уживання однокомпонентних афектонімів прикметникового походження.

3.2. Способи творення афектонімів

Існують різні джерела поповнення української мови новими лексемами: запозичення з інших мов, творення за допомогою власних мовних ресурсів, семантичне чи структурне оновлення вже наявних одиниць, а також відновлення й адаптація забутих слів до сучасних потреб. Ці процеси по-різному помітні в способах вираження національної мови: висока активність спостерігається в жаргонах і масовій комунікації, а в художньому й науковому стилях вона менш виражена (Глуховська 2019, с. 12).

Ми дослідили, що в текстах сучасних українських пісень наявні афектоніми іменникового, прикметникового і займенникового типів. Вони можуть бути утворені такими способами: суфіксальним, префіксальним, суфіксально-префіксальним, безафіксним, складанням слів або основ, аббревіацією, переходом однієї частини мови в іншу.

Найпоширенішим способом словотвору серед афектонімів, які вживають сучасні українські гурти і виконавці у своїх текстах, є суфіксація. Здебільшого автори використовують демінутивні суфікси: *-ик-*, *-ок-*, *-инк-*, *-к-*, *-очк-*, *-ечк-*, *-оньк-*, *-еньк-*. Це можна пояснити тим, що демінутивні форми мають властивість надавати словам м'якості, ніжності, а інколи й здрібнілості. Додавання таких суфіксів до слів робить їх милозвучнішими і сприймається як лагідніше і приємніше, що зумовлено інтенціями авторів і тематикою пісень. Цікаво, що такі ж суфікси, наприклад, *-очк-*, *-ечк-*, можуть надавати іменникам відтінків іронії і глузування. Це явище часто спостерігаємо у фольклорі, подібні приклади наявні в художній літературі, засобах масової інформації і живому спілкуванні. Проте в текстах сучасних пісень такого використання демінутивних суфіксів ми не виявили. Автори вживають їх винятково з позитивною конотацією, наприклад: *“Джигунство для тебе*

занадто // Навіть не знаю як тебе звати // О пани-**очк**-а серце палає // Обіймів твоїх я жадаю” (Chico & Qatoshi. “Панночка”); “Сон-**ечк**-о, ти у розпачі, але згадай // Все, що маєш, ти дала собі сама // Твій аромат, твій погляд, твій запал // Лишай позаду все це кляте співчуття” (Кажанна. “Пазл”). Такі демінутивні форми надають пісні легкість і ніжність, що допомагає створити більш інтимну й близьку атмосферу між виконавцем і слухачем. Уживання їх із позитивною конотацією допомагає підкреслити хороші риси характеру та якості цього образу або безпосередньо ліричного героя.

Афектоніми іноді можуть утворюватися префіксальним способом, проте в текстах сучасних пісень таких прикладів мало: *супержінка*, *суперновий*: “Бути сильною так легко // лише в текстах, знову маска. // Особлива, **супержінка** // Незалізна лиш з тобою” (SOFO. “Не віддам”); “Прийдеш до мене і знову, // Розпочнеться життя, // Ти **моя Супернова**, // Скидай скоріше взуття” (Vova Sigan. “Космонавти”). Префікс *супер-* належить до продуктивних афіксів іншомовного походження, його часто вживають для вираження найбільшої міри ознаки предмета, саме через це він є експресивним. Нечастотність афектонімів, утворених таким способом, зумовлена тим, що без суфікса чи постфікса префікси фігурують здебільшого при творенні дієслів і значно рідше – іменників, прикметників і прислівників. Серед афектонімів ми виявили лише іншомовний префікс, і це можна пояснити тим, що саме префікси грецького і латинського походження є найпоширенішими для творення іменників і прикметників. Тому цілком логічно, що набагато більше іменників і прикметників творять префіксально-суфіксальним способом, але, очевидно, не всі вони можуть бути афектонімами.

Невелика кількість афектонімів прикметникового походження утворена префіксально-суфіксальним способом словотворення, наприклад: “**Невгамов-н**-а ти моя, // Наче річки течія, // Невгамовна ти моя, // **Не-стрим-н**-ая!” (ДІТИ ФРІСТАЙЛА. “Невгамовна”). Цей спосіб не є стандартним для

афектонімів, тому кількість таких словоформ значно менша порівняно лексемами, утвореними іншими способами словотворення.

Серед афектонімів, утворених безафіксним способом, у текстах сучасних пісень ми виявили лише одну лексему: “Я в церкві був п’ять раз // Хрест цілував і даже свічки ставив // **Бро**, та не гані, на цей раз точно // Вовремя верну всю суму” (Brykulets. “Бро”). *Bro* – це запозичена з англійської мови коротка форма слова *brother* (“брат”). Словники трактують це як розмовну форму слова *брат* або ж як сленговий варіант найменування друга чоловічої статі в неформальному тоні. Використання цього афектоніма в молодіжному середовищі України є досить популярним завдяки впливу англійської мови й масової культури. У цьому випадку такий спосіб словотвору дає змогу виразити дружнє ставлення, повагу, співчуття чи солідарність між ровесниками або друзями.

У текстах сучасних гуртів і виконавців наявні афектоніми, утворені складанням слів або основ, проте такий одиниць ми виявили небагато: *муза-бестія*, *жінка-вамп*, *жар-птиця*. Серед них *муза-бестія* – це авторський новотвір, а *жінка-вамп* і *жар-птиця* – сталі конструкції. Утворені ці слова без сполучних голосних за формулою “іменник + іменник”. Також ми зафіксували запозичену лексему, утворену способом складання слів – *супермен*. Це слово пройшло процес творення в англійській мові і вже з неї прийшло в українську саме в такій формі. Такий спосіб словотворення дозволяє авторам пісень створювати виразні образи, які ефективно передають емоційність, насиченість й інтенсивність почуттів. Такі словоформи створюють асоціації, що можуть бути метафоричними або символічними. Згадані вище афектоніми не лише поєднують у собі два різні образи чи концепції, але й створюють нову лексему, що має власну емоційну зарядку й сенс. Це привертає увагу слухачів і підсилює емоційний вплив музики й тексту. Такі слова-комбінації можуть також мати символічне значення, що спонукає аудиторію до роздумів і тлумачень, посилюючи враження від твору.

Абревіація є найменш продуктивним способом словотвору для афектонімів. Таких лексем на позначення об'єктів/суб'єктів близьких стосунків можна вигадати мінімальну кількість, тому не дивно, що в текстах сучасних гуртів і виконавців ми виявили лише одну таку лексему, хоча й та суржикового походження: *“Вайп вже сьогодні не той // Рофлять над мою бідой // ЛП каже забудь про свій краш // Це фальш”* (Енджі Крейда. “Краш”). *ЛП* – це популярна серед молоді аббревіатура, яка прийшла в українську мову з російської, де вона є скороченням від словосполучення *лучшая подруга*. У тексті пісні авторка використовує чимало сленгових слів, передаючи атмосферу спілкування сучасних підлітків. Проте вживання запозичених із російської мови афектонімів є цілком недоречним. Популяризація російських афектонімів і сленгу загалом є неналежними в контексті збереження й підтримки української мовної та культурної ідентичності, особливо в періоди, коли питання мовної політики є найактуальнішими й найгострішими.

Велика кількість афектонімів у текстах сучасних українських гуртів і виконавців утворені способом переходу однієї частини мови в іншу, наприклад: *“Кохана, не журися, не втрачай свою красу // Бо твої сльози зараз зовсім не перенесу // Ти не журишь, за твою посмішку в цей час // Я ламаю всі кістки собі та тим // Хто її вкрав”* (хейтспіч, “Боюсь”); *“Люба! Мав бути іншим, // Люба! Мав бути гіршим, // Люба! Мав загубитись, // Втекти... // І згодилася б інша”* (ADAM. “Люба”); *“Не бійся, маленький, на ручки до неньки // Я чую, як б'ється швиденько серденько // Вже стерті кордони, і вітер легенький // Із Харкова дме, й ідуть козаченьки”* (Sasha Chemerov. “Білгород”); *“Мені казали, це неможливо // Бути простою й, разом з тим, бути щасливою // Вони казали “Мала, цей світ жорстокий!” // І я жила в цій ілюзії стільки років”* (Jerry Neil. “Не бейбі”). Бачимо, що в наведених вище прикладах усі афектоніми утворені за допомогою неповної субстантивації, тобто конкретно в цих контекстах вони фігурують як іменники і набувають предметного значення, але в інших контекстах вони продовжують функціонувати як прикметники і головною їхньою роллю буде виражати ознаку. У цих текстах

відбулася редукція іменника, із яким узгоджується прикметник, унаслідок чого другий перебирає на себе функції першого, проте цей редукований іменник легко відновити за граматичними ознаками: *кохана жінка/дівчина–кохана, маленький хлопець/чоловік–маленький*. При цьому способі словотворення субстантивовані прикметники зберігають прикметниковий тип відмінювання і морфологічну форму. Проте якщо апелятиви власне іменникового типу можуть мати форму кличного відмінка, то в субстантивованих прикметниках вона відсутня.

Із проведеного вище аналізу бачимо, що автори сучасних українських пісень досить творчо підбирають афектоніми, утворені практично всіма способами словотвору. Це дає їм змогу бути творчими й оригінальними у виборі слів і висловів, а також створювати унікальні текстові образи й передавати відтінки значень у найбільш підходящій манері.

3.3. Лексико-семантичні групи афектонімів у піснях молодих українських гуртів і виконавців

Апелятиви на позначення об'єктів/суб'єктів близьких стосунків демонструють різноманіття як у семантичному, так і у функціональному планах. Умотивованість уживання конкретного звертання виокремити досить важко, оскільки мовець зазвичай імплікує свої емоції й переживання. Ще важче ідентифікувати таку вмотивованість у ліриці, оскільки вибір афектоніма може бути зумовлений не тільки почуттями ліричного героя, а й ритмомелодикою тексту.

На базі словника афектонімів, укладеного за текстами сучасних українських пісень, ми виокремили такі лексико-семантичні групи: 1) лексеми на позначення тварин: *киця, котик, ластівка, лебідонька, метелик, пташка, ципочка*; 2) лексеми на позначення рослин: *горішок, квітка, квіточка*; 3) лексеми на позначення місцевості: *океан*; 4) лексеми на позначення людей за їхніми зовнішніми ознаками й ставленням мовця: *бейба, бейбі, братанчик, бро, герой, дівчинка, краля, ляля, маленький, малий, малишка, мамасіта,*

маммі, невгамовний, нестримний, неземний, нетерплячий; 5) назви з астрономічно-метеорологічним значенням: захід, зірка, небо, планета, світанок; 6) назви міфологічних істот, героїв творів: ангел, Барбі, бестія, Бог, відьма, Джульєтта, Діва, Кен, Мавка, Маріам, муза, Офелія, Попелюшка, Супермен; 7) назви титулів: принц, принцеса, королева; 8) назви зі значенням дорожочінності: золото, золотко, золотце, скарб; 9) лексеми з негативною семантикою: лох, стерво, сучка; 10) назви абстрактних понять: весна, диво, залежність, казка, любов, магія, мрія, ніченька, отрута, повітря, підтримка, хімія; 11) ввічливі й офіційні форми: дама, леді, мадам, панночка; 12) назви предметів побуту: книга, ліхтарик, маяк; 13) назви зі значенням “коханий”: єдиний, коханий, любий, любимий, милий, рідний, рідненький, солоденький, хороший.

Дванадцять із тринадцяти лексико-семантичних груп включають афектоніми, які вживають для вираження прихильності, творення емотивно-оцінного тла й експлікації почуттів любові або дружби. Закономірно, оскільки це стратегічний спосіб для створення емоційного зв'язку з аудиторією, залучення уваги слухачів і підсилення емоційного впливу музики й тексту пісні.

Афектоніми, які є лексемами на позначення рослин і тварин, продовжують фольклорну традицію і є засобом творення пісенно-фольклорної тональності через їхню символічну й метафоричну значущість. Ці слова часто асоціюються з певними образами, атмосферою або настроєм, які відображали в народних піснях. Такі афектоніми викликають асоціації з природою, сільським життям і побутом тощо. Це допомагає створити автентичну атмосферу або настрій, що робить текст пісні більш емоційно насиченим і виразним для слухачів.

Група лексем на позначення людей за їхніми зовнішніми ознаками й ставленням мовця є найчисельнішою серед усіх. По-перше, зовнішність і ставлення до інших людей зазвичай сильно зумовлені емоціями, які хоче виразити виконавець. Це дозволяє створювати емоційно насичені тексти, які

легше сприймаються аудиторією. По-друге, багато сучасних пісень мають конкретну тематику або концепцію, де взаємодія між людьми, їхні стосунки можуть бути ключовим аспектом. Використання лексем, що описують зовнішність і ставлення, допомагає підкреслити ці ідеї. Крім того, у сучасному світі й серед молоді зокрема дуже актуальні соціальні й культурні питання. Тексти пісень можуть відображати ці теми, зокрема й через використання таких афектонімів, щоб відобразити різноманітні аспекти сучасного життя і проблеми гендерної нерівності або ж сексуалізації.

Афектоніми з астрономічно-метеорологічним значенням є популярними в ліриці сучасних гуртів і виконавців. Вони здебільшого є засобом творення художніх засобів, зокрема метафоричних контекстів, і символізують різноманітні емоції, стани або життєві ситуації, у яких партнера/партнерку можна так номінувати. Астрономічні явища, такі як *зорі*, *місяць* або *сонце*, а також метеорологічні явища, як *гроза* чи *дощ*, можуть викликати сильні емоційні реакції. Вони допомагають створити відчуття інтенсивності й глибини почуттів у текстах пісень. Такі явища наявні в природі всього світу, що дозволяє виконавцям створювати тексти, які легко сприймають різні аудиторії. Очевидно, що тексти пісень із такими лексемами легко дослівно перекласти, наприклад, на англійську, зберігши той посил, який закладався в афектонім. Часто астрономічні й метеорологічні образи використовують для відображення внутрішнього стану героя пісні в конкретній ситуації і вказівки на його настрій або стан емоційного комфорту з партнером/партнеркою.

Використання ефектонімів-назв міфологічних істот і героїв у сучасних піснях може бути способом підкреслити емоційність, символіку або містичну атмосферу твору, а також виразити особисті почуття й сприйняття коханої особи. Міфологічні істоти і герої відомих творів часто мають символічне значення, пов'язане з різними якостями, властивостями або аспектами людської природи, притаманними цьому персонажу. Звертаючись у такий спосіб до своєї коханої, автор хоче виділити в ній ці риси. Інколи використання таких афектонімів зумовлене модними тенденціями.

Цікавими для аналізу є афектоніми онімного походження, наприклад: *Маріам, Офелія*. *Маріам* – це один із варіантів імені Марія, який на позначення матері Ісуса використовують у Корані. *Маріам* вважається однією з найправедніших і найшанованіших жінок в ісламі. “*Ти розумієш мій внутрішній стан // Мій внутрішній храм, життєвий туман // Коли лихо ти там // Ти мій океан, **Маріам***” (Olivan. “Маріам”). Ліричний герой цієї пісні звертається до своєї коханої як до найчистішої і найкращої жінки, яка наповнює його життя, розуміє його, підтримує й не кидає в скрутний момент. Тому такий афектонім дуже вдало підкреслює ставлення мовця до своєї обраниці. Трек вийшов у 2022 році через декілька місяців після повномасштабного вторгнення. Будуючи відеоряд до пісні, автор підібрав фото закоханих військових, їхніх весіль і зустрічей, що викликало шквал емоцій у слухачів – вони були в захваті, про що відверто зізнавалися в коментарях до відео. Вдало підібраний афектонім є також одним із аспектів правильного сприйняття авторського задуму. Якби дівчину в цій пісні йменували *бейбі* чи *мамасіта*, навряд чи її образ сприймався б так витончено, ніжно і чисто. *Офелія* – це героїня трагедії Вільяма Шекспіра “Гамлет”, яка була молодою дворянкою, дочкою Полонія, сестрою Лаерта і коханою Гамлета. “*Віддай мою волю // Молю // Віддай душу мою // Молю, молю, молю // **Офелія** // **Офелія***” (Livingston. “Офелія”). Ліричний герой цієї пісні одержимий своєю коханою, він божеволіє від любові, яка, ймовірно, є нерозділеною; просить, молить віддати його душу. Так само й Гамлет був спочатку п’яний коханням до Офелії, а потім, відчувши її холод і байдужість, став цинічним і гірким. Також афектоніми цієї лексико-семантичної групи допомагають створити атмосферу загадковості й чарівності в пісні, активувати пам’ять слухачів, спонукаючи пригадати, із якого твору той чи інший персонаж.

Лексико-семантична група афектонімів зі значенням дорогоцінності виражає високу оцінку адресата, підкреслює інтенсивність почуттів автора до реципієнта, таких як пристрась, обожнювання й відданість. Дорогоцінне

каміння часто вважається символом краси й вишуканості, що додає естетичного ефекту й романтичності тексту пісні. Часто лексеми з таким значенням використовують, щоб виразити повагу, бо, наприклад, золото вважають благородним металом. Ще в найдавніших людських поселеннях епохи неоліту його використовували в поховальних церемоніях, а фольклор і міфи про нібелунгів і аргонавтів закарбували безліч спостережень і думок про золото. Нині ж золото є об'єктом інвестування і важливим елементом світової системи фінансів. Тож номінуючи своїх коханих у текстах пісень дорогоцінними металами, автори, ймовірно свідомо чи підсвідомо мали на увазі ці фактори.

У текстах сучасних пісень ми виявили багато афектонімів-назв абстрактних понять. Вони слугують механізмом для підсилення емоційного зв'язку між автором і слухачами, а також для вираження почуттів більш образно й лірично. За ступенем абстрагованості ці афектоніми різні: наявні одиниці “вічних” світових понять (*любов, мрія*), універсальних (*диво, залежність*) і термінологічних (*повітря, хімія*). Рівень узагальнення в ліриці сучасних виконавців виникає внаслідок інтеграції різних семантичних компонентів з використанням ключових образів і структурної ролі.

Афектоніми на позначення предметів побуту сучасні гурти і виконавці використовують украй рідко. Більшість текстів пісень мають тенденцію до абстрактного або символічного вираження і містять афектоніми на позначення глибоких або універсальних почуттів, які не обмежені конкретними предметами або ситуаціями. Деякі виконавці можуть віддалятися від описів предметів побуту у своїй музиці з міркувань естетики або стилю. Проте за допомогою таких назв автори творять метафоричні образи, наприклад: *“Ти сяєш, коли нема світла // Серед бетону моя квітка // І сховаю тебе стиха // Моя непрочитана книга”* (Balsam. “Квітка”). Метафора *непрочитана книга* підкреслює таємничість і загадковість особи, до якої звертається автор. Вона створює поетичний образ, що додає ліричності і романтичності до вираження почуттів а також передає прагнення ліричного героя відкрити для себе кохану

по-новому і розкрити її справжню сутність. Уникнення загальновідомих афектонімів, що увійшли до попередніх лексико-семантичних груп, може допомогти виконавцям підкреслити їхню креативність й оригінальність, а також знайти нові способи вираження емоцій і почуттів.

Однією з нечисленних лексико-семантичних груп афектонімів є слова з негативним забарвленням. Обсценна лексика довгий час була табуованою і неприпустимою в музичних творах, проте нині такі слова часто вживають у текстах пісень, а інколи навіть при звертаннях до партнерів. Ненормативна лексика найбільш поширена в розмовному стилі, а оскільки молоді гурти й виконавці пишуть тексти про всі події свого життя, то описуючи буденні реалії, вони дозволяють собі висловлюватися, як і в побуті. В Україні немає закону, який забороняв би використання такої лексики в музичних творах, тому їх розміщують на офіційних стримінгових платформах. Проте стаття 173 КУаАП нецензурну лайку відносить до дрібного хуліганства і передбачає за неї покарання у вигляді штрафу. Тож, пишучи подібні тексти і забезпечуючи їхню популяризацію, молоді музиканти наражають своїх фанатів на небезпеку, якщо ті будуть співати їхні пісні в громадських місцях.

Отже, у ліриці сучасних українських гуртів і виконавців є широкий спектр лексико-семантичних груп афектонімів, які мають перспективи подальшого розвитку і поповнення новими лексемами під впливом культурних, соціальних і мовних чинників, а також творчої активності авторів.

Висновки до розділу III

У текстах сучасних українських гуртів і виконавців переважно використовують афектоніми іменникового походження через їхню спроможність виражати глибокі емоції. Прикметники рідше засвідчено як апелятиви такого типу, оскільки їхня емоційна інтенсивність може бути меншою порівняно з іменниками, проте через уживання нестягнених форм прикметників жіночого роду в сучасній українській ліриці спостерігаємо продовження фольклорних традицій. Афектоніми-словосполучення сучасні

музиканти використовують для створення складних виявів емоційного зв'язку і звукових образів у музиці.

Нові лексичні одиниці української мови формуються різними способами словотвору, до яких належать суфіксація, префіксація, безафіксний спосіб, складання слів або основ, аббревіація й перехід однієї частини мови в іншу. Що стосується продуктивності цих способів, то найпоширенішим є суфіксація, зокрема використання демінутивних суфіксів. Це може бути пов'язано з тим, що ці суфікси надають словам відтінків м'якості й ніжності, що відповідає певним емоційним контекстам у ліриці.

Використання афектонімів у сучасній українській мові є дуже різноманітним як у семантичному, так і у функційному аспектах, що відображено й у текстах сучасних пісень. Мотивацію вибору певних апелятивів визначити важко через вплив емоцій і переживань мовця. За допомогою словника афектонімів вдалося визначити лексико-семантичні групи, які включають назви тварин, рослин, місцевості, людей за їхніми ознаками, астрономічних об'єктів, міфологічних істот, абстрактних понять, предметів побуту, титулів та інше. Використання апелятивів із певним емоційним забарвленням допомагає створити насичений текст пісні, що привертає увагу аудиторії й підсилює емоційний вплив музики й тексту. Деякі афектоніми додають пісенно-фольклорної тональності й символічної значущості тексту.

РОЗДІЛ IV. АФЕКТОНИМИ В ЩОДЕННІЙ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНЦІВ XXI СТОЛІТТЯ

4.1. Вплив афектонімів на адресата

Афектоніми виконують важливу функцію в актовомовленнєвій взаємодії, допомагаючи регулювати процес комунікації та впливати на емоційну атмосферу спілкування (Мокляк 2015, с. 86). Перш за все, це відбувається тому, що мовленнєвий акт має яскраво виражену прагматичну функцію, оскільки він спрямований досягнути певної мети в комунікації (передати інформацію, виразити почуття, вплинути на адресата тощо). Афектоніми беруть участь у цьому процесі, регулюючи спосіб, яким подають інформацію, і те, як її сприймають реципієнти. Такі лексеми можуть підсилювати чи послаблювати емоційне навантаження мовлення, відобразити ставлення до теми обговорення, змінювати тон спілкування тощо.

Використання афектонімів може служити засобом вираження тепла, любові та підтримки. Вони допомагають підкреслити позитивне ставлення до іншої людини та зміцнювати взаємини. Підтвердженням цього є результати нашого опитування: найчастіше респонденти використовують афектоніми у звертанні до партнерів, родичів і друзів, а набагато рідше – до незнайомих і колег (див. діагр. 4). Також такі апелятиви можуть створювати емоційну згуртованість між співрозмовниками, особливо в неформальних ситуаціях або в інтимних стосунках. Вони сприяють створенню позитивної атмосфери спілкування. Крім того, афектоніми можуть впливати на емоційний стан співрозмовників, зумовлюючи виникнення відчуття радості й тепла, або ж надавати підтримку й заспокоєння у стресових ситуаціях.

Проте мовленнєва спрямованість афектонімів може бути негативною за умови, якщо люди використовують їх неправильно або неадекватно щодо ситуації. Це може призводити до непорозумінь чи неприємностей. Деякі люди сприймають уживання афектонімів щодо них як спробу порушувати їхні особисті кордони або викликати дискомфорт. Трапляються випадки, коли

афектоніми можуть використовувати як засіб емоційної маніпуляції, зокрема, коли їх уживають із метою виправдати неприйнятну поведінку або здійснити вплив на іншу особу. А вживання ласкавих слів із сарказмом чи іронією може викликати образу або обурення.

Отже, хоча мовленнєві функції афектонімів здебільшого спрямовані на позитивний вплив на спілкування й стосунки, вони також можуть бути негативними в разі неадекватного використання, порушення особистих кордонів або у випадках емоційної маніпуляції. Загалом, мовленнєва спрямованість таких апелятивів є багатогранною, охоплюючи соціальні, культурні й індивідуальні фактори, які визначають те, як ці одиниці використовують й інтерпретують у спілкуванні.

4.2. Динаміка використання афектонімів

У ході дослідження в період із січня до квітня 2024 року ми провели анкетування 240 українців, серед яких представники різних вікових категорій: 80 респондентів віком 20-30 років, 80 опитаних – 31-50 років, 80 учасників – 51-70 років (див. діагр. 1). 146 опитаних жіночої статі, 94 – чоловічої (див. діагр. 2). Учасники анкетування відповіли на 5 запитань: два у форматі відповіді так/ні: *“Чи подобається вам загалом використовувати афектоніми?”*, *“Чи подобається вам загалом, коли до вас звертаються афектонімами?”*; два запитання були на встановлення відповідності: *“Як часто ви використовуєте афектоніми: до родичів, до партнера/партнерки, до колег, до друзів, до незнайомих”*, *“Як часто до вас використовують афектоніми: родичі, партнер/партнерка, колеги, друзі, незнайомці”*; останнє запитання відкритого типу (за бажанням респондента): *“Чи обурювало вас колись звертання за допомогою афектонімів? Яке це було звертання? Чому вам це не сподобалося?”*.

171 респондент на запитання *“Чи подобається вам загалом використовувати афектоніми?”* відповів *“так”*, 69 – *“ні”* (див. діагр. 3). На запитання *“Чи подобається вам загалом, коли до вас звертаються*

афектонімами?” 163 опитуваних відповіли “так”, 77 – “ні” (див. діагр. 5). Із цього робимо висновок, що багато українців сприймають афектоніми позитивно й часто вживають їх у щоденній комунікації, а також не проти, щоб афектонімами апелювали й до них. Проте 28,7% опитаних самі не використовують афектонімів і 32,1% проти, щоб афектоніми вживали до них. Для того, щоб зрозуміти цю тенденцію, варто проаналізувати, до кого респонденти вживають афектоніми і від кого їм приємно чути апелятиви такого типу (див. діагр. 4, 6).

До родичів 38 респондентів застосовують афектоніми завжди, 60 – часто, 99 – інколи, 45 – ніколи. До партнера/партнерки 57 опитаних вживають ласкаві слова завжди, 96 – часто, 67 – інколи, 23 – ніколи. До колег лише 7 респондентів апелюють афектонімами завжди, 23 – часто, 80 – інколи, 132 – ніколи. До друзів 21 опитаний застосовує афектоніми завжди, 67 – часто, 95 – інколи, 59 – ніколи. До незнайомців лише 3 респондентів вживають афектоніми завжди, 6 – часто, 49 – інколи, 185 – ніколи (див. діагр. 4).

Проаналізувавши результатів анкетування серед 240 українців у віці від 20 до 70 років, можемо підтвердити думку, що афектоніми домінують в особистих стосунках: респонденти використовують афектоніми частіше при спілкуванні з родичами і партнерами/партнерками, ніж з колегами або незнайомцями. Це свідчить про те, що вживання афектонімів пов’язане з рівнем близькості і приязні до іншої людини. 6 респондентів зазначили, що вживають афектоніми лише до родичів, 9 – лише до партнера/ партнерки, а до всіх інших груп – ніколи. Це може бути пов’язано з рівнем комфорту комунікації і традицій цих родин або пар, де афектоніми є інтимними й недоступними для інших соціальних груп лексемами. Велика кількість респондентів вказала, що вони інколи використовують афектоніми, незалежно від типу стосунків. Це може свідчити про те, що вживання таких апелятивів варіюється згідно з ситуацією, настроєм або контекстом спілкування, а також із формальністю або відсутністю близькості в цих стосунках.

Опитані українці всіх трьох вікових груп із різною частотністю вживають афектоніми і сприймають їх використання теж неоднаково: 83% опитаних 20-30 років відповіли, що їм подобається вживати афектоніми в щоденній комунікації (див. діагр. 7), тоді як 74% респондентів 31-50 років відповіли на це запитання “так” (див. діагр. 11), а віком 51-70 років лише 57% учасників люблять використовувати такі апелятиви (див. діагр. 15). 79% 20-30-річним респондентам подобається, коли до них звертаються афектонімами (див. діагр. 8), відсоток 31-50-річних опитаних приблизно такий самий – 75% (див. діагр. 12), а-от 51-70-річні респонденти менше визнають апелятиви такого типу, тому лише 49% із них відповіли на це запитання “так” (див. Діагр. 16).

Опитування показало, що приблизно однакові дані вживання афектонімів у всіх вікових групах є тільки стосовно незнайомців: 80% (20-30 років), 81,25% (31-50 років), 67,5% (51-70 років) ніколи не використовують такі апелятиви до незнайомих людей у громадських місцях і у формальній обстановці (див. діагр. 9, 13, 15). У всіх вікових групах спостерігаємо високу узгодженість у відсутності використання афектонімів у спілкуванні з незнайомими людьми, що може свідчити про наявність загальноприйнятих соціальних норм і вимог етикету в сучасному українському суспільстві. Умовні правила щодо вживання афектонімів могли б допомогти уникнути конфліктів і розбіжностей у спілкуванні, що буде сприяти збереженню соціальної гармонії і позитивної взаємодії між членами суспільства всіх вікових категорій.

Представники різних поколінь можуть працювати в неоднакових установах й організаціях, що може вплинути на їхнє ставлення до використання афектонімів. Наприклад, у стабільних корпоративних середовищах може бути більше традиційних норм комунікації. Про це свідчать і результати анкетування 70% (20-30 років), 60% (31-50 років), 35% (51-70 років) респондентів ніколи не вживають афектоніми до колег (див.

діагр. 9, 13, 17). Молодше покоління може більше цінувати особисті кордони й індивідуальну автономію, тому вони можуть уникати вживання афектонімів як способу підтримки формальності у взаємодії. Представники вікової групи 20-30 років теж залишили чимало у відкритому запитанні на вживання афектонімів на роботі. Більшість із них проти ласкавих апелювань і навіть зменшувальних форм імен. Проте 47,5% респондентів віком 51-70 років інколи звертаються до колег афектонімами, 15% – часто і 2,5% – завжди (див. діагр. 17).

Бачимо, що найчастіше до родичів вживають афектоніми українці 51-70 років (28,75% із них робить це завжди, 21,25% – часто) (див. діагр. 17). Закономірно, що 45% респондентів 20-30 років і 33,75% учасників 31-50 років відповіли, що родичі часто звертаються до них таким чином (див. діагр. 10). Старші учасники опитування можуть активніше використовувати афектоніми при спілкуванні з родичами як спосіб вираження турботи, любові й підтримки, особливо комунікуючи з молодшим поколінням. Приблизно однакові відсотки частотності використання афектонімів опитаними віком 51-70 до партнера/партнерки, тоді як респонденти віком 20-30 і 31-50 років значно частіше вживають їх до своїх коханих, ніж до родичів (див. діагр. 10, 13, 17). Взаємодія з коханими може приводити до більшої емоційної інтенсивності порівняно з взаємодією з родичами. Тому респонденти частіше використовують афектоніми для вираження своїх почуттів стосовно партнерів/партнерок.

До друзів найактивніше використовують афектоніми респонденти 20-30 років – 42,5% (див. діагр. 10), рідше 31-50 років – 40% (див. діагр. 13) і найменш частотно 51-70 років – 35% (див. діагр. 17). Із підвищенням використання цифрових комунікаційних засобів, таких як соціальні мережі й месенджери, молодше покоління може бути більш активним у використанні афектонімів, щоб передати свої емоції в письмовій формі. Якщо до колег і незнайомих для більшості респондентів 20-30 років вживати афектоніми – це

табу, то у спілкуванні з друзями для підтримки позитивного тону і вираження приязного ставлення, вони набагато частіше оперують апелятивами такого типу.

На останнє запитання *“Чи обурювало вас колись звертання за допомогою афектонімів? Яке це було звертання? Чому вам це не сподобалося?”* одна респондентка дала таку відповідь: *“До прикладу, мій син за гороскопом лев. У дитинстві йому подобалося звертання “левенятко моє”. Але спробуй йому це проговорити зараз. І одразу почувши: “Мам, ну не сюсюкай до мене, я ж дорослий””*. Із цієї відповіді робимо висновок, що конкретний афектонім адресат може по-різному сприймати через певні міркування, які можуть змінюватися з віком і часом. Ситуація, яку описала респондентка, відбиває зміну в перцепції себе і свого статусу в суспільстві, яка часто відбувається у період підліткового розвитку. Саме в такому віці діти починають усвідомлювати себе як окрему особистість із власними інтересами, поглядами й почуттями. Вони можуть відчувати, що використання ласкавих звертань, як *левенятко моє*, може бути виявом неповаги до їхньої самостійності та дорослості. Така реакція хлопця – це спосіб відкинути будь-які прояви “дитинства”, включаючи афектоніми, як спробу підкорення або дитячого ставлення до нього. Таким чином, реакція сина учасниці анкетування на афектонім може бути пов’язана з його бажанням демонструвати свою самостійність і дорослий статус у сім’ї.

Варто зазначити, що афектоніми є доречними тільки в певних мовленнєвих ситуаціях і за наявності/відсутності зовнішніх факторів. Використання афектонімів часто залежить від культурних норм і традицій конкретного суспільства. У деяких культурах уживання афектонімів є загальноприйнятим і навіть очікуваним у багатьох випадках, тоді як у інших культурах це може вважатися неприродним або навіть невідповідним. Згідно з даними нашого опитування, деякі люди почуваються комфортно й упевнено, вживаючи ласкаві звертання й отримуючи їх. Декілька респондентів у кожній

графі поставили позначки “завжди”, “часто”, одна опитана аргументувала останнє запитання так: *“Я сама дуже люблю вживати пестливі слова, тому мене це не обурює”*. Це свідчить про її відкритість до афектонічного номінування, тоді як інші учасники вважають їх надмірними завжди або ж за певних обставин. Цю тезу доводить відповідь ще одного нашого респондента: *“Іноді навіть ніяково, коли до мене так ніжно звертаються дівчата, особливо в присутності інших людей, але взагалі я дуже люблю афектоніми”*. Незважаючи на невпевненість або ніяковість, яку викликає вживання афектонімів у наведеній ситуації, чоловік стверджує, що в цілому не проти використання лексем такого типу. Це свідчить про те, що вживання афектонімів обов’язково треба узгоджувати зі своїм співрозмовником, щоб не змушувати його ніяковіти і почуватися незручно.

Інша респондентка навела приклад такої ситуації: *“Колись жартома з подругою почали називати одна одну “кицюня” і звикли, тепер завжди так кажемо. Але якби до мене хтось інший сказав “кицюня”, я б обурилась”*. Цей випадок можна пояснити через внутрішній контекст спілкування подруг. У суспільстві існують певні соціальні норми й очікування щодо способу спілкування й звертання одне до одного. Використання афектонімів, таких як *кицюня*, може бути прийнятним, коли їх використовують у внутрішньому контексті, де комуніканти розуміють одне одного в плані гумору. Однак якби такий самий афектонім був використаний кимось іншим, він міг би бути сприйнятий як порушення особистої межі чи невідповідність. Тому реакція дівчини є цілком логічною. Інший учасник опитування навів приклад такої ситуації: *“Обурює, коли перед бійкою кажуть “дружок””*. Цікаво, що цей респондент вказав, що йому подобається вживати афектоніми, він інколи використовує їх до друзів, і друзі іноді апелюють до нього лексемами такого типу. Таким чином, у конфліктних ситуаціях афектоніми сприймають гостро і з обуренням, що може сприяти ще більшому розгорянню конфлікту. Такі апелятиви вкрай недоречні в ситуаціях із підвищеною емоційністю і

вразливістю комунікантів. Проте їх можуть використовувати саме з метою роздратувати або принизити гідність адресата.

Важливими у ході нашого дослідження є відповіді ще декількох респондентів: *“Так, обурювало, але лише тоді, коли людина зверталася до мене із сарказмом”*; *“Коли це робить незнайома тобі людина і формулює це зверхньо і з сарказмом: “Квіточко, не знаєш – не розкажуй....”*”. Як ми вже зазначали раніше, вживання афектонімів зумовлене інтенціями мовця, а вони можуть варіюватися від вираження любові, підтримки, турботи до підкреслення влади, контролю, зверхності. Уживаючи ласкаве слово із саркастичним тоном, люди можуть намагатися підкреслити негативні аспекти або недоліки у поведінці чи характері реципієнта. Іноді сарказм або іронію використовують, щоб створити дистанцію між собою та іншою особою, а також за необхідності підкреслити свою незалежність або незгоду з чимось. Звісно, це зазвичай спричинено низкою психологічних факторів, наприклад, коли людина відчуває потребу викривити свої справжні почуття чи відхилитися від ситуації, щоб уникнути вразливості перед іншими.

23 респондентів відповіли, що родичі завжди звертаються до них афектонімами, 93 – часто, 95 – інколи, 32 – ніколи. Партнера/партнерку завжди ласкаво називають 58 опитаних, 93 – часто, 65 – інколи, 25 – ніколи (див. діагр. 4). До 10 респондентів колеги вживають афектоніми завжди, 20 – часто, 90 – інколи, 121 – ніколи. 14 опитаних чують афектонімів від друзів завжди, 51 – часто, 117 – інколи, 61 – ніколи. Лише до 3 учасників опитування завжди вживають афектоніми незнайомці, 6 – часто, 92 – інколи, 143 – ніколи (див. діагр. 6).

Люди сприймають афектоніми від інших по-різному, залежно від ситуації і співрозмовника. Значна частина респондентів відчуває, що їхні родичі й партнери часто вживають афектоніми, що може свідчити про теплі та близькі відносини в цих сім'ях та парах. Сприйняття афектонімів від колег, друзів та незнайомців відрізняється від сприйняття таких апелятивів від родичів і партнерів. Наприклад, менша кількість респондентів відчуває, що

їхні колеги, друзі або незнайомці вживають афектоніми, що може вказувати на менш теплі й близькі відносини в цих групах або ж дотримання ділового стилю мовлення. Як і в попередньому запитанні, тут використання афектонімів від інших людей також залежить від контексту. Спостерігаємо, що стосунки формального характеру в сучасних українців здебільшого позбавленні ласкавих звертань, на це вказують відповіді опитаних: *“Так. Вважаю використання афектонімів неприйнятним у діловому спілкуванні”*; *“У професійних стосунках буває (ред. обурює). Вважаю це недопустимим”*; *“Так, коли це звернення по роботі”*. Це може бути пов’язано з прагматичним підходом до спілкування, де формальність розглядається як професійне й адекватне явище. У сучасному світі, де професійні стосунки й ефективність роботи мають вагомe значення, ставлення до робочих контактів може бути більш формальним. Ласкаві звертання в такій комунікації сприймають як зайві, більше того, афектоніми можуть заважати ефективному спілкуванню. Сучасні українці більш орієнтовані на досягнення результату й виконання поставлених завдань, ніж на вираження емоцій у діловому мовленні. Така інтенція приводить до вираження формальності в мовленні й прямого неемоційного спілкування.

Отже, загальний висновок полягає в тому, що використання афектонімів варіюється залежно від типу зв’язків і комунікативної ситуації, проте їх частіше використовують в особистих і близьких стосунках. Врахування різниці між уживанням і сприйняттям афектонімів людьми різного віку допоможе забезпечити ефективну, безконфліктну й адаптовану до потреб обох сторін комунікацію.

4.3. Гендерний вимір уживання афектонімів

Сучасна гендерна лінгвістика вивчає різні аспекти статі і розглядає її як історично усталену форму мовленнєвого досвіду, включаючи як вербальний, так і невербальний аспекти. Для української гендерної лінгвістики важливим

є не лише застосовувати західний досвід і керуватися загальнолюдськими універсальними, а й зберігати національну специфіку (Космеда 2014, с. 59).

У багатьох культурах жіноче мовлення сприймається як більш емоційне й експресивне, а отже, воно може включати більше пестливих слів, вигуків і повторів, що допомагають виразити почуття. Вважають, що жінки частіше словесно виражають емпатію й співпереживання, що може відобразитися у їхньому мовленні через використання афектонімів зокрема (Космеда 2014, с. 202).

Психологи й лінгвісти зазначають, що чоловіки часто мають завищену самооцінку, надмірну самовпевненість, концентрацію на завданні й схильність до спілкування за стереотипами, що відображає авторитарний стиль мовлення. Шляхи підпорядкування жінок реалізуються як у структурі мови, орієнтованій на чоловіків, так і в прийнятих у суспільстві мовних практиках. Сексизм, закодований у мовних нормах, проявляється в мовленнєвих звичках, зокрема в системі звертань, компліментів, похвал, відзнак й інших форм висловлення емоцій і почуттів (Космеда 2014, с. 199).

Ідентифікація з певним гендером визначає соціальні ролі і спосіб спілкування мовної особистості, впливаючи на її взаємодію з навколишнім світом. Кожна людина має власні уявлення про те, що означає бути “чоловіком” або “жінкою” і які ролі вони повинні виконувати. Ці уявлення можуть впливати на їхній спосіб спілкування й вербального вираження себе. Крім того, масова культура, реклама й інші медійні ресурси можуть поширювати стереотипи щодо гендерних ролей, впливаючи на те, як мовна особистість сприймає та виражає свою стать. Проте це загальні уявлення, і не всі жінки й чоловіки спілкуються і виражають свої почуття однаково. У ході нашого дослідження ми з’ясували, що частіше недоречно використовують ласкаві звертання саме чоловіки. Про це свідчать відповіді респондентів, а також низка публікацій і статей в Інтернеті.

У Британії вживання афектонімів навіть протракували проявом сексизму. Водії громадського транспорту постійно зверталися до пасажирок

за допомогою ласкавих слів типу *крихітка, сонечко, дороженька*. Це обурювало деяких жінок, через що вони звернулися до управління міста зі скаргою. Як результат, водіям дали настанову не вживати афектоніми в службовому мовленні й утримуватися від подібних звертань до жінок. Опоненти пропозиції про заборону використання пестливих слів наголошують на тому, що ці вислови є важливим складником місцевого лінгвістичного спадку і помилково інтерпретувати їх як форми образливого мовлення (Весткотт 2012). Цікаво, що не зафіксовано подібних скарг від чоловіків. Із цього робимо висновок, що афектоніми можуть об'єктивізувати особу, підкреслювати ідею, що жінки або дівчата мають бути милі, слабкі або залежні, що є сексистським стереотипом. Звертання такого типу може виражати певний рівень контролю або переваги однієї статі над іншою. Це може викликати відчуття неповаги або пониження особи, до якої воно адресоване. Звісно, як ми зазначали раніше, сприйняття такого апелятива може залежати від контексту й стосунків між співрозмовниками.

Проводячи паралель цієї ситуації в Британії з українським суспільством, зауважимо, що ми отримали лише одну анкету з обуренням українця через вживання афектонімів, проте українки дали багато подібних зауважень: *“Мене обурює, коли незнайомі або малознайомі чоловіки вживають відносно мене афектоніми з метою познайомитися чи привернути мою увагу як жінки. А також коли їх уживають продавці. Це були різні слова, але найчастіше банальні (сонечко, красунечка і т.д.). Не подобається тому, що ці слова мають вживатися, коли людина має до тебе приязне ставлення, а в цих випадках люди, які їх уживали, навіть не знали мене і використовували ці слова лише для того, щоб досягти власних цілей”*; *“(ред. обурює звертання) типу “малишка” від незнайомих чоловіків”*; *“Таксистки інколи дозволяють зайве, декілька разів називали сонцем, не дуже приємно від чужого чоловіка таке чути”*; *“Обурює іноді, коли звертається незнайома людина афектонімами, особливо чоловіки”*; *“Громадяночко, жіночко (з уст незнайомих чоловіків звучить зверхньо)”*; *“Якось було незручно, коли так звертався старший*

керівник”; “(ред. обурювало) коли сторонній чоловік називав крихіткою”. Варто зазначити, що ці відповіді давали жінки всіх вікових категорій (20-30, 31-50, 51-70), отже, обурення від ласкавих звертань не залежить від віку і може мати різні причини, які базуються на індивідуальних особливостях, контексті спілкування й культурних факторах. Для деяких жінок використання афектонімів може створювати відчуття невпевненості або незручності. Як бачимо з результатів анкетування, багато українок сприймають ласкаві звертання як вираз гендерних стереотипів або очікувань, що викликає в них обурення й дискомфорт. Крім того, використання ласкавих звертань без згоди жінки порушує особисті кордони й ігнорує природне бажання зберегти особистий простір і незалежність.

На думку О. Забужко, лексему *дівчина* використовують для позначення особи жіночої статі і сприймають як нейтральне звертання з гендерною конотацією. Дослідниця стверджує, що його використовують відділено від специфічних соціальних уявлень або контекстів (Забужко 2007, с. 49). Доречним є припущення, що якби в наведених вище ситуаціях до жінок зверталися за допомогою цієї лексеми, можна було б уникнути образи й обурення. Правильною в цьому плані є позиція ще однієї нашої респондентки: *“Не сподобалось, коли таксист звертався “котик”, “сонечко”. Попросила так більше не робити, залишила поганий відгук у застосунку”*. У сучасному суспільстві жінкам важливо висловлювати свою думку й окреслювати власні кордони в ситуаціях, коли чоловіки без дозволу вживають афектоніми, оскільки це дозволяє зберегти власну автономію й самовизначення. Пояснення того, що певні звертання сприймаються негативно, хоча й містять демінутивні суфікси або ж апелюють до милих тварин, може сприяти кращому взаєморозумінню між комунікантами й зменшенню можливих конфліктів у майбутньому. У цій ситуації жінка вчинила правильно, не лише зробивши зауваження водієві таксі, а й залишивши скаргу в службі підтримки сервісу, оскільки таким чином вона змогла запобігти таким ситуаціям з іншими пасажирками.

Серед 94 опитаних чоловіків лише одного респондента обурило звертання за допомогою афектонімів від жінки в такій ситуації: *“Одного разу гуляв з колегою в парку. Колега – чоловік. Жінка, яка продавала квіти, сказала: “Голубчики, купуйте квіти”. Не сподобалось, тому що це було “занадто” від незнайомої людини і тому, що це звучало начебто ми з моїм колегою більше, ніж просто колеги. Хоча потім це було смішно”*. По-перше, афектонім *голубчики* порушує особистий простір і відчуття комфорту. По-друге, у респондента ця лексема викликала асоціацію близьких стосунків і статевих стереотипів, що викликало обурення через неправдивість такого факту. Цей приклад демонструє, як звертання може впливати на відчуття особистих кордонів, особливо в ситуаціях, коли вони не відповідають соціальним очікуванням чи особистим стосункам. Із результатів проведеного анкетування можемо зробити висновок, що для більшості чоловіків використання афектонімів жінкою не викликають негативної реакції.

Соціокультурні чинники, такі як традиції, цінності, історія та суспільні перетворення, впливають на формування мовної свідомості. Наприклад, деякі норми та уявлення можуть бути утверджені в суспільстві протягом довгого часу і вважатися непорушними. Безперечно, соціальні норми й стереотипи можуть впливати на те, які мовні конструкції є прийнятними або неприйнятними. Проте українське суспільство змінюється в кращий бік, тому необхідно закріплювати ці зрушення й у мові. Медіа й освітні програми можуть посилювати або змінювати мовні норми шляхом пропаганди певних мовних моделей чи виховання відповідального використання мови.

Отже, обурення від афектонімів може бути зумовлене різними факторами, включаючи відчуття невпевненості, гендерні стереотипи, сексизм, негативний досвід і бажання зберегти особистий простір, а висловлення власних почуттів і побудова кордонів є важливими для збереження автономії і комфорту у взаємодії з іншими людьми.

Висновки до розділу IV

Афектоніми виконують важливу функцію в регулюванні комунікації і впливі на емоційну атмосферу спілкування. Вони впливають на спосіб подання інформації та сприйняття її співрозмовниками. Використання апелятивів такого типу сприяє вираженню тепла, любові й підтримки в спілкуванні, що зміцнює взаємини між людьми. Також вони сприяють створенню емоційної згуртованості між співрозмовниками, особливо в неформальних ситуаціях або в інтимних стосунках. Якщо ж афектоніми використовують неправильно або неадекватно, це може призвести до непорозумінь, порушення особистих кордонів або навіть емоційної маніпуляції. Хоча афектоніми переважно спрямовані на позитивний вплив у спілкуванні й стосунках, важливо враховувати контекст і особливості аудиторії для уникнення негативних наслідків.

Аналіз результатів анкетування показує, що значна частина українського населення сприймає афектоніми позитивно й використовує їх у щоденній комунікації. Більшість респондентів відчуває позитивні емоції, коли до них звертаються афектонімами, що підтверджує їхню популярність у культурі спілкування. Дослідження підтверджує, що афектоніми частіше вживають в особистих стосунках (з родичами та партнерами/партнерками) порівняно зі стосунками на роботі або з незнайомцями. Деякі респонденти обмежуються використанням афектонімів лише у взаємодії з певними соціальними групами (наприклад, з родичами чи партнерами), що свідчить про існування певних соціальних норм і традицій. Частота вживання афектонімів може залежати від ситуації, настрою чи контексту спілкування, що вказує на варіативність їхнього застосування.

Аналіз анкетування підтвердив той факт, що в українському суспільстві досі є ознаки сексизму в мовленні, який виявляється у використанні афектонімів та інших мовних засобах, що підтримують стереотипи щодо гендерних ролей. Очевидно, соціокультурні чинники відіграють важливу роль

у формуванні мовної свідомості, тому зростає роль медіа й освіти в утвердженні мовних змін.

Одержані і систематизовані результати анкетування підтверджують, що використання афектонімів у спілкуванні може бути спричинене віком людини й контекстом взаємодії, що підкреслює важливість розуміння культурних і вікових відмінностей для забезпечення безконфліктної і якісної комунікації.

Отже, афектоніми відіграють важливу роль у мовленнєвій взаємодії, а їхнє коректне використання сприяє позитивним взаєминам і сприйняттю інформації; використання таких апелятивів є складною соціокультурною практикою, яка залежить від багатьох факторів; мовленнєва динаміка, пов'язана з гендерною ідентичністю й сексизмом у мовленні, вказує на важливість усвідомлення природи таких проявів у сучасному українському суспільстві й адекватного реагування на них.

ВИСНОВКИ

Таким чином, унаслідок проведеної роботи було досягнуто поставленої мети, яка полягала в тому, щоб з'ясувати роль і місце афектонімів у мовній картині світу українців XXI століття, виявити семантико-словотвірну специфіку цих одиниць у піснях сучасних українських гуртів і виконавців, а також установити підстави й окреслити перспективи використання афектонімів у щоденній комунікації українців.

У ході дослідження ми з'ясували, що термін *афектонім* ввели в широкий ужиток польські вчені замість висловів *czule słowa* або *intymne przyzwiska*. Зараз його активно використовують українські й словенські мовознавці. Саме він набуває статусу фахового номінування позитивно-оцінних звертань і є точним, лаконічним і найменш суперечливим. Проте в англійській лінгвістиці на позначення таких лексем вживають *term of endearment*; у французькій – *termes d'affection*; у німецькій – *kosenamen* або також *hypocorism*.

Афектоніми посідали й посідають важливе місце в мовній картині світу українців, відображають специфіку емоційного осягнення ними світу. Вивчення цих одиниць як лексем із виразно заманіфестованою спрямованістю на реципієнта є актуальним, зважаючи на те, що мова – це елемент соціальної взаємодії. Щоб досягти повного розуміння семантики афектонімів, необхідно досліджувати і феномен експресивності й емоційності, які є невід’ємними складниками таких апелятивів. Експресивна лексика, зокрема афектоніми, відіграє важливу роль у формуванні суб’єктивно-модального плану тексту, творенні народнопісенної естетики, художніх засобів і налагодженні зв’язку з аудиторією.

У текстах сучасних українських пісень найбільше афектонімів іменникового походження, значно менше – прикметникового, наявні дво- і трикомпонентні афектоніми-словосполучення. Автори проаналізованих текстів використовують афектоніми, утворені всіма способами словотвору: суфіксальним, префіксальним, суфіксально-префіксальним, безафіксним, складанням слів або основ, аббревіацією, шляхом переходу з однієї частини мови в іншу, – найпродуктивнішим із яких є суфіксація. Проаналізувавши лексико-семантичні особливості афектонімів, ми сформували 13 груп афектонімів, найчисленнішими з яких є назви абстрактних понять, лексеми на позначення людей за їхніми зовнішніми ознаками й ставленням мовця, назви зі значенням “коханий”. Деякі з них продовжують фольклорні традиції, інші з’явилися під впливом масової культури й модних тенденцій, проте всі вони мають перспективи для розвитку й поповнення новими одиницями.

Провівши анкетування 240 українців, ми з’ясували, що переважна більшість опитаних використовує афектоніми в щоденній комунікації і не проти, щоб до них зверталися ласкавими словами. Найчастіше респонденти вживають афектоніми і чують їх у спілкуванні з родичами, друзями і партнерами/партнерками, значно рідше – із колегами й незнайомцями. Це позитивна тенденція, яка дає змогу констатувати факт, що для більшості українців формальні стосунки не набувають інтимного характеру в

мовленнєвому вираженні. Обурює використання афектонімів здебільшого жінок, що пов'язано із сексистськими висловлюваннями, а також гендерними стереотипами стосовно зовнішності та ролей у суспільстві. Використання афектонімів у спілкуванні може залежати від вікових характеристик особи й контексту взаємодії. Це підкреслює важливість усвідомлення культурних і вікових особливостей для забезпечення ефективної, якісної і безконфліктної комунікації.

Отже, сучасний етап дослідження афектонімів у європейському мовознавстві ще не можна вважати повністю вичерпним: існують численні аспекти цієї проблеми, які українські дослідники могли б дослідити на матеріалах своєї мови. Лише обмежену кількість таких апелятивів зафіксували в тлумачних лексикографічних джерелах, що підкреслює актуальність лексикографічних досліджень у цьому контексті. Корисним для фіксації афектонімічного ресурсу є укладення словника афектонімів, сформованого на основі відповідей сучасних українців. Гендерний вимір афектонімів теж майже не досліджений, проте для формування здорового суспільства без ознак сексизму й гендерної нерівності розуміння адекватного вживання афектонімів надзвичайно важливе. У цьому вбачаємо перспективи подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архангельська А. М. Формальне вираження категорії маскулінності: взаємодія родової редистрибуції і родової транспозиції. *Мовознавство*. 2011. № 1. С. 29–42
2. Баландіна Н. Ф. Функції і значення чеських прагматичних кліше в комунікативному контексті: монографія. Київ: АСМІ, 2002. 332 с.
3. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генології: навч. посіб. Київ: Академія, 2006. 248 с.
4. Баюн К. Експресивність як мовна і мовленнєва категорія. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Філологічна”*. № 53. Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/4272/1/11.pdf>
5. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ: Рідна мова, 1998. 475 с.
6. Бойко Н. Семантична основа лексичної експресивності. *Лінгвостилістичні студії*. 2016. № 4. Режим доступу: [https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/11415/1/\(4\).PDF](https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/11415/1/(4).PDF)
7. Бурячок А. А. Оцінна лексика в українській літературній мові / *Українське усне літературне мовлення*. Київ: Наук. думка, 1967. С. 75–93
8. Бутенко Н. П. Словник асоціативних норм української мови. Львів: Вид-во при Львів. ун-ті „Вища школа”, 1979. 120 с.
9. Весткотт К. Чи прийнятно називати жінок “крихітками”? Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2012/02/120201_babes_unacceptable_ag
10. Ветрова Е. С. Семантика і функціонально-комунікативний аспект етикетних одиниць в епістолярній спадщині українських письменників ХІХ ст.: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова”. Донецьк, 2004. 20 с.

11. Глуховська М. С. Асоціативно-порівняльна мотивація українських словотвірних інновацій у сфері іменника, 2019. 200 с. Режим доступу: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/2019/06/dis_Hlukhovska.pdf
12. Голубовська І. О. Метафорико-символічні іпостасі зоонімів у рамках фрагмента мовної картини світу “царство тварин” (на матеріалі української, російської, англійської та китайської мов). *Мовознавство*. 2003. № 6. С. 61–68.
13. Григораш С. М. Лексика і фраземіка інтимної лірики (на матеріалі українського фольклору): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 "Українська мова" / Прикарпатський національний ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2007. 20 с
14. Григораш С. М. Лексика інтимної сфери життя людини (номінації осіб): структурно-семантичні особливості. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки.*, 2013. С. 261–265.
15. Гуйванюк Н. В. Лексичні й синтаксичні експресиви як засіб суб’єктивізації висловлення (на матеріалі творів буковинських письменників). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови*. 2011. Вип. 7. 2011. С. 90-96. Режим доступу: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15985/Guyvanyuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
16. Дашко Л. Т. Афектонім в англійській мові. Лексико-семантичний аналіз. *Мови і світ: дослідження та викладання*. Кіровоград, 2013. С. 250–252.
17. Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика: Нариси: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Довіра, 2007. 262 с.
18. Журавльова Н. М. Поетика української епістолярної ввічливості ХІХ – початку ХХ століття: монографія. Запоріжжя, 2012. 548 с.
19. Забужко О. Notre Dame d’Ukraine: Українка в конфлікті міфологій . 3-є вид., виправл. К.: Факт, 2007. — 640 с.

20. Іщенко Н. Конотація в системі мови й у системі мовлення. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. Філологічні науки: зб. наук. праць / за ред. О. Семенюк. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2005. Вип. 95 (2). С. 4 – 7.*
21. Камінська О. В. Психологічні основи інтернет-залежності молоді. 2016. Режим доступу: <http://surl.li/tizgo>
22. Космеда Т. А. Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика: колективна монографія / Т. А. Космеда, Н. А. Карпенко, Т. Ф. Осіпова, Л. М. Саліонович, О. В. Халіман; за наук. ред. проф. Т. А. Космеди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди; Дрогобич: Коло, 2014. 472 с.
23. Кримінальний кодекс України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
24. Крисанова Т. А. Фактор адресованості в оцінному дискурсі [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://evnuir.univer.lutsk.ua>
25. Лесюк М. Назви коханої людини в сучасній українській мові. *Ucrainica III. Současna ukrajinstika. Problémy jazyka, literatury a kultury*. Olomouc, 2008. С. 35–41.
26. Лобур Н. До характеристики зооморфізмів (на матеріалах української та чеської мов). *Проблеми слов'янознавства*. 1999. Вип. 50. С. 102–106.
27. Лукаш Г. П. Актуальні питання української конотоніміки: монографія. Донецьк: Промінь, 2011. 448 с.
28. Махній М. Українські афектоніми: розмаїття інтимних назв коханої людини. *Незвичайна антропология: науково-популярний курс*. Чернігів: ЧНПУ, 2011. С. 168–171.
29. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
30. Медіакомпанія DW: Казино, букмекери, азартні ігри: як позбутися залежності. 2024. Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/kazino->

bukmekeri-azartni-igri-ak-pozbutisa-zaleznosti-evropa-u-fokusi-04032024/video-68433590

31. Мокляк О. І. Лінгвопрагматичні характеристики українських афектонімів: дис. канд. філол. н.: 10.02.01. Полтава, 2015. 283 с.
32. Муранець, Т. (2013). Портрет фатальної жінки у прозі Івана Франка. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 58, 82–97.
33. Мусієнко В. П. Дівчино-рибчино... *Культура слова*. 1992. Вип. 42. С. 21–24.
34. Нагель В. В. Оцінні найменування осіб в українській мові кінця ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01 “Українська мова”. Дніпропетровськ, 2008. 22 с.
35. Паньків О. Б. Контекстуальні функції демінутивів. *Мовознавство*. 1992. № 2. С. 56–58.
36. Полюга Л. М. Ой ти, дівчино, ясна зоре! (Про звертання до коханої). *Культура слова*. 1984. № 27. С. 70–73.
37. Попович А.С. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник. – Кам’янець-Подільський, 2017. – 172 с.
38. Різун В. В. Лінгвістика впливу: монографія / В. В. Різун, Н. Ф. Непийвода, В. М. Корнеєв. К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2005. 148 с.
39. Романенко О. П. Комбінаторна семантика демінутивів у новогрецькій, сербській та українській мовах (на матеріалі колискових пісень), Київ, 2022. 180 с.
40. Романишин Н. І. Структурні, семантичні та комунікативно-прагматичні особливості інтрасуб’єктних мовленнєвих актів (на матеріалі англійської мови): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови”. Львів, 2003. 22 с.
41. Сагач Г. М. Емоційні суфікси іменників на позначення позитивної суб’єктивної оцінки. *УМЛШ*. 1975. № 12. С. 24–30.

- 42.Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. К.: 2006. 716 с
- 43.Скаб М. С. Прагматика апеляції в українській мові: навч. посібник. Чернівці: Рута, 2003. 80 с.
- 44.Словник української мови: Близько 165 000 слів /екл. та гол/ ред. Віталій Жайворонок. Київ: Просвіта. 2012.
- 45.Словник української мови: [в 11 т.] / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. Київ: Наук. думка, 1970-1980.
- 46.Сологуб Н. М. Як українці називають коханих. *Культура слова*. 1992. № 42. С. 18–20.
- 47.Суспільне новини: У Харкові чоловік розчленував та спалив дружину, а сам збирався втекти до Канади — поліція. 2024. Режим доступу: <https://suspihne.media/693078-u-harkovi-colovik-rozclenuvav-ta-spaliv-druzinu-a-sam-zbiravsa-vtekti-do-kanadi-policia/>
- 48.Таран О. С. Роль етнокультурного контексту в реалізації концепту "кохання" в поетичних символах Олесья. *Вісник Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2003. №3 (59). С. 119–124.
- 49.Телеки М. М., Шинкарук В. Д. Соціальні категорії модусу в текстах епістолярного жанру. Київ: Видавництво МДГУ імені Петра Могили, 2007. 176 с
- 50.Чабаненко В. А. Стилїстика експресивних засобів української мови. Запоріжжя: Вид-во ЗДУ, 1993. – Ч.І. – 216 с.
- 51.Чабаненко В.А. Основи мовної експресії. Київ: Вища школа, 1984. 168 с.
- 52.Черевченко В. В. Вербальні знаки етнокультури в українському дитячому фольклорі. Київ, 2015. 225 с.
- 53.Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові: [монографія] Чернівці: “Букрек”, 2014. 412 с.

54. Aitokhuehi E. Le redoublement: expressivité et créativité lexicale. *Initial(e)s*, 1996, 15. P. 3-11.
55. Bally Charles, *Traité de stylistique française*, 1947, 358 s. Режим доступа: <https://archive.org/details/traitdestylist01ball/mode/2up>
56. Bańko M., Zygmunt A. *Czułe Słówka. Słownik afektonimów*. Warszawa : PWN, 2010. 152 s.
57. Gygax P., Zufferey S., Gabriel U. *Le cerveau pense-t-il au masculine*. Paris: Le Robert, 2021. 171 p.
58. Herbert R. K. Sex-based differences in compliment behavior [Text] / R. Herbert // *Journal of pragmatics*. V. 14. 1990. № 2. P. 193–218.
59. Hrdlička M. K otázce tzv. něžných pojmenování mezi partnery. *Češtinář*. 1995–1996. № 1. S. 9–14.
60. Kobos Z.-K., Jurič P. Pogled v poljsko, slovensko in makedonsko jezikovno čustveno plat. Режим доступа: <https://repositorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=144542&lang=slv>
61. Konrad Kunze: *Vor- und Familiennamen im deutschen Sprachgebiet (= dtv. Band 3266)*. 5., durchgesehene und korrigierte Auflage. Deutscher Taschenbuch Verlag, München 1998, S. 177.
62. Leisi E. *Paarsprache. Linguistische Aspekte der Zweierbeziehung*. Heidelberg: Quelle und Meyer, 1978. 167 p.
63. Mygovych I. Secondary nomination in the modern English language: affective lexical units. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 14 (3). С. 206–214.
64. Perlin J. Affectonymes dans le polonais, l'espagnol, le français et le néerlandais. Analyse morphologique et sémantique. *Proceedings of the 16th International Congress of Linguists*. Pergamon, Oxford, 1997. P. 9.
65. Perlin J., Milewska M. Afektonimy w polskim, francuskim, hiszpańskim i niderlandzkim. Analiza morfologiczna i semantyczna. Uczucia w języku i tekście. *Jezyk a kultura*. 2000. № 14. S. 165–173.

66. Samuel Glenn Harrod, 1909, University of Michigan Latin Terms of Endearment and of Family Relationship: *A Lexicographical Study Based on Volume VI of the Corpus Inscriptionum Latinarum*. 92.
67. Słownik SJP.PL. © Zespół SJP.PL. Режим доступа: <https://sjp.pl/>
68. Treps M. *Le Dico des mots-caresses*. Paris: Seuil, 1997. 504 p.
69. Voßler Karl *Sprache als Schopfung und Entwicklung*, 1905. 154.
70. WIERZBICKA, Anna, 2007: *Słowa klucze. Różne języki – różne kultury*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego. 15–77.
71. Żukowska I. „Czułe słówka“ – czym naprawdę są? *Slavica juvenum XIII : mezinárodní setkání mladých slavistů*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě Filozofická fakulta, 2012. S. 370–374

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. 100лиця. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/5YgAXaiDXfn1JotXCdJg8W>
2. ADAM. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/19JYV5zLhGkyqCINjdSfdb>
3. Anna Trincher. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі: <https://open.spotify.com/artist/0MVoWheo7W8PRC81wIv3GN>
4. Authentix. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/59tzVq2goajJFT12QfX4cF>
5. Averin. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/5yDenXpJFxaiNa57V8Tvtx>
6. Balsam. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/2NzaO6O0ijqU2a0Cbt1cY3>
7. BRYKULETS. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/7JThbRHgQpaRM87SKqPqoB>
8. Chico & Qatoshi. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі: <https://open.spotify.com/playlist/6kC7ViIAeErJJoewWGXT22>
9. CHURSANOV. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/5UqC0WSLyRoS6xGD8NA55e>
10. DOVI. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/3PI6jFJpFKYyrHmTw0yxo5>
11. DREVO. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/2FbcO51yLIYdfqIQXocwVg>
12. EDWARD. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/2q5PU6kGJfQeEjyEvRhBQzp>
13. ENLEO. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/09trukw4HlMz8i6TAn5Xpu>
14. EPOLETS. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/09QRMWYyLUALbOUjP5rhUP>

15. Fiinka. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/13NAXNT9stnvGPXbkj7d9u>
16. Fiolet. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/62JQ43L2DbFstnSNthNPIA>
17. Ivan NAVI. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/5MuBo8LYxAXOUdp67vjdkY>
18. Jerry Heil. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/71DkA619tW0bpaMi4QBzmr>
19. KALUSH. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/46rVVJwHWNS7C7MaWXd842>
20. KARNA. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/3MoZ4E89fo2vGdf2IKfRCj>
21. Karoon. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/4flrwqSTqk2O8a9KMfkLu7>
22. KAZKA. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/6tnqzaOroG2OtBaSfVJbEw>
23. Lely45. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/3S2ZPs0ccEwknZLPQDbGSw>
24. Livingston. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/2fPsJqR6zfoHatC1eFr0eQ>
25. MAYOROVA. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/3C25DyRTXI62MvfFYBMP7Y>
26. Olivan. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/6hye43sxuu3EbV0zIrIV2O>
27. Ostrovskiy. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/4HbGIutrYOvKMrbuPp6VjK>
28. ОТОУ. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/2jA3HhqCRIImTV9hQF1qz1C>
29. Paashee. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/2EuvNknH6K6WfgKUPMmfzB>

- 30.Parfeniuk. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/64XGTiElvPUfmJjyWJnW8C>
- 31.Santorin. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/1SYBAu2JCuPBGo30N5sX7Q>
- 32.Sasha Chemerov. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/6EkxNdVCIS3VI3zVWbDch9>
- 33.Secret Avenue. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/3MuqWgMWco6rwyCSSSrLB2>
- 34.SKYLERR. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/4yAxWAp7yFeQJu9la6eaCg>
- 35.SOFO. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/17rAjoSfZNXDw747ZP9Mou>
- 36.Tember Blanche. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/4IGHF22vbC33CoIRBUHIXd>
- 37.Tery. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/7N01QxNI9inYVGY6kTVUwt>
- 38.To Eternity. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/239RzDmVa4D8Or8e9ZZX5Q>
- 39.TVORCHI. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/0jWniZlqlLCZY3xSPwPXz5>
- 40.vioria. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/75hPP2pTme0pcRcSAqWRfT>
- 41.Vivienne Mort. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/6mQd5HeHhMBZK8u2bTCduH>
- 42.Vova Cigan. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/78fw3Qg5iNq2Tz9uNKjQoS>
- 43.VSIVDOMA. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/2mV4AZcnHuSGd1eYtwTH8P>
- 44.Wellboy. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/6l5IEx62Nsc2k1QyfaWvEz>

45. YAKTAK. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/5zjgy7grnZbt2L12meuxog>
46. ZLOTNYTSKYI. Тексти пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/7A0FlresRG0auwGwoFPKA3>
47. Zwynтар. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/7Bz25xQt9VwEWNrtRC8EQd>
48. АСАФАТОВ. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/3xJdB8GYkZ36nh9UbX9mTe>
49. Без обмежень. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/6jc6H0uwSfRE3Tnd4628cL>
50. Білий Бо. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/5jA8GsN4qtk88Pc0pMWRWM>
51. ДІТИ ФРІСТАЙЛА. Тексти пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/68aSYPUxaWxtdYoaWqssn3>
52. Енджі Крейда. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/episode/6hQwGymbfOysZXFkjl0NPT>
53. Кажанна. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/3OTyLjDNzZo72TGG8GwiDk>
54. Корупція. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/5RWIkeaO2yJbTlvuj9nvhd>
55. Крихітка. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/3GvCDEg7s8LxI3FNS1CWRK>
56. Марний. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/4VnECM6avO6XogtNebPh0M>
57. Нікіта Кісельов. Тексти пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/0OK2yr1GTqeX6ND3TIWnAp>
58. Один в каное. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/5fMNki1cAszN37EYRTVdOc>
59. рома майк. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:
<https://open.spotify.com/artist/7pvzcDzXjFcXK40r9yzBiY>

60.Схожа. Тексти всіх пісень_на офіційній стримінговій платформі:

<https://open.spotify.com/artist/70MEj6TnbVEjYdKgE8ZRGc>

61.хейтспіч. Тексти всіх пісень на офіційній стримінговій платформі:

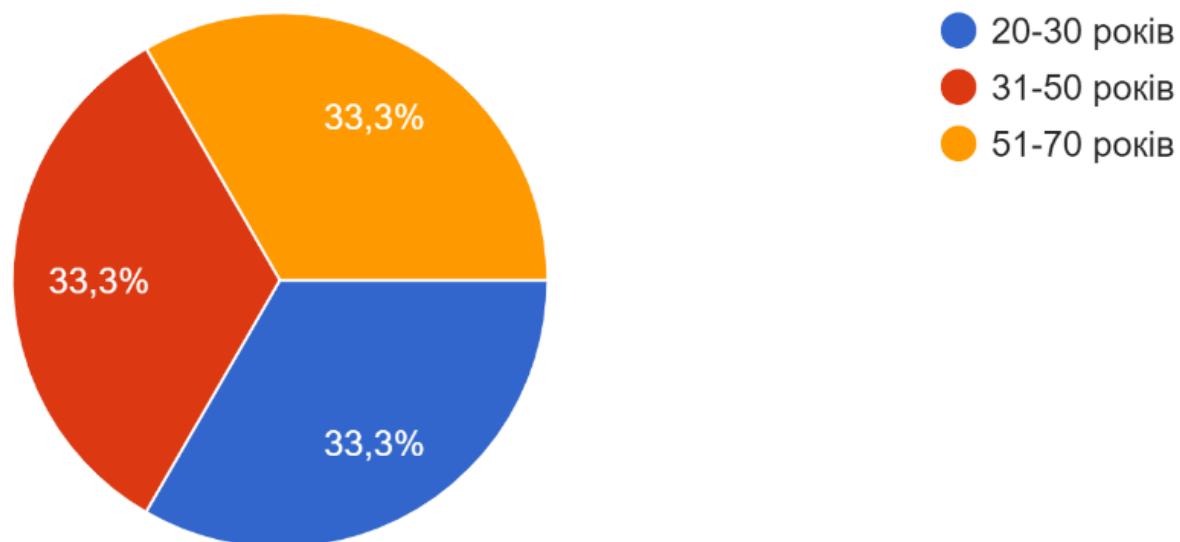
<https://open.spotify.com/artist/2sdWfIbu9rLQ0p7MULuhxC>

62.Ігор Грохоцький. Тексти пісень на офіційній стримінговій платформі:

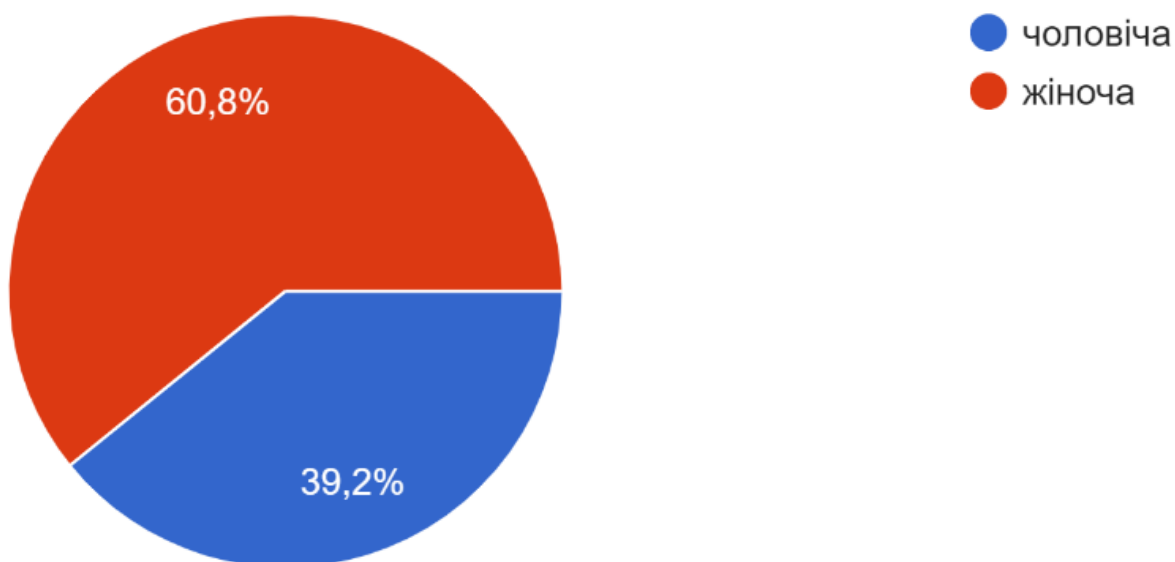
<https://open.spotify.com/artist/1DBbudkd4BL8QyVK79E3qj>

ДОДАТКИ

Діаграма 1. Вікова структура респондентів

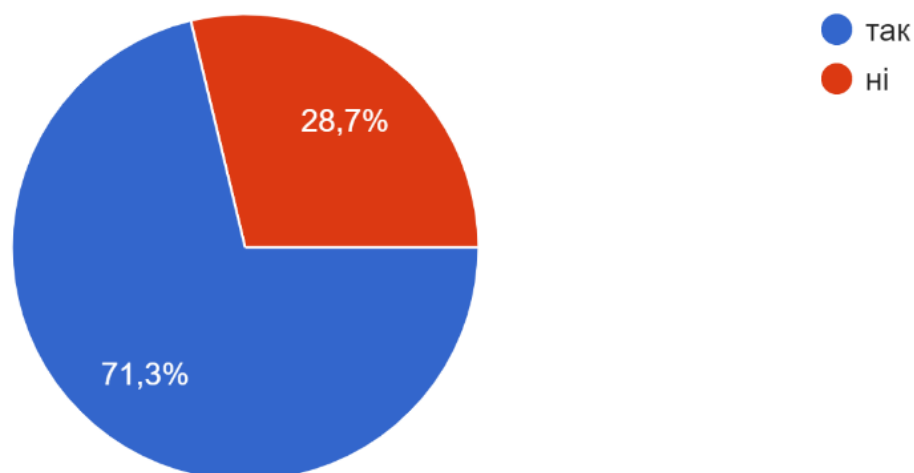
Діаграма 2. Статева структура респондентів

Діаграма 3. Ставлення респондентів до вживання афектонімів

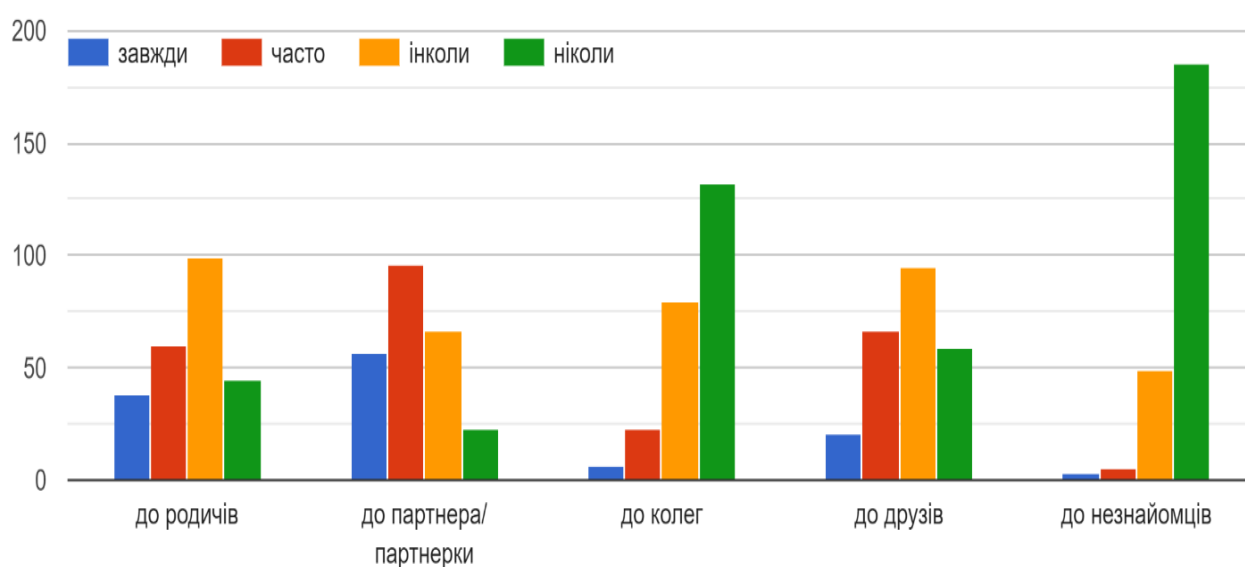
Чи подобається вам загалом використовувати афектоніми?

240 відповідей

Діаграма 4. Частотність уживання афектонімів респондентами

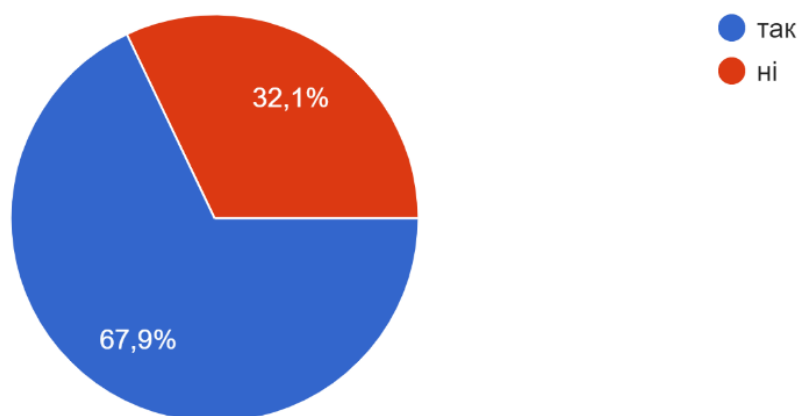
Як часто ви використовуєте афектоніми

Діаграма 5. Ставлення респондентів до спрямованих до них афектонімів

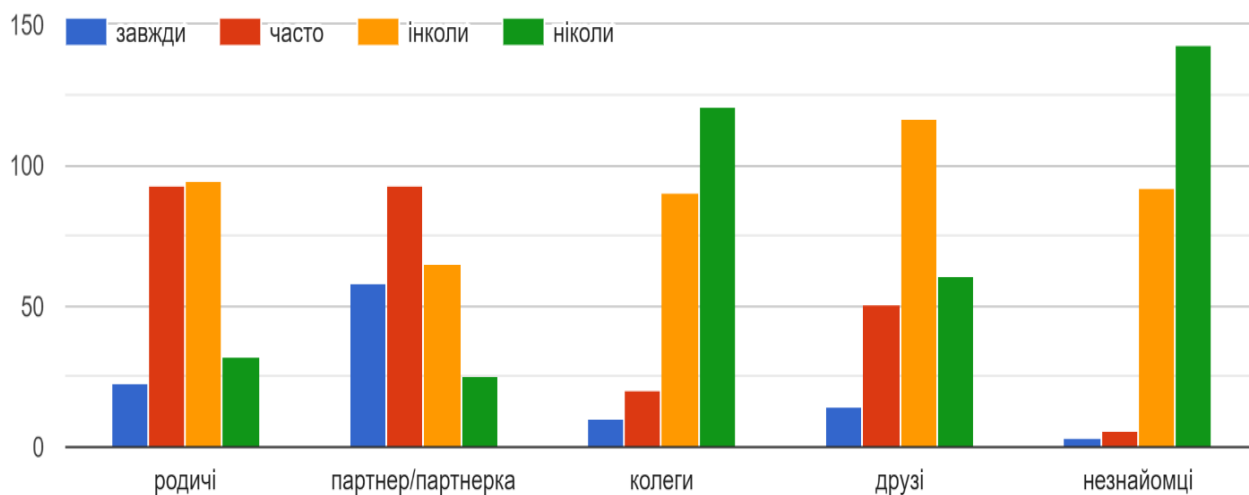
Чи подобається вам загалом, коли до вас звертаються афектонімами?

240 відповідей

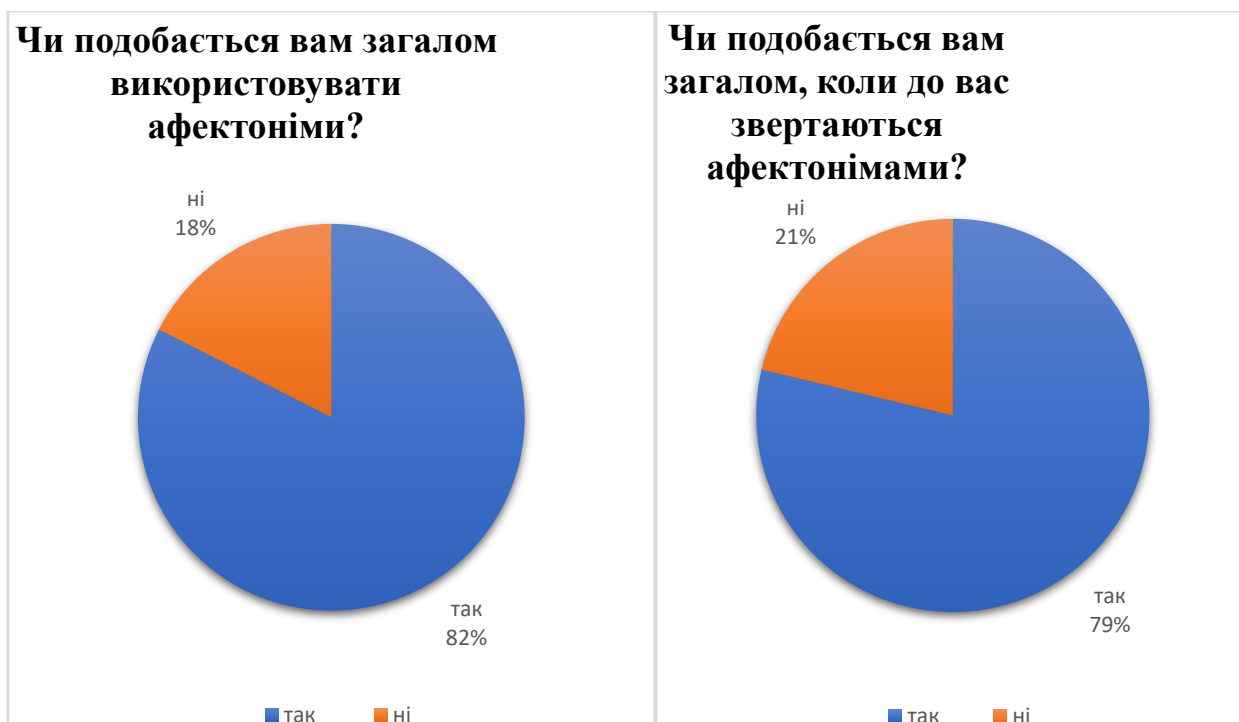

Діаграма 6. Частотність апелювання афектонімами до респондентів

Як часто до вас використовують афектоніми

Діаграми 7, 8. Ставлення 20-30-річних респондентів до афектонімів у щоденній комунікації

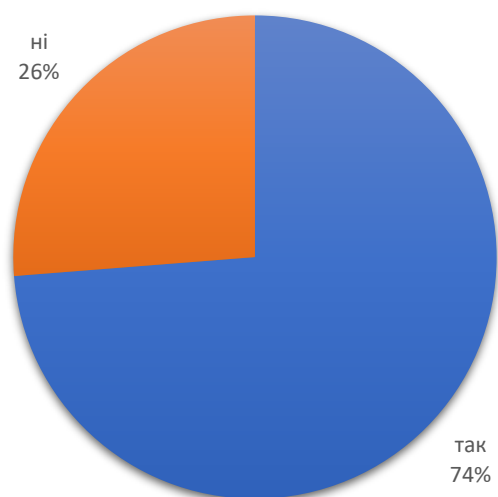
Діаграми 9, 10. Частотність уживання афектонімів респондентами 20-30 років

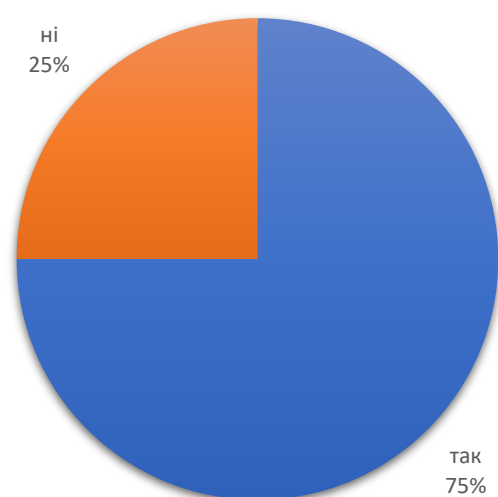
Діаграми 11, 12. Ставлення 31-50-річних респондентів до афектонімів у щоденній комунікації

Чи подобається вам загалом використовувати афектоніми?

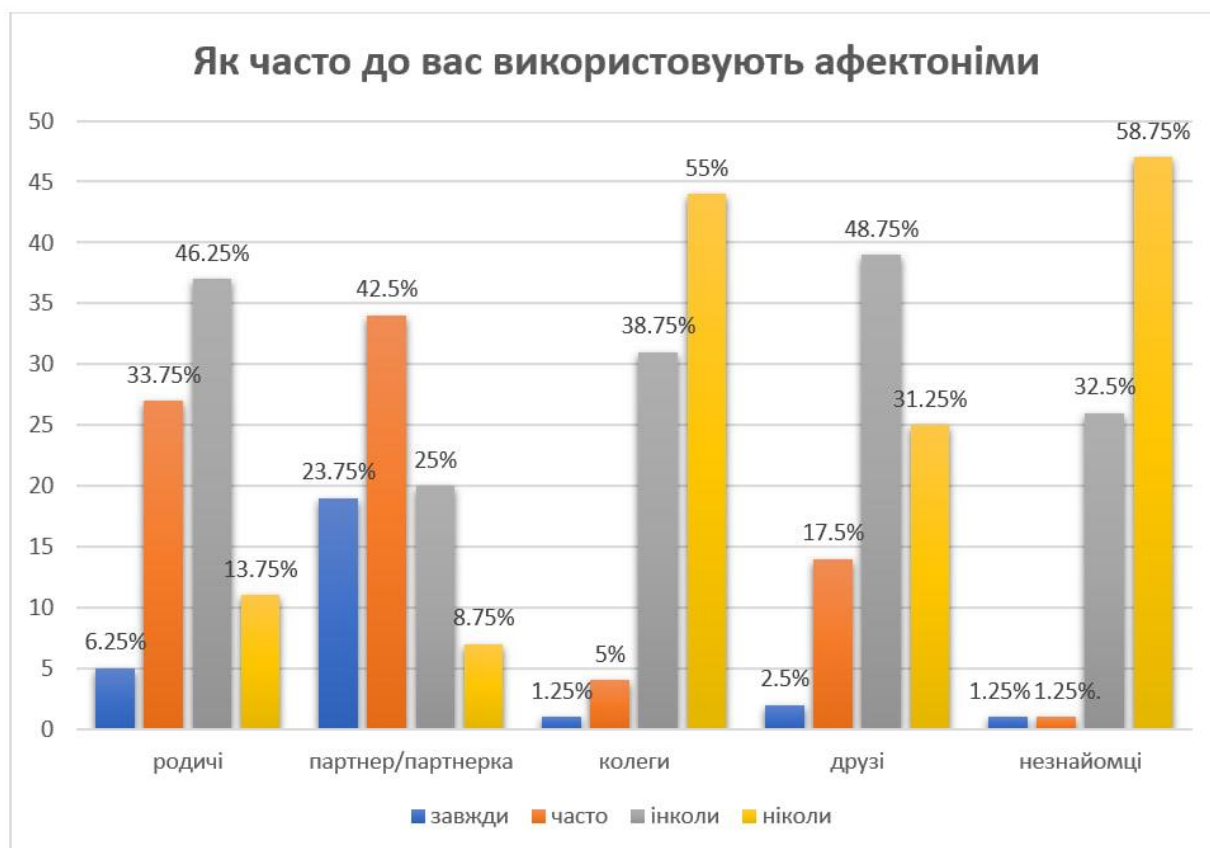
■ так ■ ні

Чи подобається вам загалом, коли до вас звертаються афектонімами?

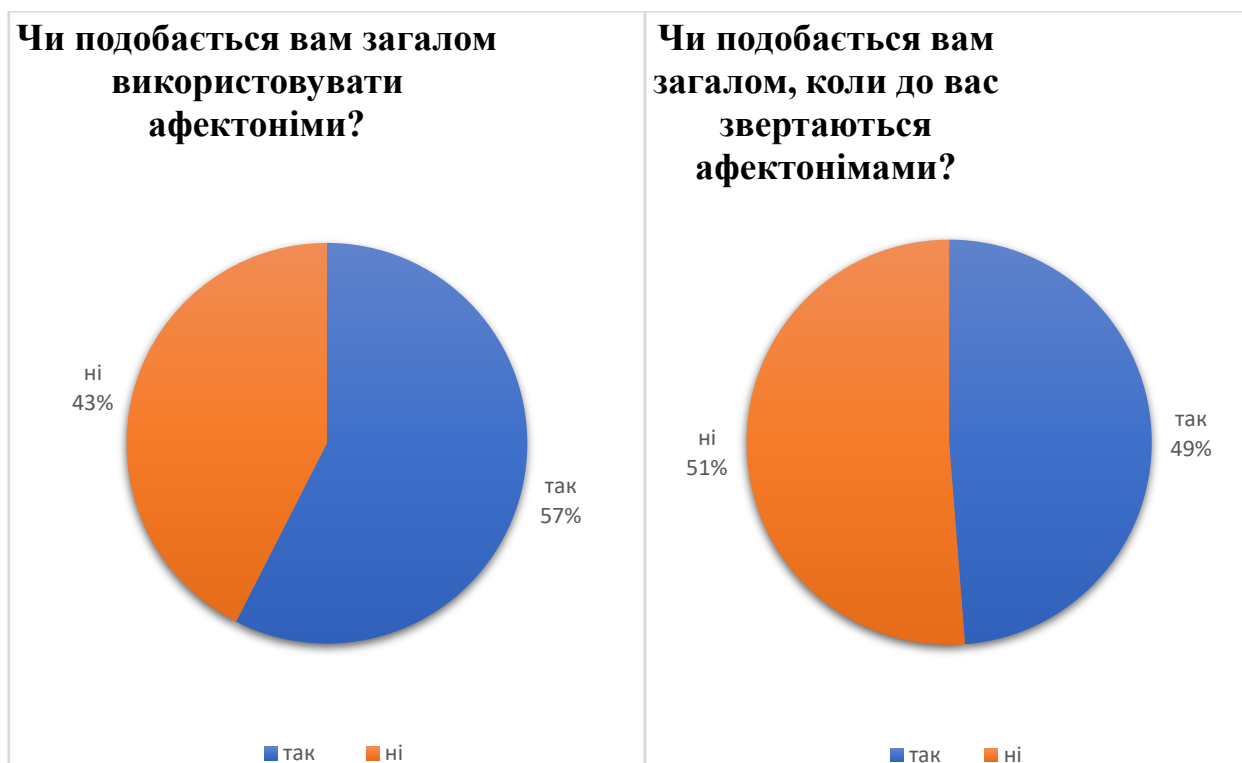

■ так ■ ні

Діаграми 13, 14. Частотність уживання афектонімів респондентами 31-50 років

Діаграми 15, 16. Ставлення 51-70-річних респондентів до афектонімів у щоденній комунікації

Діаграми 17, 18. Частотність уживання афектонімів респондентами 51-70 років

Таблиця 1. Короткі відомості про сучасні українські гурти і виконавців

№	Гурт/ виконавець	Мова пісень	Жанр музики	Покликання на офіційні стримінгові платформи
1	100лиця	Українська, англійська	Поп з елементами фолку	https://open.spotify.com/artist/5YgAXaiDXfn1JotXCdJg8W
2	ADAM	Українська	Поп, R&B	https://open.spotify.com/artist/19JYV5zLhGkyqCINjdSfdb
3	Anna Trincher	Українська, англійська	Поп, соул	https://open.spotify.com/artist/0MVoWheo7W8PRC81wIv3GN
4	Authentix	Українська	Поп, фолк	https://open.spotify.com/artist/59tzVq2goajJFT12QfX4cF
5	Averin	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/5yDenXpJFxaiNa57V8Tvtx
6	Balsam	Українська	Реп, регі	https://open.spotify.com/artist/2NzaO6O0ijqU2a0Cbt1cY3
7	BRYKULET S	Українська	Поп, хіп-хоп	https://open.spotify.com/artist/7JThbRHgQpaRM87SKqPqoB

8	Chico & Qatoshi	Українська	Реп, хіп-хоп	https://open.spotify.com/playlist/6kC7ViIAeErJJoewWGX T22
9	CHURSANO V	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/5UqC0WSLyRoS6xGD8NA55e
10	DOVI	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/3PI6jFJpFKYyrHmTw0yxo5
11	DREVO	Українська	Рок, поп	https://open.spotify.com/artist/2FbcO51yLIYdfqIQXocwVg
12	EDWARD	Українська	Хіп-хоп	https://open.spotify.com/artist/2q5PU6kGJfQejyEvRhBQzp
13	ENLEO	Українська, англійська	Поп	https://open.spotify.com/artist/09trukw4HIMz8i6TAn5Xpu
14	EPOLETS	Українська, англійська	Рок	https://open.spotify.com/artist/09QRMWYyLUALbOUjP5rhUP
15	Fiinka	Українська (із акцентом на діалектне мовлення)	Фолк, поп	https://open.spotify.com/artist/13NAXNT9stnvGPXbkj7d9u

16	Fiolet	Українська	Рок	https://open.spotify.com/artist/62JQ43L2DbFstnSNthNPIA
17	Ivan NAVI	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/5MuBo8LYxAXOUdp67vjdKY
18	Jerry Heil	Українська, англійська	Поп	https://open.spotify.com/artist/71DkA619tW0bpaMi4QBzmr
19	KALUSH	Українська, англійська	Реп, хіп-хоп	https://open.spotify.com/artist/46rVVJwHWNS7C7MaWXd842
20	KARNA	Українська, англійська	Рок, метал	https://open.spotify.com/artist/3MoZ4E89fo2vGdf2IKfRCj
21	Karoon	Українська, англійська	Електроніка	https://open.spotify.com/artist/4flrwqSTqk2O8a9KMfLu7
22	KAZKA	Українська, англійська	Поп, електро-фолк	https://open.spotify.com/artist/6tnqzaOroG2OtBaSfVJbEw
23	Lely45	Українська	Альтернативний поп	https://open.spotify.com/artist/3S2ZPs0ccEwknZLPQDbGSw

24	Livingston	Українська	Бароко-поп	https://open.spotify.com/artist/2fPsJqR6zfoHatC1eFr0eQ
25	MAYOROV A	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/3C25DyRTXI62MvfFYBM P7Y
26	Olivan	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/6hye43sxuu3EbV0zIrIV2O
27	Ostrovskiy	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/4HbGIutrYOvKMrbuPp6Vj K
28	OTOY	Українська	Реп, хіп-хоп	https://open.spotify.com/artist/2jA3HhqCRImTV9hQF1qz1 C
29	Paashee	Українська	Фонк	https://open.spotify.com/artist/2EuvNknH6K6WfgKUPMm fzB
30	Parfeniuk	Українська	Фанк, поп, реггетон	https://open.spotify.com/artist/64XGTiElvPUfmJyWJnW8 C

31	Santorin	Українська	Хіп-хоп	https://open.spotify.com/artist/1SYBAu2JCuPBG030N5sX7Q
32	Sasha Chemerov	Українська	Гранж, альтернативний рок	https://open.spotify.com/artist/6EkxNdVCIS3VI3zVWbDc_h9
33	Secret Avenue	Українська, англійська	Нью-рейв	https://open.spotify.com/artist/3MuqWgMWcobrwyCSSrLB2
34	SKYLERR	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/4yAxWAp7yFeQJu9la6eaCg
35	SOFO	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/17rAjoSfZNXDw747ZP9Mo_u
36	Tember Blanche	Українська	Інді	https://open.spotify.com/artist/4IGHF22vbC33CoIRBUHIX_d
37	Tery	Українська	Хіп-хоп	https://open.spotify.com/artist/7N01QxNI9inYVGY6kTVU_wt

38	To Eternity	Українська, англійська	Поп, аренбі, хаус	https://open.spotify.com/artist/239RzDmVa4D8Or8e9ZZX5Q
39	TVORCHI	Українська, англійська	Електроніка	https://open.spotify.com/artist/0jWniZlqLCZY3xSPwPXz5
40	vioria	Українська	Поп-рок	https://open.spotify.com/artist/75hPP2pTme0pcRcSAqWRfT
41	Vivienne Mort	Українська, англійська	Інді-рок, фолк	https://open.spotify.com/artist/6mQd5HeHhMBZK8u2bTCduH
42	Vova Cigan	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/78fw3Qg5iNq2Tz9uNKjQoS
43	VSIVDOMA	Українська	Поп-рок, інді- рок	https://open.spotify.com/artist/2mV4AZcnHuSGd1eYtwTH8P
44	Wellboy	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/615IEx62Nsc2k1QyfaWvEz
45	YAKTAK	Українська	Поп, хіп-хоп	https://open.spotify.com/artist/5zjgy7grnZbt2L12meuxog

46	ZLOTNYTS KYI	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/7A0FlresRG0auwGwoFPKA3
47	Zwyntar	Українська	Кантрі, фолк	https://open.spotify.com/artist/7Bz25xQt9VwEWNrRC8EQd
48	АСАФАТОВ	Українська	Альтернативний рок	https://open.spotify.com/artist/3xJdB8GYkZ36nh9UbX9mTe
49	Без обмежень	Українська	Рок	https://open.spotify.com/artist/6jc6H0uwSfRE3Tnd4628cL
50	Білий Бо	Українська	Реп, хіп-хоп	https://open.spotify.com/artist/5jA8GsN4qtk88Pc0pMWRWM
51	ДІТИ ФРІСТАЙЛ А	Українська	Поп-рок	https://open.spotify.com/artist/68aSYPUxaWxtdYoaWqssn3
52	Енджі Крейда	Українська	Альт-поп	https://open.spotify.com/episode/6hQwGymbfOysZXFkjl0NPT

53	Кажанна	Українська	Поп, хіп-хоп	https://open.spotify.com/artist/3OTyLjDNzZo72TGG8GwiDk
54	Корупція	Українська	Неошансон	https://open.spotify.com/artist/5RWIkeaO2yJbTlvuj9nvhd
55	Крихітка	Українська	Поп-рок	https://open.spotify.com/artist/3GvCDEg7s8LxI3FNS1CWRK
56	Марний	Українська	Гранж, нойз	https://open.spotify.com/artist/4VnECM6avO6XogtNebPh0M
57	Нікіта Кісельов	Українська	Аренбі, поп	https://open.spotify.com/artist/0OK2yr1GTqeX6ND3TIWnAp
58	Один в каное	Українська	Інді	https://open.spotify.com/artist/5fMNki1cAszN37EYRTVdOc
59	рома майк	Українська	Хіп-хоп, реп	https://open.spotify.com/artist/7pvzcDzXjFcXK40r9yzBiY

60	Схожа	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/70MEj6TnbVEjYdKgE8ZRGCGC
61	хейтспіч	Українська	Панкрок	https://open.spotify.com/artist/2sdWfIbu9rLQ0p7MULuhxC
62	Ігор Грохоцький	Українська	Поп	https://open.spotify.com/artist/1DBbudkd4BL8QyVK79E3qj

СЛОВНИК АФЕКТОНІМІВ

Ангел – “На небі зорі сяють, // Не можливо про них розказать. // Ти сядеш, я привстану, // Скільки милая хочу сказать. // Іди шепну на вушко, // Не пручайся ти *ангеле мій*” (Врукulets. “Мрій”). “Ти одна лиш в мені // В цьому світі самій // І нікого нам більше не треба // Чуєш? Нікого не треба // Тільки ти, мій *ангел із неба*” (Білий Бо. “Ти і я”).

Барбі – “Думки шукатимуть прихистку у коштовних тортурях, // Сподіваюсь що далі не зайде, знаєш я той ще придурок, // І ти наче не *Барбі* у фортеці, оточеній муром, // Як добре що це лише мрії бо ми все одно все зруйнуєм” (Chekson. “Ліфт”).

Бейба – “Де тільки ти і я, *бейба* // Моя Білоброва // Я тебе люблю, *бейба* // Давай співай зі мною” (KALUSH. “А ти знала”).

Бейбі – “*бейбі* стань мені причиною прогуляти уроки, // розбити усі коліна об пліти із пеноблоку // ми кожну перерву поруч // курили прямо за школой” (vіogіa. “Школа любові”). “Ми з тобою любили пироги вишневі // І висіли разом ми як вишні в небі // Чом ти так на мене схожа *моя бейбі* // Думав вишні стиглі, а вони зелені” (Wellboy. “Вишні”).

Бестія – “Та лишити все це не примусити // Як же так? // Як же так, моя муза-*бестія*?” (Білий Бо. “Бестія”).

Бог – “Танцюй, *мій бог*, ніби камер нема, // Бо всі ігри – на двох, а я – сама, // сама, // Сама, сама” (KAZKA. “Сама”).

Божевільний – “Вільна, ти сама своя // Де була? Де раніш літала? // *Божевільна*, та така моя, // Ти – гойдалка в моїх думках, // Не впасти б!” (ADAM. “Люба”).

Братанчик – “Слабий нещасний я, всю жизнь не повезло. // У цьому нет вини моєї. // Перестань страдать *братанчик* чуєш це фігня. // Пройде, пройде. // Правда тільки з завтрашнього дня” (Врукulets. “Перестань”).

Бро ‘брат’ – “Я в церкві був п'ять раз // Хрест цілував і даже свічки ставив // *Бро*, та не гані, на цей раз точно // Вовремя верну всю суму” (Brykulets. “Бро”).

Весна – “*Моя весна*, розбуди мене // Сон би лиш не став, а решта усе мине й мине // *Моя весна*, розбуди мене // Поїдемо по містам, розбавимо світ тенет тенет” (Білий Бо. “Ти і я”). “У полоні довгого прихованого сна // Нам вагома тільки страта скованого на листах // Відчуваю себе ніби вдома, тільки там де там // Наверстати все готовий, розбуди мене, *весна*” (Білий Бо. “Ти і я”).

Відьма – “Бо ти є *відьма!* // Ти зламала мені крила // Ти мене приворожила // Ти взяла й не відпустила, // Відьма!” (KOLABA & VSIVDOMA. “Відьма”).

Герой – “За Україну, за волю // Безстрашно пішов в бій // Я вірю, – настане // Мир на землі моїй // Я просто чекаю // Щоб ти прийшов живий // Я дуже кохаю тебе, *Герою мій*” (Anna Trinchet. “Не залишай”). “Я лечу до тебе крізь туман // Почуття-вулкан // Це і є твій план? // Я в тобі відчула океан // Пам’ятай, *герою* – // Це і мій роман” (KAZKA. “Палала”).

Горішок – “Болит серце і колотит // Йой, дівчета, ся кортечка // Не проходить // Супермен, *міцний горішок* // Си ховають, ек виходит” (Fiinka. “Dovbush”).

Дама – “Королева драми // Стервозна *моя дама* // Серце розірвала // Розвела в душі вогні” (ZLOTNYTSKYI. “Королева драми”).

Джув'єтта – “*Джув'єтта* // Моя душа запала в твої тенета // А ніч малює еротичні портрети // І я готовий задля тебе померти” (Нікіта Кісельов. “Джув'єтта”).

Диво – “Ти моє кохання, казка моя, // Безмежне ніжне *диво*. // Набила на серці твоє ім'я, // Забути неможливо” (KAZKA. “Дива”).

Діва – “Ти сьогодні розкута // Ти кохання забуте // Нагадала мені // *Моя ти Діва*” (Нікіта Кісельов. “Джув'єтта”).

Дівчинка – “Тихо над водою, // Тільки чути як плачеш ти // *Дівчинко моя, дівчинко моя*, я // Без тебе не сплю, погано сплю” (Brykulets. “Дівчинко моя”). “Хто ти, *дівчинко*? Ким обернулась? // Збирай нагороди – бійка минулась // Змивай кров з молодого лица // Бинтуй кулаки, діставай кулі з плеча” (Lely45, “Хто ти?”).

Єдиний – “Навколо все темніє. // Ти світло, *єдина*, // Хто знає, як я спігну? // За тобою, моя мила, // Піду я, як та хвиля” (KARNA. “Моя мила”).

Залежність – “Ти моя казка, певно це знак, // Від тебе рве мені дах! // Знаю я точно, що то є екстаз! // Ти є *залежність* ту, що досі не мав! // Я!” (EPOLETS, “Казка”).

Захід – “Більше пустоти ми не вмістимо // В душу глибше, у пам'яті пліснява // Залишаю тобі наостанок // Ти – *мій захід* і мій світанок” (Lely45, “Навпомацки”).

Зірка – “Ми помилково втратили час, // Дивлюсь у пастку – не хочу йти назад // Ці очі, немов капкан, // Щоночі я бачу, як // Тремтить у моїх руках // *Ніжна зірка моя*” (Ivan NAVI. “Це вона”).

Зірка — “Крайнього зі ста напишу тобі листа, // Ти – *зірка* та, яку з неба не дістав я!.. // Замело моста, але сніг колись розтане, // І для тебе, моя рідна, напишу листа востаннє...” (DOVI. “До зими”).

Золотко – “Я називаю тебе *золотко* // Коли сам як недопалок // Коли мені хуйово так // Я захищаюся під комір” (рома майк. “Золотко”).

Золото – “Ти – моє повітря!.. // Ти – моє *золото*, // Найдорожчий мій скарб // На світі!.. // Якби ж я міг, // Не віддав би нікому би!..” (АСАФАТОВ. “Золото”).

Золотце – “Закотилось колесо бігцем // Шо у тебе, *золотце*, з лицем? // Кажеш, що не вірила у сни, // То чого ж ти плакала, поясни?” (Один в каное. “Веснянка”). “Чи йому не боязко там? // Тихо, *моє золотце*, // Скоро наші вулиці // Заметуть // Та поміж габою // Я буду з тобою // Тут” (Один в каное. “Веснянка”).

Казка – “Ти *моя казка*, певно це знак, // Від тебе рве мені дах! // Знаю я точно, що то є екстаз! // Ти є залежність ту, що досі не мав! // Я!” (EPOLETS, “Казка”). “Ти моє кохання, *казка* моя, // Безмежне ніжне диво. // Набила на серці твоє ім’я, // Забути неможливо” (KAZKA. “Дива”).

Квітка – “Я поруч, не бійся, // Минуле за горою. // Я мрію тобою. // Хворію за тобою. // Ти *квітка*, ти світло. Без тебе я крижанію” (KARNA. “Моя мила”). “Ти *моя квітка* нев’януча // Не вірю пліткам, бо пройде час // І розставить все по своїх місцях // І лиш квітка лишиться нев’януча” (DOVI. “Спокійно”). “Ти сяєш, коли нема світла // Серед бетону моя *квітка* // І сховаю тебе стиха // Моя непрочитана книга” (Balsam. “Квітка”).

Квіточка – “Літо-літо-літечко, де ти, *моя квіточко?* // Такий як треба, на межі кружу, тушу на куражі // Лечу зараз до тебе швиденько через АТБ // Давно хотів тобі сказати “Мала, тобі щось взяти?”” (Paashee. “Летимо на тазіку”).

Кен – “я твоя лялька монстер хай // тільки красивіша // ти мій *кен* // тільки сміливіше” (vioria. “Школа любові”).

Киця – “Покажи мені, *киця* солоденька // Покажи те, що забороняє ненька // Покажи мені свої всі ці паляниці // Ти ж така вродлива, дай дай хоч подивиться” (Paashee. “Солоденька”).

Книга — “Ти сяєш, коли нема світла // Серед бетону моя квітка // І сховаю тебе стиха // Моя непрочитана *книга*” (Balsam. “Квітка”).

Королева – “*Королева драми* // Стервозна моя дама // Серце розірвала // Розвела в душі вогні” (ZLOTNYTSKYI. “Королева драми”). “Я буду лиш тобою // Насолоджуватись уві сні // Ти – моя Попелюшка! // Ти – *моя королева!* // І ніщо не завадить мені // З тобою прожити всі дні” (KOLABA & VSIVDOMA. “Відьма”).

Котик – “Ні ніг, ні рота // Без новин життя // Що та солодка панакота // *Котик*, не вкладай у мізки // Все лайно // Ти ждеш іще народження дня себе // Смерть ввійшла в тебе давно” (Volodymyr Dantes. “Я Залишусь Молодим”).

Коханий – “Знаєш *кохана* // Що би не сталось // Є почуття що в мені не мінялось // Глибше моря, вище неба // Це почуття любити тебе” (ADAM. “Зорепад”). “Неважливо де ти зараз, на якій планеті // Знайду тебе, *кохана* – як у діджейському сеті // Ти мій улюблений трек, ти граєш на повторі // Ти моя жінка-вампи, і речі в коридорі” (Ostrovskiy. “Цілував би”). “*Кохана*, не журися, не втрачай свою красу // Бо твої сльози зараз зовсім не перенесу // Ти не журись, за твою посмішку в цей час // Я поламаю всі кістки собі та тим // Хто її вкрав” (хейтспіч, “Боюсь”). “До зустрічі *кохана*, я писатиму // І ти мені пиши... // До зустрічі кохана, маяком мені здаля своїм світи” (Fiolet. “Кохана”). “Ти тільки знай, // Знай, одведу біду, // Куди б тебе вітри // Не занесли, // *Кохана!*..” (Без обмежень. “Кохана”). “Досі, я від тебе в шоці // Вирують емоції // І хочеться порції головної страви // *Кохана*, як у тебе справи? // Кров гарячіше, від лави // Інколи навіть плавить” (Білий Бо. “Ти і я”). “Нюхаю волосся *коханої* // Засинати рано ще // Бо очі побачили ранок // Став щасливим в мить” (рома майк. “Дощик”). “Ти вибачай, не зміг тобі купити букет // Квітів в подарунок, сподіваюся хоча б на поцілунок. // *Кохана* вибачай, // *Кохана* пробачай” (То Eternity, “Несмачний мед”). “Якщо не будем разом // То це, напевно, стане // Найбільшою з твоїх невдач // Я вірю, ти б відразу // Знайшов мене, коханий, // Якщо би мав серцешукач” (Крихітка, “Де ти знайдеш такого ангела, як я?”).

Краля – “А ця *краля*, ляля в топі // Викликайте копів // Незаконно наче допінг // Тримаєш мене...” (Paashee. “Краля”). “*Краля*, ти, мабуть, чекала на свій ідеал // Я, я сьогодні прогуляв спортзал // В тебе є година, збирайся потрошку // Доїдеш сама, або потопаєш ножками” (Кажанна. “Ти гірка”).

Ластівка – “*Ластівко моя* // Не питатиму // Що хоче твоя душа // Забажатиму // Будеш ти одна // І робитимеш // Що скажу тобі я (а-а-а-а)” (DREVO. “Ластівка”).

Лебідонька – “Ти наче я, я наче ти // Пташко моя, якщо можеш – пробачиш // Твої думки як льодовики, ти відлітаєш // *Лебідонько*, не плач //

Над морем сивий шторм // Він викликає страх // Зігрій мене теплом” (Brykulets. “Лебідонька”).

Леді – “Що досі, що все досі // Не передати почуття всі... // Мої нерви не сталеві, // Не передати, як кохаю тебе, // *Моя леді, перша леді!*..” (Корупція. “Перша леді”).

Ліхтарик – “Сьогодні ти – *ліхтарик*, що тільки мені світить // І алкоголь вже гріє, як теплий світер // Хотів би запросити я тебе на перший танець // Мені здалось, що лід між тане” (Santorin, “З чого почати”).

Лох – “Може, ти просто *звичайний лох*, // а може, й кохання усього мого життя. // Усі моменти, коли ми були удвох, // в одній мені викликали почуття” (Alice Change. “Не його типаж”).

ЛП – “Вайп вже сьогодні не той // Рофлять над моєю бідой // *ЛП* каже забудь про свій краш // Це фальш” (Енджі Крейда. “Краш”).

Любий – “*Люба!* Мав бути іншим, // *Люба!* Мав бути гіршим, // *Люба!* Мав загубитись, // Втекти... // І згодилася б інша” (ADAM. “Люба”). “Не божеволій, я благаю // Все минеться, ми вже разом // *Люба*, будь собою, бо я вимагаю // Бо ми будем знищені часом” (Balsam. “Не божеволій”). “Милий мій // Знаєш, де я є, коли сонце встає // *Любий мій* // Коли на душі пече, відчуваєш і це” (Tember Blance. “Скажи мені”). “Милий, ти маєш знати // Я – голова твого фан-клубу, // Твій персональний натовп // Ти – на першому місці, *любий*” (Крихітка, “Ти на першому місці”). “Люсія, *моя люба*, я йду в останню путь // Коли я вріжу дуба, мене ти не забудь // Кохаю тебе, мила, хоч я напився вщент // Життя нас розлучило, та не розлучить смерть” (Zwuntar, “Мексиканець”).

Любимий – “Будуть люди – будем ми // *Любима*, не бійся ракет // Вони слабіші за мій букет // Давай, *любима*, не підем в метро // Нехай на них буде вже нам все одно” (Brykulets. “Любима”).

Любов – “Ти приніс у руках – // В одній спокій, в іншій страх. // А чий голос то плаче, то сміється вночі? // То вітер у вікна б’ється, // А ти спи, *любове моя*” (Vivienne Mort. “Вестерн”).

Ляля – “Я пройду скрізь стін, сотні Крістін з ким // Одіяло я ділив,
кричать стій // Знаю сотні пацанів тебе хвалять // Але *моя ляля*, я не віддам”
(KALUSH. “Файна”). “Я сьогодні в тирі був, // Там нас стріляли, // Я про тебе
згадував, // *Моя ляле*” (Без обмежень. “Най би вже весна”). “А ця краля, *ляля*
в топі // Викликайте копів // Незаконно наче допінг // Тримаєш мене...”
(Paashee. “Краля”).

Мавка – “Гой лечу, знизу дивлюся // Русь, моя Земля // Попереду буря
// Десь там *Мавка моя*” (Authentix. “Мавка”).

Магія – “Ти мене не відпускай, // Вибору не залишай! // Ти моя, ти – моя
хімія, *магія!* // Не спинити почуття, // Що несуть нас в забуття!” (Ivan NAVI.
“Магія”).

Мадам – “Поклади свої карти на скло, // Скажи, *Мадам*, // Що мене сюди
привело? // Я віддам все своє сrebro, // Лиш скажи, де добро а де зло?”
(Livingston. “Мадам Таро”). “Я як джміль, що летить на мед твій // Ти мі плід,
заборонений вид // Я немов Адам, а ти – *моя мадам* // Я-як ти там, де-де ти
там?” (SKYLERR, 100лиця. “Ау”). “Недосказані слова, різні полюса // Знаю,
твоя простота зовсім не проста // Завели в капкан ці п'янкi вуста // Як ти там,
мадам?” (100лиця. “Мадам”).

Маленький – “Не бійся, *маленький*, на ручки до неньки // Я чую, як
б'ється швиденько серденько // Вже стерті кордони, і вітер легенький // Із
Харкова дме, й ідуть козаченьки” (Sasha Chemerov. “Білгород”).

Малий – “Мене би вивезла *моя мала* // Та буденні справи не вивезли //
Подиви на горизонт палай гора // Не йди по стопам на прив'язі” (ОТОУ,
“SHORT”). “друзі втратили кента // для нього нікого нема // 100 відсотків // з
розуму звела мене // *моя мала*” (PARFENIUK. “Мала”). “Я досі тут, *мала*, і
між нами палає багаття, // Під біт волав, наступаючи ногами ватними // На
плаття, такий незграбний, не делікатний я, // Голова моя важка, наче із
платини” (Білий Бо. “До світанку”). “Мені казали, це неможливо // Бути
простою й, разом з тим, бути щасливою // Вони казали “*Мала*, цей світ
жорстокий!” // І я жила в цій ілюзії стільки років” (Jerry Neil. “Не бейбі”).

“Літо-літо-літечко, де ти, моя квіточко? // Такий як треба, на межі кружу, тушу на куражі // Лечу зараз до тебе швиденько через АТБ // Давно хотів тобі сказати “**Мала**, тобі щось взяти?”” (Paashee. “Летимо на тазіку”). “Її серце розбито, в руках тримає квіти // Плани на літо вбиті, його вже не чекай // Сама не знає звідки, почуття ніби нитки // Зшивають її тіло – **мала**, час не втрачай” (AVERIN, CHURSANOV “Не втрачай”). “Я тобі не бейбі, я – леді // **Малий**, are you ready? // Я покажу, що таке вищий світ // Іноді стерва // Пробач, це на нервах” (Jerry Neil. “Не бейбі”).

Малишка – “Прирве сон одна ракета // Вона має впасти в мої подушки // Я без дому і без стресу // Цілую **малишку**, курю цигарки” (Brykulets. “Любима”).

Мамасіта – “Хай, чують сусіди, як у мене дах їде // **Моя та-тамасіта**, я визиваю таксі до // Твого парадного, друзі з порадами // В серце поранене лізуть” (Santorin, “Мамасіта”).

Маммі – “О Белла **маммі** ми мов чужими стали // О колір губ твій алий // Не вистачає мені сил кричати // Белла **маммі** твої ізгиби талії” (Chico & Qatoshi. “Bella”).

Маріам – “Ти розумієш мій внутрішній стан // Мій внутрішній храм, життєвий туман // Коли лихо ти там // Ти мій океан, **Маріам**” (Olivan. “Маріам”).

Маяк – “Де б ти не ходила – я ходив по п’ятах // Де б, де б ти не ходила – всі стежки пам’ятав // Мрія моя, ти – **маяк** посеред моря” (Santorin, “Де б ти не ходила”).

Метелик – “**Метелик ти мій**, лети на світло у темну ніч // І крилами до весни зустрінемося віч на віч // І зорі посеред хмар, як очі твої сумні // І може настане час, скажеш ти: // І більше не болять, не болять, не болять” (AVERIN. CHURSANOV. “So slow”).

Милий – “Назбираю в друзів на вино
// І приїду на Троєщину до тебе бахнуть
// **Мила мила** а тепер в кіно

// На останньому ряду тебе я буду обнімать” (Brykulets. “Буба”). “Цілуватися тіки з тобою назавжди // *мила* далі може йти // *Мила* далі можу я // Може будеш ти моя?” (Brykulets. “Буба”). “Ти квітка, і тому я // Весь цей світ // Покладу біля твоїх ніг, // Він для тебе, ти ж моя! // *Моя мила!*” (KARNA. “Моя мила”). “Це – не любов, це – дещо інше, // Коли ти плачеш, *мила*, мокрі мої крила. // Це – не любов, це – дещо більше, // Те що підтримав Бог тільки для нас обох...” (ADAM. “Дещо інше”). “*Мила*, прошу, не ховай свою простоту // Все що між нами ми просто залишимо тут // Як ти сміялася шаленно // Я був п'яний без вина” (ADAM. “Лише для нас”). “Сьогодні *Мила* день буде прекрасним // і на морозі розцвітуть сади // і сонце нам світити буде ясно // все буде так як того схочем ми” (ADAM. “Повільно”). “Пробач *моя мила* // Що я просто тіло // Що не має сили // Бракує тих слів // Слова не дістануть // Ковток наостанок” (Secret Avenue. “Пісня про тебе”). “Я їй вигадав ім'я, // І тепер переді мною // Танцює її тінь... // Біла, пила мою кров, // Я сам не свій... // *Мила, мила*, це любов! // Твій образ – тінь...” (YAKTAK, “Вродлива”). “Хай веде мене промінь // В твоїх очах // І стоятиму я міцно // До кінця // Потрібен час, мила // Потрібен час” (ENLEO. “Чорне море”). “Квітни для мене // Ти лише одна, хто у мене є // Мила, квітни для мене” (ENLEO. “Квітни”). “А тепер чого ти від мене далека // Розум покидає мене стрімко як ріка // Боже *мила* як ти від мене далека // Розум мене стрімко як ріка” (Chico & Qatoshi. “Флешбеки”). “Сонце на стіні обведе силует твого тіла // Погляд мій лиш на тобі все так як ти хотіла // П'яний дим в голові, знову самі, ми з мартіні на ти // Забудь про минуле у цю ніч і повір мені *моя мила*” (YAKTAK, “Силует”). “*Милий мій* // Знаєш, де я є, коли сонце встає // Любий мій // Коли на душі пече, відчуваєш і це” (Tember Blance. “Скажи мені”). “*Милий*, ти маєш знати // Я – голова твого фан-клубу, // Твій персональний натовп // Ти – на першому місці, любий” (Крихітка, “Ти на першому місці”). “Рейси перенесли // В ніч, до мене у сні // Там — ти мій Париж // І навіть більше ніж. Більше ніж. *Милий*” (KAZKA. “Літаки”). “Ти серед красивих, але пустих картин // Не бачиш мене, *милиий*, та скільки ще годин // Чекає тебе, втрачаючи контроль?”

(КАЗКА. “Цілувати тебе”). “Люсія, моя люба, я йду в останню путь // Коли я вріжу дуба, мене ти не забудь // Кохаю тебе, *мила*, хоч я напився вщент // Життя нас розлучило, та не розлучить смерть” (Zwuntar, “Мексиканець”).

“*Мила*, це назавжди // Ти забрала небо, // І я на-на-на-напевно // Чекав вічність, // Щоб тебе зустріти” (TVORCHI. “Іди сюди”). “*Мила*, ви не в помині // І не з вами сидимо нині // Видалені номери // Імена забуті втомлені” (KALUSH. “Мала в 19”). “Тебе з мене вже не стерти, // Ти в мені вже будеш назавжди... // Твої очі, мої крила, // Наші ночі, моя *мила*” (Без обмежень. “Твої очі”). “Я радо йду у твій полон, моя *мила* // Подих наче наповнює вітром весни // Та розумію, що мене накрило // Тільки би просив – життя не жени” (Balsam. “Не божеволій”). “*Мала*, не тупи, сьогодні – я і ти // Заб'єм на френдзону, давай не біси // Ти сама цього хочеш, уже пів третьої ночі // Хай батя не знає, віскаря вже немає” (100лиця. “Чмок”). “Я по частинам залишаю своє тіло // Пробач мені, *мала* // Я не хотів цього, хоч й сам зробив цей вибір” (Марний. “Квітень 86го”). “Про що ти мрієш, *мила* у дзеркалі перед сном // Схоже збожеволіла я бачу лиш його // Я піднімусь для того, щоб сказати тост // За той день, коли з ним я видалила пост” (MAYOROVA. “Про що ти мрієш, мила”). “Від тебе нема ні ліків, ані спирту // Є просто самота і брак повітря // Серце крига холодом накрила // Ну що ж ти наробила зі мною, моя *мила*?” (DOVI. “Почнемо знов”). “Хотів побачити тебе, хотів почути // Хотілось пригнути з тобою з парашутом // Хотів з тобою бути щохвилини // Не засинаючи ніколи, моя *мила*” (DOVI. “Закриваю очі”). “Я не знаю чому // Але нас розлучила війна // Знов втрачаю себе // але, *мила*, ти у цьому не винна” (Tery. “Обійми”). “Ой моя *мила* // Ай-я-яй // Коси розпустила // Ай-я-яй // Люди говорили // Ай-я-яй // Ти не довіряй // Їй не довіряй” (Balsam. “Коси”). “Крайнього зі ста напишу тобі листа, // Всі сніги колись розтануть, але час уже настав... // Я так боляче любила, буду ніжно відпускать... // Наостанок, рідний *милий*, напишу тобі листа...” (DOVI. “До зими”). “Питаєш чи ноги загоріли // Я киваю мов горила // Бо, коли ми на пляжі // Ти мені тихенько кажеш: // “*Милий* я плавати, дай полотешко // Коли назад буду йти” (ADAM. “В липні”). “Ну що ти дивишся на мене // Я ж сказала

Милий // Я не п'яна // Я Щаслива, ну і шо” (ADAM. “Щаслива”). “Залишаю тобі радість, ти не плач! // Залишаю тобі море, ти пливи! // Відпускаю тебе, **милий**, ти пробач! // Забирайся із моєї голови!” (Karoon, СХОЖА. “Замету”). “На небі зорі сяють, // Не можливо про них розказать. // Ти сядеш, я привстану, // Скільки **милая** хочу сказать. // Іди шепну на вушко, // Не пручайся ти ангеле мій” (Brykulets. “Мрій”). “Просто поклич мене тихо за іменем // Як тільки хочеш побачити знов // Дай мені **мила** ти часу хоч мінімум // Дам тобі крила й покажу любов” (Білий Бо. “Касета”).

Мрія – “Де б ти не ходила – я ходив по п'ятам // Де б, де б ти не ходила – всі стежки пам'ятав // **Мрія** моя, ти – маяк посеред моря” (Santorin, “Де б ти не ходила”). “**Моя мрія** така ніжна, як незабудка // Ідеальна по всім параметрам та пунктам” (Santorin, “Де б ти не ходила”). “Сонце сходить треба зачиняти штори // змінить постіль та лягати знову й знову // люди добрі що ж вона така чудова // **карамельна мрія** в мене вдома гола” (Brykulets. “Носки”). “Ніби ти вода, ніби ти повітря // І про тебе нагадав мені в полі свіжий вітер // Промені побачив і до тебе очі підняв // Ніби моє сонце – моя **мрія заповітна**” (Білий Бо. “Ти і я”).

Муза – “А я аб'юзер, а ти аб'юзер // Розідрана спина ти **моя муза!** // А я аб'юзер, а ти аб'юзер // Розідрана спина ти моя муза!” (ОТОУ, “Аб'юзер”). “Та лишити все це не примусити // Як же так? // Як же так, моя **муза-бестія?**” (Білий Бо. “Бестія”).

Небо – “Ти і я // Чорно-білий світ без тебе, моє сонце й **небо** // Тільки ти – моя // І нікого нам не треба, пригорнеш до себе” (Білий Бо. “Ти і я”). “Кохання не знаєш, не довіряєш // Та я лиш для тебе, лиш для тебе живу // Бо ти моє **небо**, ти моє сонце // Сяють зорі нам назавжди” (Ігор Грохоцький. “Подалі від людей”).

Невгамовний – “**Невгамовна ти моя**, // Наче річки течія, // Невгамовна ти моя, // Нестримная!” (ДІТИ ФРІСТАЙЛА. “Невгамовна”).

Неземний – “Іди до мене, *моя неземна*, // Таку надібав як і сам ішов, // У цьому світі все – ні, війна, // А ми переконані, що любов...” (ADAM. “Дещо інше”).

Нестримний – “Невгамовна ти моя, // Наче річки течія, // Невгамовна ти моя, // *Нестримная!*” (ДІТИ ФРІСТАЙЛА. “Невгамовна”).

Нетерплячий – “Що чекаєш, *нетерпляча*? І я бачу сам, // Що між нами промайнула дивуюча! // Взагалі не розумію, що є вона? // Хвиля чи іскра?! Ти!” (EPOLETS, “Казка”).

Ніченька – “Напевно ти // Одягнеш знову квіти // І покличеш дощ // Щоб зранку розцвісти // *Ніченька моя*, скажи // Де зустрінемося, коли // Прийде день” (AVERIN, CHURSANOV. “Ніченька”).

Океан – “Ти – *океан*, в якому геть випив усе // Навіть ту біль, яку // Через силу терпів – це схоже на дзен // Але ти більше життя! Ти його сенс!” (Santorin, “В цей день”).

Отрута – “Твої коси // Сонце любить // Ти кохання мого джерело // *Моя отрута*” (Нікіта Кісельов. “Джульєтта”).

Офелія – “Віддай мою волю // Молю // Віддай душу мою // Молю, молю, молю // *Офелія // Офелія*” (Livingston. “Офелія”).

Панночка – “Джигунство для тебе занадто // Навіть не знаю як тебе звати // О *панночка* серце палає // Обіймів твоїх я жадаю” (Chico & Qatoshi. “Панночка”).

Підтримка – “Неважливо, все що було тут “до”, о-о // Немає полум'я без диму // Рухатись далі, ти і є мій стимул // Ти – *підтримка* (ей) я протринькав все” (Santorin, “Під шафе”).

Планета – “Ти – *планета*, що до кінця не розвідав // В твої ніжних тенетах з // Зникаю завжди безслідно // Бачу себе я в тобі!” (Santorin, “В цей день”).

Повітря – “Ти – *моє повітря!*.. // Ти – моє золото, // Найдорожчий мій скарб // На світі!.. // Якби ж я міг, // Не віддав би нікому би!..” (АСАФАТОВ. “Золото”).

Попелюшка – “Я буду лиш тобою // Насолоджуватись уві сні // Ти – *моя Попелюшка!* // Ти – моя королева! // І ніщо не завадить мені // З тобою прожити всі дні” (KOLABA & VSIVDOMA. “Відьма”).

Принц – “Раптом буду рабою твоїх очей // Непотрібним відчується “світ речей” // Розлюби мене, *маленький принц* // Розлюби мене, розлюби мене” (Lely45, “Маленький принц”).

Принцеса – “А може, може й так, ніколи ти не любила, // Але розділа серце навпіл, // *Моя принцеса* на троні із болю... // А я – твій, був голий, дурний // Брехала ти ...” (АСАФАТОВ. “Рани”).

Пташка – “Розкидуй крила нібито жар-птиця // Ти палаєш гучно, мене веселить це // Ти *пташка дика* на мої зіниці // Ти палаєш влучно, мене сполетить це” (ОТОУ, “Жар-птиця”). “Хіба ти випадок не вартий почуттів? // І звикла до образ // А все одно тремтиш // (Моя, *пташко*)” (KAZKA. “Випадок”). “Ти наче я, я наче ти // *Пташко моя*, якщо можеш – пробачиш // Твої думки як льодовики, ти відлітаєш // Лебідонько, не плач // Над морем сивий шторм // Він викликає страх // Зігрій мене теплом” (Brykulets. “Лебідонька”).

Рідненький – “Болить серденько в нашої неньки, // Не плач *рідненька*, наш час вже близенько! // Встану раненько, обійму стареньку, // Сонце зійде, зникнуть всі вороженьки!” (KALUSH. “In The Shadows of Ukraine”). “Вмить хтось взяв за руку, // Повів безкраїм полем, // Зцілив твоє серденько // Й сказав: Іди, *рідненька!*.. (Olivan. “Дорога”).

Рідний — “Крайнього зі ста напишу тобі листа, // Всі сніги колись розтануть, але час уже настав... // Я так боляче любила, буду ніжно відпускать... // Наостанок, *рідний* милий, напишу тобі листа...” (DOVI. “До зими”). “Крайнього зі ста напишу тобі листа, // Ти – зірка та, яку з неба не дістав я!.. // Замело моста, але сніг колись розтане, // І для тебе, моя *рідна*, напишу листа востаннє...” (DOVI. “До зими”). “Постільний із тобою я, // Ти ж знаєш, не самостійний, // Дивно, та правда знов твоя, // А свою зміняв на твою вроду, // *Рідна...*” (ADAM. “Люба”). “Чуєш, *рідна* моя, чуєш? // Намалюй мене

на небі // Яке тобі дарую, – // Намалюй мене” (AVERIN, CHURSANOV. “Квітка”).

Світ – “І кілометри не розділять нас // Хоч намагалися вони не раз // Твої очі, бракне слів // Ти зі мною, ти *мій світ*” (Olivan. “Ти мій світ”).

Світанок – “Більше пустоти ми не вмістимо // В душу глибше, у пам'яті пліснява // Залишаю тобі наостанок // Ти – мій захід і *мій світанок*” (Lely45, “Навпомацки”).

Світло – “Ти і я // Пів світу на морях // Ми купаємося у ріках // Ти є *світло мого дня*, є // Твої очі зеленять // Дим виповзає з колби // Наче білий змії зі скла” (рома майк. “Світло мого дня”). “Я поруч, не бійся, // Минуле за горою. // Я мрію тобою. // Хворію за тобою. // Ти квітка, ти *світло*. Без тебе я крижанію” (KARNA. “Моя мила”). “Навколо все темніє. // Ти *світло*, єдина, // Хто знає, як я спігну? // За тобою, моя мила, // Піду я, як та хвиля” (KARNA. “Моя мила”).

Скарб – “Ти – моє повітря!.. // Ти – моє золото, // *Найдорожчий мій скарб* // На світі!.. // Якби ж я міг, // Не віддав би нікому би!..” (АСАФАТОВ. “Золото”).

Солоденький – “Покажи мені, *киця солоденька* // Покажи те, що забороняє ненька // Покажи мені свої всі ці паляниці // Ти ж така вродлива, дай дай хоч подивиться” (Paashee. “Солоденька”).

Сонечко – “*Сонечко*, ти у розпачі, але згадай // Все, що маєш, ти дала собі сама // Твій аромат, твій погляд, твій запал // Лишай позаду все це кляте співчуття” (Кажанна. “Пазл”).

Сонце – “Ти і я // Чорно-білий світ без тебе, моє *сонце* й небо // Тільки ти – моя // І нікого нам не треба, пригорнеш до себе” (Білий Бо. “Ти і я”). “Без тебе хто я? // Ти *сонце* моє // Давай зі мною // Літати в небесах” (Без обмежень. “Хто я”). “Кохання не знаєш, не довіряєш // Та я лиш для тебе, лиш для тебе живу // Бо ти моє небо, ти *моє сонце* // Сяють зорі нам назавжди” (Ігор Грохоцький. “Подалі від людей”). “Я буду тебе чекати *сонце* // Щоби

відігритись у твоїм теплі // Своє законне місце // Ще відвоюєш на тілі землі”
(Balsam. “Не питай”).

Сонячний – “А де моя *сонячна, сонячна?* // Ну, де моя *сонячна, сонячна?* // Чому затьмарена, невже за хмарами // Ллють дощі з твоїх очей?”
(KALUSH. “Сонячна”).

Стерво – “Від тебе, навіть, не допоможе пігулка, // Закипаю, наче гръобана турка!.. // Болію кожен день я від твоїх істерик, // Я так люблю тебе, але яка ж ти – *стерво!* // Яка ж ти *стерво!* Але яка ж ти – *стерво!*”
(OSTROVSKYI. “Стерво”).

Супержінка – “Бути сильною так легко // лише в текстах, знову маска.
// Особлива, *супержінка* // Незалізна лиш з тобою” (SOFO. “Не віддам”).

Супермен – “Болит серце і колотит // Йой, дівчета, ся кортечка // Не проходить // *Супермен*, міцний горішок // Си ховають, ек виходит” (Fiinka. “Dovbush”).

Суперновий – “Прийдеш до мене і знову, // Розпочнеться життя, // Ти моя *Супернова*, // Скидай скоріше взуття” (Vova Cigan. “Космонавти”).

Сучка – “*Сучка* хоче тачку // Її манять бакси // Її хлопець мажор // На картинці playboy” (EDWARD. “Sex”).

Україночка – “Забути не можу твої карі очі // *Україночко моя*, я ж до тебе мчав // Не жалів залізного коня, як же ти могла? // Підманула, підвела, снішся щоночі” (100лиця. “Чорнобрива”).

Фам фаталь (фатальна жінка) – “Очі мигдаль червона помада // Але не моя на жаль // В тебе все є в тебе вся влада // Ти просто ля *фам фаталь*”
(Корупція. “Фам фаталь”).

Хімія – “Ти мене не відпускай, // Вибору не залишай! // Ти моя, ти – *моя хімія*, магія! // Не спинити почуття, // Що несуть нас в забуття!” (Ivan NAVI. “Магія”).

Хороший – “Якщо у тебе, *мій хороший*, буде бабок одолжить // Я все верну в понеділок чесне слово, даже більше // От побачиш, я не кину // То усе давно осталося у прошлому життю” (Brykulets. “Бро”).

Ципочка – “І знову скрип-скрип-скрипочка, // Цип-цип-ципочка! // Скрип-скрип-скрипочка – // *Ципочка моя!*” (Корупція. “Скрипочка”).

Чорнобривий – “Що ж ти *чорнобрива* серце розбила? // Що ж ти *чорнобрива* гулять не ходила? // Чи то мати не пустила?” (100лиця. “Чорнобрива”).